

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET
1988
NOVEMBER

NAGY ANDRÁS

Anna Karenina pályaudvar

Egy Tolsztoj-értelmezés nagy színpadra

SZEMÉLYEK

ANNA KARENINA, született Oblonszkaja, harminckét éves
ALEKSZEJ KARENIN, tanácsos, a férje, harminchét éves
ALEKSZEJ VRONSKIJ, százados (utóbb szolgálaton kívül),
huszonkilenc éves
SZTYEPAN OBLONSKIJ, tanácsos, harminchét éves
DARJA (DOLLY) Oblonszkaja, született Scserbackaja, a felesége,
harminckét éves
KUZMA, szolgáló
DUNYA, szolgálólány
SZERPUHOVSZKOJ, százados, ezredes, majd tábornok,
huszonkilenc éves
SZTREMÓV, tanácsos
BETSY TVERSZKAJA
LIGYIJA IVANOVNA a pétervári „társaság” tagjai
TUSKEVICS
SZOROKINÉK, szomszédok
ÁLLOMÁSFŐNÖK
TÖRÖK UTAZÓ
MADDALENA, dajka
FOMIN, rovatvezető
STOLZ BÁRÓ, mérnök
RONALD, zsoké

Történik: a krími háború előtt és alatt.

Helyszín: pályaudvar, tágas csarnok tehát, szükséges be-
rendezéssel, mely olyannyira egyforma Péterváron,
Moszkvában vagy egy kisvárosban. És amely ennek az elmúlt
századnak — mint a párizsi Orsay Múzeum bizonyította —
mégis a legmegfelelőbb műfaja lehetett. A tér egyszer-egyszer
lóversenypályává alakul. Előtérben azonban — mely persze
nem válik el igazán a pálya-udvartól — szoba: szalon, vagy
dolgozószoba, vagy háló, esetenként pedig, éppen mert nyitott
és elől van: terasz.

I.

Vidéki vasútállomás. Éjszaka, szélviharral, kavargó ha-
vazással. Minden csörög, csattog, csapódik a hatalmas erejű
szélben. Csuklyás-lámpás kis vasutasok vélhetően mozdonyt
cserélnek: tolatás, ütközés, kapcsolás zajával. „Telt”,
„ruganyos” és „egyenes tartású” nőalak, mint Tolsztoj írta
Anna Karenináról, lép el az egyik vasoszlóptól: rosszul van,
szédül, vagy melege van, s a viharral mit sem törődve indul a
vonat felé. Amikor a másik vasoszlópnál megtorpan. Valaki áll
mögötte, aki is-merős. Valamit mond neki. A szél túlkiáltja.
Majd újra, hangosabban. Azt is. Anna nevetve csóválja meg a
fejét, legyint, amikor az oszlop takarásából mosolygós,
alacsony katona lép ki: Vronskij, századosi egyenruhában.
Odatartja a fülét. Anna beleordít

ANNA Miért utazik?!

VRONSKIJ Tudhatja!

ANNA De ha nem tudom!

VRONSKIJ Hogy ott legyek, ahol maga!

ANNA Nem, nem, hagyja abba! Szálljon fel! Egy mazurka nem
kötelez semmire, senkit!

VRONSKIJ Egy mazurka! És maga! Maga miért utazik?!

ANNA Rosszul voltam, leszálltam! A vonat hol előre-ment, hol
hátra, minden imbolygott, a fogason vad-állatok lógtak
kabátok helyett, a folyók fölött a hidak csak véletlenül értek
a másik partig! ... Maga nem érezte?!

VRONSKIJ Miért jött el Moszkvából?!

ANNA Egy angol regényt próbáltam olvasni, s a hősök
már majdnem elérték a maguk angol boldogságát,
volt birtok, krikett, szerencsés parti! ... Mit mond?!

VRONSKIJ Hiszen ma még Moszkvában kellene len-
nie! Miért jön Pétervároa?! Scserbackijék vizitre vár-
ják!

ANNA Magát várják! Ahogy magát várta Kitty Scserbackaja!
Mindazzal a piruló, epekedő odaadással, amivel párás
tekintetű bakfisok néznek efféle fiatalemberekkel töltött
uniformisokra, szédült bálokon! Ah! Gonosz vagyok!
Hagyjon! De azt magának kellett volna látnia, és
szégyenkeznie rajta, ahogy mind keserűbb lett az epekedés,
mind forróbb a pirulás, s egyre sűrűbb a pára, s amikor
azzal vigasztalta ma-gát a táncrendjét, tudja, kinek! Szűzen
őrző, pihegő kis lélek, hogy majd jön a mazurka, s a
mazurka alatt kell eldölnie mindennek! ...

VRONSKIJ Úgy van! És a mazurka alatt eldölt minden!

ANNA Hagyjon magamra! Szálljon már fel! Mit mond?!

VRONSKIJ Hogy csakugyan, talán már felmelegítettek Kitty
Scserbackaja rajongástól tündöklő bocsszemei, nem
tagadom, éreztem és élveztem is ezt a sugárzást, de hogy a
mazurkából micsoda forróság csap-hat ki, túl érzésen és
élvezeten, ezt magától kellett megtudnom, Anna!

ANNA A tánc : tánc! Sajnálom, ha zavarba hoztam azzal,
hogy én így táncolok! A vonat pedig: vonat! És mindjárt itt
hagy minket!

VRONSKIJ Hát hagyjon! Mintha nem láttam volna táncolni
másokkal is, másképp is, tegnap este! ANNA Mit akar ezzel
mondani?!

Hirtelen, nagy csattanással-csörrenéssel megindul a sze-
relvény, majd még váratlanabban s nagy zajjal meg-áll.
Kiáltás. A csuklyás-lámpás vasutasok rémülten fut-nak egy
irányban

Látja! Látja, mit csinál!

VRONSKIJ Istenem! A kerék alá esett!

ANNA Micsoda halál.

VRONSKIJ Egyetlen pillanat.

ANNA Egy pillanat, aminek nincs vége többé. De a
vonat! Miért nem siklik ki legalább ilyenkor?! VRONSKIJ
A vonat? De most már csakugyan fel kell
Szállnunk!

Elindulnak a hágcsó felé, amikor a hangosbeszélőből, a vihar
hangzavarán túl kiválik egy mondat, a regény

mottója: „Enyém a bosszúállás, és én megfizetek.” Anna megtorpan. Vronszkijra néz. A férfi azonban bizonytalannal nem hallott semmit, készségesen fordul vissza, s a kezét nyújtja az asszonynak

ANNA Nem. Erre nem. *(Állva marad, és megfogja Vronszkij kezét)*

Erősödő zúgás, majd hirtelen lesz sötét, csend. És amire ismét világos lesz, már nappali fényben ragyog a pályaudvar, a pétervári; köznapi jövés-menés, nyüzsgés és forgalom közepette a hangosbeszélő is csak a dolgát teljesíti, most például azt jelenti be, hogy a gyorsvonat Moszkva felől megérkezett. És az érkezőkből kiválik Anna, magas és szép, körülnéz — amikor egy hivatalnok-egyenruhás, értelmiségi ábrázatú férfi zsebébe süllyesztte a mindaddig olvasott folyó-íratot, s gondterhelten arcán mosoly árad el. Annához lép, előbb kezét csókol neki, majd Anna hirtelen, erősen át-öleli — akkor szájon csókolja. Majd az asszony eltolja magától

Rettenetes utam volt. Rettenetes éjszakám.

KARENIN Kedvesem. Elszöktem hozzád a tanácsból. ANNA Alekszej ... Fáradtan látszol. Megöregített ez a három nap?

KARENIN Reggelig dolgoztam a tervezetemen. Délután kezdődik a vitája.

ANNA Menjünk gyorsan! Küldd el Kuzmát a csomagaimért. Hatodik kocsis. Mennyire örülsz.

KARENIN És neked? Sikered volt?

ANNA Hogyan?

KARENIN Oblonszkijéknál helyreállítottad a békét?

Sógornőd abszolúciót adott fivéréd hűtlenkedéseire?

ANNA Miért beszélsz így róluk? Ez egy nagyon . . . Keserves dolog. Olyan furcsa vagy most.

KARENIN Te viszont gyönyörű vagy. És örülsz, hogy hamarabb jöttél haza.

ANNA Képzeld, Alekszej, tegnap bálba kellett mennem. Oblonszkijekkel, Scserbackijekkel. Olyan furcsák ezek a moszkvaiak. Minden olyan közvetlen, túlzottan nyílt talán, zavarbaejtően direkt. Gondold el, még táncoltam is.

KARENIN Kuzma, vidd a kocsihoz a csomagokat! S a bál után azonnal csomagoltál s jöttél?

ANNA Olyan nyugtalan voltam. Valahogy nem való ez nekem. Előbb a fivéremék hűlő szerelme, azután egy efféle bál forró és fülledt vágyakozásai, keringő, pezsgő, katonatisztek, sok boldogtalan bakfis és tönkre-ment házasság, nem tett jót nekem ez az érzéki szauna. Hiányoztatok, Istenem! Szerjzsa hogy van?

KARENIN Nagyon vár. Minden este a Mamáról kellett mesélni neki, hogy Mama miként hódítja meg Moszkvát. Azt hiszem, veled mint puha és meleg Napóleonnal álmodott.

Hirtelen újra szél vág keresztül a csarnokon, s a csomagokkal megrakott Kuzma mellől Vronszkij lép elő, s meghajol

VRONSZKIJ Búcsúznom kell.

ANNA De hiszen már elbúcsúztam. Alekszej, ez itt Vronszkij.

KARENIN Karenin. Örülsz. A feleségem már beszélt rólad.

VRONSZKIJ Már?

ANNA Alekszej.

KARENIN De hiszen te is egyenest a bálról jössz, ugye. S éppen most mondta Anna : Moszkva, boldogtalan bakfisok, tönkrement házasságok, katonatisztek. Íme.

ANNA De most már csakugyan mennünk kell. Kuzma!

KARENIN Hiszen most küldtem előre. Milyen sápadt vagy.

Karolj belém.

ANNA Dehogy. Talán a vérnyomásom. Azért beléd karolok.

Akkor tehát, százados úr ...

VRONSZKIJ Nem tudom, lehetnék-e mindjárt udvariatlan.

Váratlanul érkeztem ugyanis, nem küldtek kocsit értem. A bérkocsikat pedig ki nem állhatom. Be-vinnének-e a Nyevszkijig.

ANNA A Nyevszkijig ...

KARENIN Hogyne. Majd arra kerülünk. Kuzmát pedig elküldjük a csomagjaidért.

VRONSZKIJ Kőszönöm, de csomagjaim sincsenek. KARENIN Ezek szerint az utazás számodra is váratlan volt. Na, gyérünk.

Karenin dolgozószobájában

ANNA Istenem, miért ilyen szűkek, fülledtek ezek a szobák. Csak egy pillanatra ülök le nálad. Át is kel-lene öltöznöm. Vagy maradjak inkább ebben a ruhámban? Tetszem? Este elmehetnénk valahova.

KARENIN De hiszen délután lesz a vitám. Nem is mondtad, Moszkvában mit szólnak a tervezetemhez.

ANNA Hát ... Nagyra. Becsülik. Oblonszkij külön is. Bocsáss meg, de nem vágattál haját mostanában? Olyan rendkívül nagynak tűnik a füled.

KARENIN A fülem? Másvalami változott itt meg, figyelj csak jobban.

ANNA Milyen jó itthon. Milyen meleg van. Nyiss ab-lakot, kérlek. Nem érzem jól magam. Tudod, most aktuális, hogy rosszul legyek. Moszkvában állandóan sirhatnékom volt. Milyen ostoba dolog. Nem csak a szegény fivérem és Dolly miatt, de mintha megmozdult volna alattam a föld. Szinte menekültem vissza, haza. És akkor ez a rettenetes utazás.

KARENIN Úgy csillog a szemed, mint lánykorodban. Én pedig úgy váltalak vissza, mint mikor még ifjú házasságok voltunk.

ANNA Brrrr . . . Azt hiszem, lepihenek.

KARENIN Szerettem volna, ha itthon vagy, amíg írom a tervezetet. Ha együtt ebédelünk, amikor megjövök a tanácsból, hallom a lépteidet este, a dolgozószobából, átmehetek hozzád, amikor megakadok a munkában, s reménytelennek látszik a folytatás; de azután meg-írtam így is.

ANNA Milyen furcsa is most itt minden.

KARENIN Néha arra gondoltam, hogy ha nem ismernék vagy nem szeretnék egymást, talán soha ezt a tanácsot nem tudtam volna létrehozni, ezt a tervezetet nem dolgozhattam volna ki ; Oroszország lenne boldogtalanabb nélküled.

ANNA De hiszen te átrendezted a szobát! Milyen ...

Méltóságteljes lett minden.

KARENIN Tetszik? Az íróasztal angol. A könyvszekrény használt, de tágas. A fotelek pedig apám irodájából valók, én csak áthúztam.

ANNA Olyan . . . Nagyszabású. Beérkezett.

KARENIN És ott a képed. Az én ikonom. Ha az aszta-lomnál ülök, s felnézek, mindig találkozik a tekintetünk.

ANNA Szerintem meg kancsal. Ilyen. És a hajam is képtelenül rövid. Vagy vágassam le most is, fiúsrá? Nem vagyok már öreg hozzá?

KARENIN Ne vágasd le.

ANNA Azt hiszem, levágtatom. Szegény Dolly sógornóm hogy megöregedett! S a bánat csak tovább véníti, egyre. Gondoltál már arra, Alekszej, hogy a boldog családok valahogy mind hasonlóak egymáshoz, míg minden boldogtalan család a maga módján az?

KARENIN Azt hiszem, még készülnöm kellene a vitára.

ANNA Oblonszkijnál teljes volt a zűrzavar, amikor megérkeztem. A családtagok és a személyzet úgy érez-te, hogy semmi közük egymáshoz többé, Dolly nem jött elő a szobájából, Sztyepan harmadik napja nem volt otthon, a gyerekek magukra hagyottan futkostak, az angol nevelőnő összekapott a kulcsárnővel, és felmondott, a szakácsnő előző nap, ebéd előtt távozott, a mosogatólány és a kocsis együtt megszökött. S mind-ez azért, mert Sztyepan Oblonszkij elcsábította a francia kisasszonyt. Nem képtelenség?

KARENIN A csábítás vagy a zűrzavar? Azt hiszem, be lehetne csukni az ablakot.

ANNA Még ne. Untatlak? Nem, akkor nem beszélek többet.

KARENIN Ugyan, Anna. Maradj. És te . . . Te megoldottad a problémáikat.

ANNA Dehogy. Semmit nem lehetett megoldani. Hiszen Oblonszkij bátyám igencsak szerelmes természetű, s ugyan miként is lehetne szerelmes a kopott, kis öre-

gedő Dollyba, nyolc év házasság és négy gyerek után. Arra pedig, hogy csaljon és hazudozzon, természeté-nél fogva képtelen.

KARENIN Emlékszel, micsoda szerelem volt az? Oblonszkij meg akarta volna ölni magát Dolly Scserbackajáért. Az íróasztalom, az előző íróasztalom sarkának verte a fejét, és zokogott.

ANNA Dolly pedig szerelmet akar, a feleség jogán, de hát lehet-e szerelmet akarni. Lehet-e napsütést akar-ni, vagy hóvihart?

KARENIN És főképpen : kell-e. Akarnál-e mindig vakító fényben élni, vagy forróságban; s amikor az ember az íróasztal sarkába veri a fejét, nem írhat egyszersmind tervezeteket rajta.

ANNA Milyen különös vagy, ahogy ezt mondod, Alekszej.

KARENIN Mert Oblonszkij bátyád, s ezzel a kérdést le is zárhatjuk, feltételezésem szerint nem a wertheri lobogás alkalmát kereste a francia kisasszonyban, ha-nem talán csak a ruganyosabb húst, fényesebb haját, nazálisabb sikolyokat. Kár ebbe szerelmet keverni, .házasársi jogokat s a család boldogtalanságát.

ANNA Jó, megyek. Talán ez a dolgozószoba hiányzott Moszkvából, hogy ilyen magabiztosan ítélkezhessem, látva kétségbeesett fivéremet, aki hibásnak érzi ma-gát, de nem bűnösnek, mert egykor szerződést kötött a szenvedélyeire, s most fel kell ismernie, hogy nem tarthatja be, mert legyen mégoly véletlen és méltatlan a kiváltója, saját érzelmeitől mégsem váltotta meg magát biztonsággal. És szegény Dolly pedig, aki megérzi, hogy hopp, eltelik az élet, s ő lelkének legpazarabb képességeit a házastárs jogaira cserélte, melyeket, lám, érvényesíteni sem tud. És ott élnek, abban a nagy, most már ismét működő moszkvai házban, magányosan, a hiábavaló szerelmükkel.

KARENIN Kedvesem. Küldess be kávé, kérlek.

A pétervári pályaudvaron, este. Érkezők áramlása, hangosbeszélő recsegése, s a még mindig báli uniformisát viselő Vronszkij, aki szédülten sodródik, szembe az árral. Amikor egy testes, vidám, hivatalnok-egyenruhás férfi állja útját, fényes mosollyal: Oblonszkij

OBLONSKIJ Százados úr, vége a bálnak ... VRONSKIJ Sztjepan ... Észre sem vettelek ! Lehet, hogy anyámat sem vettem észre? Nem tudod, hol utazott?

OBLONSKIJ Hátul. S haragudott, hogy te az előző vonattal előjöttél.

VRONSKIJ Te Sztjepan. Gondoltál már arra, milyen szép egy ilyen pályaudvar? A tágassága, a finom és teherbíró vasszerkezete, s a vonatok, melyek itt fejezik be rohanásukat ...

OBLONSKIJ Itt gyönyörködsz, de arra még nem volt idő, hogy átöltözz.

VRONSKIJ De hiszen csak most érkeztem. Reggel. Mit mondtál, anyám hol van?

OBLONSKIJ Ha még bámészkodsz kissé, ideér. VRONSKIJ Kedves, kedves Sztjepan! Úgy örülök, hogy látlak!

OBLONSKIJ Pedig hirtelen szántam el magam az utazásra. Dolly ugyanis pár napra átköltözött a hűgához. Mert Kitty .

. . . Kitty Scserbackaja a bál után megbetegedett. Sülyosan. VRONSKIJ Istenem. Megbetegedett, szegény gyerek. Te, lehet, hogy anyám már tényleg elment? Akkor beviszlek téged a városba. Merre tartasz?

OBLONSKIJ Most inkább nem bízom rád magam, Alekszej. És különben is. A sógoromhoz készülök, valamiféle tanácsot alapított, amely amellet, hogy nagy-szerű, szabadelvű és reformpárti intézmény, még biztosan jól jövedelmező kincstári stallum is, én pedig, tudod, régi szabadelvű és reformpárti vagyok. Ilyen-kor. Miért mosolyogsz?

VRONSKIJ Mert a szemed, amikor így hunyorítasz, éppúgy csillog, mint hűgódé.

OBLONSKIJ No igen, és Annát is meg akarom keresni. Az a nő, a kis kezével, úgy simította el házastársi viszályainkat, hogy majdnem újra Dollyba szerettem.

VRONSKIJ Azt mondod: kis kezével? Add ide a tás-kádat. Most már ragaszodom hozzá, hogy bevigyelek. OBLONSKIJ Vronszkaja grófnó pedig jöhet gyalog? VRONSKIJ Jaj, igen. De ha egyszer ügyis haragszik.

Legalább okot adok rá. Ha már úgy örülsz neked !

Majd kocsit fogad.

Kareninék hálószobájában. Karenin „kimosdva” és „be-illatosítva” érkezik, s „különös mosollyal” bújik ágyba; Anna még a tükör előtt ül

KARENIN A tükört majd áttesszük ide, szembe. És selyemtapétához mit szólnál? Egy ennél szélesebb ágyat is kinéztem. Oroszlánlábú.

ANNA Istenem, milyen szagod van?

KARENIN A pézsmárcvív. A kedvedért . . .

ANNA Tudod, hogy azt tulajdonképpen egy patkány váladékából csinálják?

KARENIN De hiszen téled kaptam. Lemossam? ANNA Olyan jó, hűvös ez a tükör, amikor így nekinyo-

mom a homlokomat. És olyan furcsa akkor ez a szoba.

KARENIN Megfájdult a fejem kissé a tanácsban. Meg-masszírozod?

ANNA Persze. Mindjárt. Olyan . . . Olyan jó, hogy még sima a bőröm.

KARENIN Ahogy Sztremovra néztem, hasított bele, ide. Egészen csendesesen annyit mondtam, hogy Oroszország csak akkor lehet nagy, ha nem lesz szerelmes többé saját nagyságába. Az arcát néztem, ahogy el-torzult.

ANNA Azt mondod: szerelmes?

KARENIN Sztremov elsápadt, szólni akart, de már éreztem, hogy a birtokomban vannak, még halkabbra fogtam a hangomat, bár már hasogatott a halántékom: hogy ha hazánk csakugyan asszony, anyácska, akkor bizony képtelenség lenne, ha fiait nem ellátni és boldogítani akarná, hanem vadítani és feláldozni. Nem jössz?

ANNA Dehogyanem. Csak még ezt a krémet. Szóval sikered volt.

KARENIN Miért mondod így? Igen, sikerem. Mégpedig könnyed és mégis átütő. Sztremovnak vége. Persze, éppen elég munka volt benne.

ANNA Jól van. Hát megyek. Látod, nincs rajtam fűző, és mégis . . .

KARENIN Látom, Anna. Olyan hajlékony vagy, olyan különös, a három nap után valami egészen furcsán felzaklató van benned . . . Itt fáj, a halántékomtól fel-felé, egészen eddig.

ANNA Istenem, Alekszej, a füled. De hiszen tiszta krém a kezem. Bocsáss meg, de nem tudlak masszírozni.

KARENIN Akkor csak búj ide, a krémes mancsoddal. ANNA Ide? Értem.

KARENIN Anna, mi van veled?

ANNA Semmi, Alekszej. Tessék. Ma este hogy akarod? (*És sírva fakad*)

Sötét

Kareninék szalonjában. Ilyenkor „fogadnak”, kora dél-utáni tea, megszokott társaság. Betsy Tverszkaja, Ligyija Ivanovna s az előbbi hódolója: Tuskevics, meg a házi-gazda-házaspár

BETSY Maga gyógyíthatatlan racionalista, Alekszej. Ha a spiritizmusban nem hisz, hogyan hihet az elektromosságban például? Arról is csak annyit tudunk, hogy erő, amely hat.

TUSKEVICS Bizony nagy dolog az elektromosság ! A színházakban, mulatókban már mind villanyvilágítás ! Maholnap a vasúton is! Ez a fejlődés, kérem.

LIGYIJA Vagy a hit. Vagy a szeretet. Az sem más. Nem kell mindenáron Krisztus sebébe vájni az ujjunkat.

KARENIN Ó, kérem, én akkor az ujjamnak sem hinnék. Pusztán érteni akarom. S az elektromosság keletkezését értem, a megidézett szellemekét nem.

Csengetés

ANNA Kit várunk még, Alekszej?

KARENIN Oblonszkij bátyád jelentette be magát, s egy fiatal katonatiszt.

ANNA Vronszkij?

TUSKEVICS Már a hadseregnél is ! Ismertem ezt a Vronszkijt, amikor még Bronstein volt, s tollkereskedő egy déli kormányzóságban.

BETSY Téved, barátom. Kifogástalan orosz család, bár kissé szenvedélyes előtörténettel.

KARENIN Most pedig egyike azoknak a fiatal katonatiszteknek, akikről szívesebben óvnam meg a hazámat.

ANNA A házadat? Alekszej, akkor ne fogadjuk. KARENIN Félreértesz, Anna. Dehogynem fogadjuk.

Belép Oblonszkij és Vronszkij, utóbbi kezében hatalmas körte

OBLONSKIJ Jó napot. Vagyis bonjour, pétervári dialektusban. Ez itt Alekszej Vronszkij barátom. Ófelsége századosa, allovázmester s a birodalom legnagyobb körtéjének birtokosa, de már nem sokáig.

KARENIN Isten hozott.

VRONSKIJ Ezt magának hoztam.

ANNA Nekem? Zavarba hoz.

BETSY Figyelemre méltó méret! És ilyenkor! KARENIN Ha az ize a formájával egyenesen arányos,

    pazar lakoma válhat belőle. Csakhogy tapasztalataim általában az ellenkezőjére utalnak.

ANNA Megenni ? Mikor olyan gyönyörű. Igazán köszönöm.

OBLONSKIJ Ha elteszed, meglötyted. Valami kis-ázsiai kereskedőtől való. Na, kapunk teát?

ANNA Hogyne, máris. Még forró a szamovár.

KARENIN Dolly, hallom, jól van.

OBLONSKIJ Mint lánykorában. Vagy majd nem. Ha leteszed a körtét, Anna, akkor nem lötykölöd ki. ANNA Igen, hogyne. Maga is kér?

VRONSKIJ „Maga is.”

OBLONSKIJ Tegnap átköltözött a húgához. Merthogy Kitty súlyosan megbetegedett.

KARENIN Anna, mit csinálsz?

ANNA Jaj, bocsásson meg !

VRONSKIJ Nem történt semmi, igazán semmi ! ANNA Jaj, dehogynem, hiszen gőzölög a keze. Várjon . . . Felszárítom.

KARENIN Tartsd inkább gyorsan hideg víz alá, különben megvörösödik, mint a főtt rák.

VRONSKIJ Igazán, de igazán nem számít. Folytassák csak a beszélgetést. Biztosan érdekes társalgást szakítottunk félbe.

TUSKEVICS Éppen a spiritizmusról disputáltunk. Érdekelne, miként vélekednek erről Moszkvában.

OBLONSKIJ Nekem épp elég gondom van azokkal a lelkekkel, amelyekhez test is tartozik, nemhogy még a testetleneket is idézgessem.

    LIGYIJA Ha maguk csak szellemességre használják a szellemüket, akkor nemsokára nem is lesz mit idézni.

BETSY A mi pétervári ifjúságunk talán nem ilyen cinikus.

VRONSKIJ Én csak véteknek tartom. Köszönöm, nem kell bekötni. Véteknek, mert megfosztja a lelket attól a szabadságától, amely mégiscsak legfőbb tulajdona. És ami által helyreáll az az egyensúly, mely az élet múltával elveszett. És talán ezért család az egész. Mert ha se élet nincs, se szabadság, akkor az, ami az asztal fölött megjelenik, nem is lehet lélek.

KARENIN Igazán költői dedukció. Ófelsége ifjú tisztjei bálokon és löversenyeken túl a lélekmetafizikában is jártasak. Hallgatnálak még, csakhogy engem alantasabb kötelességeim elsólytanak: egy nagy hírű nemzetközi utazót kell fogadnom a pályaudvaron. Már el is késtem.

OBLONSKIJ A kutyafáját! Pedig azért utaztam ide Moszkvából, hogy beszélhessek veled. Tudod, arról a szabadelvű ... Micsoda. Tanácsról, amit olyan remekül megalapítottál itt a minap.

BETSY Nekünk is indulnunk kell, igaz, barátom? Valami felolvasás lesz valami közgazdaságról. TUSKEVICS Egy bizonyos németországi zsidó fantazistát, itt meg vitatják. De hát ott kell lenni.

ANNA Istenem, maradjatok még. Kérlek.

KARENIN Gyere hát velem, Sztjepan, az úton elmondok mindent. No meg talán a találkozás is kedvedre lehet.

OBLONSKIJ Mondd csak: csinos és fiatal ez az utazó? És főként: asszony?

KARENIN Nem mondhatnám. De az isztambuli értelmiségi elit egyik legemlékezetesebb alakja. VRONSKIJ Török?

KARENIN Anna, lehet, hogy csak későn érek haza. ANNA Remélem, meg tudlak még várni.

KARENIN Bizony török. Mert dacára ökölrázásnak és közhangulatnak, engem nem csak a körtéjük kápráztat el, de a szellemük is. Bocsássanak meg. És isten velük.

Pályaudvaron, Péterváron

OBLONSKIJ Értsd meg, Alekszej, hogy Moszkvában elsősorban szenvedély van és hagyomány és becsület, s csak azután következnek, hogy ez szabadelvű vagy reformpárti vagy micsoda.

KARENIN Értelek, Sztjepan, de lehet, hogy már megérkezett és elment?

OBLONSKIJ Egyébként is gyanús onnan nézve minden efféle pétervári, mégoly jóindulatú eszmei pók-hálószerűség. Én magam egyébként egy hétig sem bírnám itt ki. Mindenki olyan okos, olyan udvarias, olyan elfojtott.

KARENIN Elfojtott? Ez jó. Gyere, nézzük meg a váróteremben.

OBLONSKIJ És csodálom, hogy Anna hogy bírja. Mégiscsak a húgom.

KARENIN Anna? Mintha megváltozott volna, amióta Moszkvából visszajött.

OBLONSKIJ Csakugyan?

KARENIN Valahogy vibrálóbb, elbűvölőbb, de mintha tudná is magáról, hogy az, s így régi, áttetsző szépsége egyszerre elhomályosult, nem láthatok keresztül rajta többé. Bocsáss meg, de mi történt nálatok?

OBLONSKIJ Nehéz erről beszélni. Talán csak magára vett valamennyit a mi boldogtalanságunkból, mi meg kaptunk az ő boldogságából. S te ezt érzed most.

KARENIN Ne haragudj, de ez egyáltalán nem tűnik logikusnak.

OBLONSKIJ Persze hogy nem.

KARENIN Itt sincs. Gyerünk az állomásfőnökhöz. És beszélj komolyan, kérlek.

OBLONSKIJ Te talán logikusan szerettél Annába? S az, hogy kopaszodsz, romlik a fogad és a szemed, az logikus? Vagy hogy szenvedélyek keletkeznek és mul-nak el benned, s amire az értelmekkel utolérnéd őket, már átrendezték az életed?

KARENIN De hát Sztjepan, ha így lenne, hova vezetne az érzékeknek ez az anarchiája?

OBLONSKIJ És az érzékek logikája hova vezet, Alekszej?

KARENIN Állomásfőnök. Úr ! Egy török utazót keresünk.

Most érkezhettek az isztambuli vonattal. ÁLLOMÁSFŐNÖK Igen, tanácsos úr. Érkezése után röviddel őrizetbe vették.

Kareninek szalonjában, később. Besötétedett, a szamovár mellett megengedhetetlenül intim fényű lámpa. Körülötte teáscsészék s Vronszkij keze, mely zsirosan fénylik. Anna ölében vajtartó, kezében vajkés. A többiek elmentek

ANNA Nemtelenül viselkedett azzal a lánnyal, igen, nemtelenül. És ne mozgassa már a kezét, akkor soha nem szivja be.

VRONSKIJ És ki miatt viselkedtem úgy, mit gondolt?

ANNA Milyen lelketlen ! Bezzeg beszélni róla, azt szépen tud. De megérteni, megérezni nem, arra nincsen

szíve.

VRONSKIJ De ha én mást akartam megérteni !

ANNA Mit? Ne beszéljen, kérem, ne. Nagyon fái még?

VRONSZKIJ Fáj, igen, fáj.

ANNA Akkor nyissa szét a tenyerét.

VRONSZKIJ Mit? A tenyeremet? Áh ... Hagyja már a vajazást !
Maga, maga nem akar engem megérteni !

ANNA Csak éppen ismerem ezt az életkort, igen, százados úr, a Kitty Scserbackaját. Emlékszem arra a kék ködre, a svájci hegyeken ül ilyen. Ez a kód, mint valami áldás burkol be mindent, abban az időszakban, amikor már-már véget ér a gyermekkor, s boldog, óriási köréből mind keskenyebb és keskenyebb út vezet tovább ... S még nem tudni : nyugodt, széles és fenséges lapályra vagy szirték közé és szakadékbá.

VRONSZKIJ Az, amiről most beszél, tévedés volt és nem szerelem.

ANNA Nem ! Megtiltom, hogy ezt a szót kimondja ! Viselkedjen jól, s akkor barátok leszünk.

VRONSZKIJ Nem, mi barátok nem lehetünk soha. ANNA Látja, leejtettem a vaját.

VRONSZKIJ Boldogok lehetünk, vagy boldogtalanok lehetünk, megnyilhatnak előttünk a fennsíkok, Anna, vagy a szakadékok, szabadság és mámor és élet következhet, áldott kék kód, ritka levegő, tériszony és zuhanás is; csak éppen barátság nem, teázás a szalokban többé nem, társalgás és vizit sem; mert sem-mi, ami köznapi és kicsinyes, nem fér össze azzal a szóval, amitől annyira ... Undorodik. Vagy fél.

ANNA És ha egyszerűen csak méltatlannak érzem a róla való fecsegést? Mert amikor az ember lélegzete elakad, nemigen talál metaforákat és körmondatokat, és nem bűg mélyen a hangja. Ezért csal minden-ki, aki csábít.

VRONSZKIJ Magában talán nagyon erős a hajlam, hogy tragikusan nézze azt, amit vidáman, gyönyörrel, mámorral is szemlélhetnénk; ami tébolyító száguldás lehet, és életünk kockáztatása persze, ami nyugodt és tompa öröm lehet, és még sincs teljesebb ennél a moccanatlanságnál; ami megtorpanthatja az elfutó életet, és felébresztheti az elaltatott lelket.

ANNA Felébreszti? Kér körtét?

VRONSZKIJ Igen, Anna, a borulátás a félelem álcázása csak.

ANNA Akkor harapjon bele.

Körteevés

VRONSZKIJ Édes és illatos.

ANNA Miért beszél ... Alekszej. Hiszen tudja, mert viselkedésével sugallta, éppen Kitty Scserbackajának, hogy a szerelemben nincs morál és nincs kímélet és nincs részvét.

VRONSZKIJ Azt mondta: a szerelemben? Most harapjon maga.

ANNA Ha becsületes lenne, azzal kezdené, hogy a szerelem rettenetes dolog. De nem azzal kezdi, mert a szerelemben becsület sincs.

VRONSZKIJ És izlik?

ANNA Mert ha van valami, aminek kifejezésére fecsegésünk erőtlén, ami túl van minden köznapi mérlegelésen és megszokáson, ami ha a hatalmába ejtett bennünket, egyszerre lehet száguldás és zuhanás, megtorpanított pillanat és csendes tompulás, szabadság és csapda — akkor azt helyesebb, ha nem gyönyörnek, hanem sorsnak nevezzük, és nem hajszolni próbáljuk, hanem elviselni.

VRONSZKIJ Maga ... Maga nagyon asszonyosan ború-látó,

Anna. Nézze, közben összevajaztam a körtéjét.

Csengetés

ANNA A férjem. Alekszej. Hm. Azt hiszem, ez a legegyszerűbb módja a vajkörte nemesítésének. VRONSZKIJ Ennyire eltelt volna az idő?

ANNA Most már maradjon.

VRONSZKIJ Egészen megfledkeztem.

ANNA Egészen.

Belép Karenin

Soká elmaradtál, Alekszej. Milyen gondterhelt vagy.

KARENIN Kaphatnék egy teát? A vendégemnek a Péter-Pál erődben foglaltak szállást Sztremovék. Igen-

csak felzaklató volt elintézni, hogy naposabbra cseréljék a Bristolban. Köszönöm. Cukrot is.

ANNA Kicsit már langyos. Megkóstoltuk Alekszej körtéjét.

Vajkörte.

VRONSZKIJ Bocsássanak meg, azt hiszem, indulnom kellene.

KARENIN Ó, szó sem lehet róla.

ANNA Nem akartam elégedni, amíg be nem gyógyítottam a sebet, amit okoztam neki.

KARENIN És? Sikerült?

VRONSZKIJ Fénylik, mindenesetre.

KARENIN Érthető ezek után, ha a legközelebbi vonattal vissza akar térni. Hová süllyedtünk, istenem! VRONSZKIJ Búcsúzó.

KARENIN Ragaszkodnom kell hozzá, hogy együtt vacsorázzunk. És ... Különös is lenne, ha éppen most távoznál, vagy nem?

ANNA Egészen meg is fledkeztem a vacsoráról. Bizonyára farkaséhesek vagytok ... Azonnal tálatatok.

Kareninék hálószobájában. Anna még a fürdőszobában van, a nyitott ajtó felé beszél Karenin, kényelmesen el-helyezkedve az ágyban, ásitásaival küszködve

KARENIN Anna ... Hallasz? Jaj, rettenetesen fáradt vagyok.

Borzasztó napom volt. Anna. Nézd. Beszélnem kell veled. Figyelsz? Jössz? Aggaszt ... A viselkedésed, Anna. Nem, nem a társaság miatt, bár ... Meg-változtál valahogy, azt hittem, elműlik, de nem Lelked mélye, ami régebben mindig nyitva állt előttem, most egyszerre becsukódott. Lehet, hogy tévedek, de mintha a viselkedésed is azt mutatná, hogy igen, be-zárult, s ezentúl így is lesz, mindig. Anna. Emlékszel, amikor először nyit ki előttem? Tudod, a sirálytetés a Néván ... Áááá ... A hajnalig tartó kocszás, és hogy milyen ügyetlen szavakkal kértelek meg, Anna, hosszú habozás után. Jössz? Anna, hol vagy? Borzasztóan hasogat a fejem. Vagy talán én nem figyelek rád eléggé, de tudod, most szükségem van minden erőmre ... A tanács ... Sztremov! Lehet, hogy minden kopott és unott házasság előtt ott van egy ilyen, metszően édes emlékü szerelem? Isten tudja ... Hol maradsz? Anna, én nagyon szeretlek, a férjed vagyok, és aggódom érted. Ááááá ... Nem tudom, mi történik a lelkedben, talán nincs is hozzá közöm de összetartozásunkat én mindig feltétlenül éreztem, valahogy eredendőnek és istenadtnak, túl minden lelki, társa-sági vagy politikai viharon ... Tévednék? ... Ez is ... Olyan ... Különös ... Beszélünk ... Kellene ... Anna ...

Csend. Majd meghallani azt a „sípoló orrhangot”, mely Karenin nyugtalan álmait kíséri. Anna megjelenik az ajtóban. Arca, mintha „tűzvész” tükröződne rajta, sugárzik. Szeme áthatóan izzik a félhomályban

II.

Anna előrejön, az ágyig. Arca még mindig sugárzik, vagy már inkább ragyog. Az ágy előtt ledobja köntösét. Majd úgy térdel fel az ágyra, s hagyja, hogy a „hatalmasabb erő” elsodorja, ahogy majd a vasúti sínen fog-ja hagyni. De most Vronszkij karja nyúlik érte, s az „ő teste, szerelme a „hatalmasabb erő”.
-A pályaudvaron, a háttérben és körös-körül derengeni kezd némi tompa fény, s némán tombol a vastraverzek között a hóvihar. A hangosbeszélőből foszlányokat sodor ide a szél: „Kitty Scserbackaja ...”, „Tervezet ...”, „Oblonszkij, Oblonszkij ...”, „Haha! Sztremov! Haha!” majd az ágyról éles sikoly hallatszik, a fájdalmas gyönyöré és kétségbeesésé; s kihuny a fény a pályaudvaron. Anna pedig Vronszkij karjában piheg egy kopárabb hálószobában

VRONSZKIJ Nagyon fáj még?

ANNA Nagyon.

VRONSZKIJ Mennyire sajnálom, kedvesem!

ANNA Nem! Sajnálát nincs! Sajog és lüktet és ég, és élek ! Minden csököd és minden simogatásod nyomán egyre forróbban. Egyszer fájdalmasabban.

VRONSZKIJ Anna.

ANNA Mennyire vágytam már erre a fájdalomra, most érzem csak. Hogy végre leszakadjon rólam minden régi és elhasznált és rongyos, de ami mégis én vagyok ... Voltam. A kezdet add ide, Alekszej.

VRONSZKIJ Gyönyörű vagy, Anna. Tébolyító.

ANNA Nem! Nem akarom hallani, milyen vagyok; nem ezekkel a mindenkinek szóló szavakkal. A mellem .. . Érzed, a mellem már nem olyan feszes. Sokáig szoptattam Szerjosztát. És itt ... A hasam sem sima már.

VRONSZKIJ Anna!

ANNA Idősebb vagyok nálad, Alekszej, s a hitvesi ágyban eltöltött évek elkoptattak, most érzem csak, mennyire.

VRONSZKIJ A kezem, az ajkam és a testem nem érez semmit, ami ne lenne csodálatos.

ANNA Mert ez a te kezed, a te tested és a te ajkad, Alekszej. Mert a szerelmed általuk teremtheti újra a testemet, ami egészen a tied, ami tiszta, mert a te szenvedélyedből van, s addig él, amíg szeretsz.

VRONSZKIJ Ne gondolj most másra, Anna, csak arra, hogy itt vagy, hogy itt vagyok, s a szerelemben az van, ami van, és ennél többet elképzelni sem lehet.

ANNA Nem lehet.

VRONSZKIJ És ez a szenvedély megvált a múlttól is, a felületes és méltatlan ölekezésektől, és megvált a .. . Mert nincs más, csak ez a benned eltöltött, végtelen pillanat.

ANNA Igen, végtelen, csak hogy mi lesz azzal a másik testtel, Alekszej, amelynek a halála olyannyira fájdalomtalan volt, míg ennek az újnak a születése, gyönyörében is gyötrelmem; mi lesz azzal a másik méhvel, melyből mégiscsak az angyali Szerjosztá származott, azzal a másik szívvel, mely életnek hitte volna azt, ami annak csak látszata volt, s az egész működő s mások működésébe kapcsolódó szervezettel, mely most nem tűnik másnak, mint végre elért szerelmünk szükségszerű, ám némiképpen undorító melléktermé-kének, hogy tudunk megválni attól, Alekszej?

VRONSZKIJ Anna, van itt a homlokod számára egy eredendően neki teremtett válgödör, van két kar, amely a hátadon átkulcsolódva végre helyére kerülhet, s amikor lehetünk egymásban összekeveredünk, nincsenek kérdések többé, ugye nincsenek.

ANNA Attól félek, Alekszej, hogy ezzel a fájdalommal a szervezetem a gyönyör ellen védekezett, melyre nem lehet képes büntetlenül, hogy sem megszabadítani nem tudja magát az idegen testtől, ettől a lárvától, ettől a múlttól, sem magával cipelni többé; hogy minél káprázatosabban „az van, ami van”, annál súlyosabbá válhat, ami ezt az örökkévaló jelent megelőzte, és követni készül; Alekszej, most már semmi sincs rajtad kívül, csak a szőgyenem, amivel most a múltamra tekintek, vagy a múltamról erre a pillanatra; és a szerelmed, ugye a szerelmed, Alekszej, amiről pedig nem szabad beszélnünk.

VRONSZKIJ Anna ... Anna. Anna !

A pályaudvar lassan világosodik, s a várakozó péter-vári közönség nézi ezt a hálószobát, a hangosbeszélőből orgonaszó szűrődhet elő, hadd legyen ceremóniaszerű ez a rituálét megtörni készülő hűtlenség.

Majd egészen világos lesz, s a szokásos jövés-menést mindinkább megtörik a vonuló katonák, párbajt vagy csapatban, menetfelszereléssel, Ekkor jelenik meg Karenin at örök utazóval: európai viseletű, komor értelmiségi, s ők is a katonákkal zsúfolt vonat felé tartanak

KARENIN Végezetül még azért is elnézést kell kérnem, hogy ezek az „önkéntes” urak kísérik, legalábbis a határig. Egyelőre, s én azt remélem, végleg, ott meg-állnak, anélkül, hogy a török birodalomban élő szláv testvéreinket felszabadítanák.

UTAZÓ Én pedig szívesen látnám őket, akár Isztambulban is.

KARENIN A maga helyében óvatosabban tréfálkoznék.

UTAZÓ Gondoljon Bizánra. Törökországot is csak a

vereségei menthetik meg. Különben úgy jár, mint a

nyugat-római birodalom. Széthullik.

KARENIN Mégiscsak: a szabadságuk?

UTAZÓ Európai illúzió. Az általunk elnyomott népek sokszor voltak szabadabbak, mint mi magunk. S egy birodalomban vagy a katonaság erős, vagy az értelmiség. En pedig, mint hazám javát akaró alattvaló, gondolkodás nélkül választanám az utóbbit. Búcsúzóul kívánjam ezt maguknak?

KARENIN Rajtunk ez sem segít. A mi intelligenciánk éppoly nihilista, mint a vezérkarunk, csak éppen az előbbi bölcséleti, forradalmi vagy karrierista nihilizmus, az utóbbi pusztán birodalmi, hangzatos jelszavakkal. Rajtunk csak az segíthet, amit az imént európai illúzióknak nevezett, s ami, hogy ne csak illúzió legyen, néhány nemzedék életébe és álmaiba kerülhet. És ezek között nem is az első a miénk. Isten áldja.

UTAZÓ Viszontlátásra. Isztambulban talán?

Karenin megfordul, lehajtott fejjel indulna vissza, ami-kor a rohanó Vronszkijnak ütközik. Az zavarba jön, Karenin mosolyogva nyújt kezét a sápadt századosnak

KARENIN Nocsak, hát te is távozol hős fiainkkal?

VRONSZKIJ Nem ... Épp az, hogy nem.

KARENIN Pedig mintha az ezreded uniformisát látnám ott, elől.

VRONSZKIJ Ők távoznak, igen.

KARENIN Derék. S mivel menthető ez a hazafiatlanság, százados úr? Megszerette a törököket a körtéjükön keresztül?

VRONSZKIJ Dehogy. Illetve ... A körtéjük csakugyan remek, ilyet persze itthon is termelhetnénk, de ha nem megy másképp ... Kilépek a szolgálatból.

KARENIN Mindenesetre meghökkentő józanság. Kellemesen érint, hogy nem adod át magad ennek a had-vezetési rangra emelt őrmesteri rövidlátásnak, amellyel pusztán nyomást akarnak gyakorolni az uralkodóra.

VRONSZKIJ Nem, nem adom át. De mennem kell, mert ők még nem tudják, hogy nem.

KARENIN Menj hát. És ... s gyere el hozzánk máskor is. En pedig megtanulok jobban vélekedni öfelseje ifjú tisztjeiről.

Vronszkij sápadtan megy tovább katonák egy csoportja felé, akik zajosan üdvözlik. Majd elhalkul, elhal a fér-fias zsvaj, Vronszkij lehajtja fejét, és „tapintatukkal” tüntető bajtársai távoztával egymaga marad egy magas, szép arcú századossal, Szerpuhovszkojjal

SZERPUHOVSZKOJ Szóval zsebedben a menetfelszerelésed.

VRONSZKIJ Anyám tehát már itt volt? SZERPUHOVSZKOJ

És a másik zsebedben az esküd. Igen, kerestem.

VRONSZKIJ Kedves, kedves Sztjiva, ide figyelj ...

SZERPUHOVSZKOJ Nem, ez így nem megy, Alekszej,

nem áll jól neked ez a sápadt arc és homlokba hulló

haj, meg a lázas szemek.

VRONSZKIJ Nem tudsz semmit, Sztjiva ...

SZERPUHOVSZKOJ Dehogy nem, anyádtól, talán túl-

zottan is sokat. Tudod, mi állna jól neked? Hát ez.

Melyik zsebedbe tettem ... Tessék. Az előléptetésem

megvan, a határon felvarrhatom. És nem én vagyok

az egyetlen harmincon aluli ezredesjelölt, Alekszej !

VRONSZKIJ Milyen szép is lett volna ... Még a múlt

hétig. És ... Gratulálok, Sztjiva!

SZERPUHOVSZKOJ De Moszkvában egyszerre elfeledted a barátaidat, a készülődő ezredet, a közös futtatásokat a hajnali Nyikityinszkaján, a kantint, a biliárdot a klubban, az ezredgyűlést és a korbély-hadi-tanácsot, a katonakenyeret, el mindent ... A bárgyú mosolyodon és a csillogó szemeden kívül, százados úr.

VRONSZKIJ Sztjiva, én ... Indulni akarok mégis a tiszti futtatáson ... Tavasszal. És ... Ott lesz az uralkodó is, aki, tudhatod, jobb szemmel nézi a löversenyt, mint ezt az önfejtő inváziót ... És anyám miatt is, merthogy van egy birtokügyünk ...

SZERPUHOVSZKOJ Tizenkét éve. Igen, tizenkét éve

még egyszer sem hallottalak hazudni, Alekszej.

VRONSZKIJ Anyám nem ért meg. Rendben. De hogy

te sem értesz meg ...

SZERPUHOVSZKOJ Elszédülsz egy bálon, ez mindannyiunkkal megesett már, veled is, nemegyszer. De ez az elhúzódó szédület, már megbocsáss, kissé komikus. VRONSZKIJ Inkább színes váll-lapokért védjem meg a törököktől... A hazájukat.

SZERPUHOVSZKOJ Ez nem a te hangod, Alekszej.

VRONSZKIJ És hátha már az enyém.

SZERPUHOVSZKOJ De akkor megbocsátod, ugye, hogy nem kívánom végighallgatni civil döntésed valamennyi következményét, hogy az ember a szabóját és a fűszeresét fizesse ki rendesen ezentúl, de a kártya-adósságát nem, hogy ágyba bújni csak egyetlen asszonnyal lehet, azzal, akinek örök hűséget esküdtél, hogy a kenyérért meg kell dolgozni, a gyereket fel kell nevelni, míg óvakodni kell a rulettől, a párbajtól és francia balettkartól.

VRONSZKIJ Tehát te sem tudod megbocsátani, mint anyám, hogy egy átlagosan romlott flórtból... Vala-mi más lett.

SZERPUHOVSZKOJ Hogy belőled lett más, Alekszej. S ha rajtam különösen állnak is az ezredesi váll-lapok, hát rajtad ezek a lelki sráfok végképp neveltségesen S ha az én előléptetésem talán elhamarkodott volt, a tied bizonyosan téves.

Vonatindulást jelző csengetés

VRONSZKIJ Sztjiva . . . Isten veled. És egyszer . . . Csak egyszer éld át töredékét legalább annak, ami most történik velem. Ezt kívánom, mert szeretlek.

SZERPUHOVSZKOJ Nem, nem tudlak megölelni, Alekszej. És értem anyád aggodalmát, aki inkább látna téged fegyveresen a török csapatokkal szemben, sem-mint civil ruhában, pétervári nagyasszonyok sleppjében. Nem, Alekszej, minden ragyogásod dacára ezt a boldogságot nem tudom kívánni neked.

VRONSZKIJ Menj hát, Sztjiva. Lekésed a ... Hőstetteidet.

SZERPUHOVSZKOJ Sohasem hittem volna, hogy ér-ted ... Civilben jön el a végzeted. Hogy az ifjúságunk ilyen ... Szégyenletesen ér véget.

VRONSZKIJ En most inkább az ifjúságomat szégyellem. S hogy így érhet véget, ezt még remélni sem tudtam.

SZERPUHOVSZKOJ Az első csapás, amely az ezredünket érte. De kénytelenek leszünk kiheverni, Alekszej. *(Kezet nyújt, majd magához rántja és mégis átöleli Vronszkijt. Vonatindulás hangja. Ellöki, megfordul és elmegy)*

Kareninék szalonjában. De most mindenütt táskák és ruhák sorakoznak, Anna pedig közöttük válogat és pakol. Egy asztalon papírhalon, mellette papírkosár. Karenin felöltöben, irattáskával a kezében áll, nézi

ANNA Hogy tudtam én efféléket magamra venni, nem is értem. Odaadom a szakácsnőnek, most megy férjhez a lánya. Ezt is. Ezt is.

KARENIN Anna.

ANNA Már mész is? Kuzmát küldd majd vissza a kocsihoz, kérlek.

KARENIN Anna, most zúg a fejem a délelőtti tanács-üléstől, de ha visszajöttem, kikocsikázhatnánk a Nyikityinszkajára, ebben 'a szép, késő téli napban.

ANNA Alekszej, ha visszajöttél, neked akkor is zúgni fog a fejed, és megfájdítaná ez a kora tavaszi nap meg a szél, amit majd huzatnak nevezel. Istenem, ezt a rongyot is. Nevetséges.

KARENIN Éppen ezt? Minden bársony-margaréta illata és tapintása itt él még bennem. Ezt viseltd a mézsheteinken, tudod.

ANNA Búzlík a molyirtótól.

KARENIN Anna, egy pillanatra hagyd abba, és nézz rám.

ANNA Micsoda? Nem értelek. Ez a pelerin is! KARENIN Add ide a pelerint, és add ide a kezéd, így. ANNA Milyen hideg a kezéd. Azt mondtad, menned

kell. Ne üljünk ide, összegyűrjük ... Jaj, megszorítás.

KARENIN Anna, talán még soha nem voltál ilyen szép

és ilyen... Idegen. Olyan sűrű és fényes a hajad, olyan keccses a nyakad, olyan különös a tekinteted ... ANNA Alekszej, elmegyek.

KARENIN Mit mondasz? Úgy értettem, hogy elmész.

ANNA Úgyis . . . Véget ért a tél. Szinte. Annyira vágyom ki a szabadba. Elviselhetetlen ez a bezártság. És nem a Nyikityinszkaja sétatályáira, hanem... A fenyvesekhez ... A földekhez ... Ahogy roskadni kezd a hó, és felenged a folyó, és illata lesz a szántóföldeknek ...

KARENIN Kikocsikázhatunk távolabbra i s. Mondjuk, a hétvégén.

ANNA Itt a lakásban ... Péterváron nem tudom tele-szívni a tüdőt. Szinte kiegyenesedni sem tudok. A kedélyem, a vérnyomásom ...

KARENIN Hazafelé beszóljak orvosért?

ANNA Nem ! Arra gondoltam ... Hogy... Miért csak nyáron használjuk a nyaralót. Ha egyszer fűthető. Szeretném látni a kertet a friss, hajnali fagyban, szeretnék takaróba burkolva üldögélni a teraszon, hallgatni a madarakat és nézni, ahogy hűvösebb éjszakákon még jégvirágos lesz az ablak. Csend lenne és ... Falusi koszt. Vinném Szerjocsát is ... Vitamin. Jót tenne. Most miért hallgatsz?

KARENIN Soha nem csengett még így a hangod. Ilyen ... Hamisan.

ANNA Miért, nem tűnik . . . logikusnak?

KARENIN Szegény, szegény Anna!

ANNA Mit mondasz? Nem értelek.

KARENIN Dobd ki a régi ruháidat, és tépd szét az egykori írásokat, és felejts el, amit el akarsz és tudsz.

ANNA Nem, ezek a papírok nem a ... Leveled. KARENIN Végül is néha talán nem csak a lakást kell

átrendezni ahhoz, hogy lakható maradjon. Értem: a nyaralóba vágysz, szagolni a földet és libabőrösen nézni a közeli fasort, meg a távoli fasort, meg a még távolabbat. Kvaszt kanalazva.

ANNA Ezt sem érted?

KARENIN Nem. De ha az ember komolyan szabadelvű, igen, akkor legyen szabadelvű a szalonban és a háló-szobában is. És inkább semmit se mondj, mint hogy még lelki-furdalásból is neheztelj rám.

ANNA Neked ... Nem volt nehéz?

KARENIN Nekem csak lesz nehéz. De nem mondom, mennyire fogsz hiányozni, éppen most, amikor kemény csatákból hazatérve üres lesz itt minden. Hogy tehát semmiféle szeretet nem oldja fel itthon a szellem és lélek görcseit. És ... Fogadásainkat addig szüneteltetjük, én pedig nem megyek vizitbe és társaságba. Kibírom. Formaságokra és szokásokra hivatkozni pedig izetlen lenne, s okatlan is, hiszen egyik sem éri fel a szere ... Szereteteidet. Menj hát.

ANNA Akkor viszont még elérem a délutáni vonatot.

KARENIN A mostanit? Máris indulsz?

ANNA Kuzma majd kivisz.

KARENIN Most. Értem. Anna. Nem akarlak emlékeztetni semmire, és nem akarok kérni semmit. S ami-kor fáj a szívem, hogy pirulni látlak, érzem, hogy a té szived is fájhatott, hogy az előbb nem tudtam ki-mondani, hogy szerelem.

ANNA Nem, Alekszej, nem azért fáj.

KARENIN És csak remélni tudom, hogy nem teszel semmit, ami visszavonhatatlan. Hogy ha megmozdult is alattad a föld, mint mondtad, Moszkvában, hát a mi összetartozásunk azért mozdulatlan maradt. És vidd csak magaddal Szerjocsát, mert nála bájosabb és előbb bizonyosága nem lehet a mi, igen, a mi szerelmünknek. Ahogy fejlődik az időben, és minduntalan új életre kel. Legyen ő melletted, és nézzen rád az én szememmel, és fogja a kezéd az én kezemmel, mert ez a kettő benne biztosan az enyém. Én pedig . . . Eh ! Én pedig megüzenem, hogy kések a dél-utáni ülésről, és kiviszlek a vonathoz!

ANNA Nem, Alekszej, ne legyél jó. Úgy sokkal nehezebb. *(És sírva fakad. Felszabadultan azonban)*

Pályaudvaron. Már csomagok nélkül jön vissza a szerelvénytől Karenin és Anna

KARENIN Mégsem várom meg az indulást. Még félreértenék a túl hosszú távolmaradásomat. És úgyis .. . Minden rendben.

ANNA Minden ...

KARENIN Mennyire viszolygok a pályaudvaroktól. Minden olyan ideiglenes, olyan befejezetlen, olyan távozó ... Persze szükségessége vitathatatlan.

ANNA Alekszej.

KARENIN Nem is mondtam, hogy legutóbb, idekint összefutottam azzal a fiatal századossal. Vronszkijjal. Nem követte az ezredét a török határra. Meggyőződésből, ha jól értettem. Mégsem olyan korlátolt legény.

ANNA Alekszej, mielőtt elmész ...

KARENIN Nos, Anna? Hiszen még nem indult el a vonat.

ANNA Nem is tudom, hogy mondjam.

KARENIN Hétvégeken lemegek majd én is. Ha tudok. ANNA Olyan hirtelen indultam el, hogy ...

KARENIN Bizony. És tudod, hogy bármikor megjöhetsz, ugyanilyen hirtelen.

ANNA Pénzt ... Nem hoztam magammal, Alekszej. És te sem adtál. Istenem!

KARENIN Látod, milyen feledékenyek vagyunk. Tessék, vidd mind, ami nálam van. De miért könnyek-kel?

ANNA Jaj, nem tudom. Nem tudok búcsúzni. Ahogy kellene.

KARENIN Szombatig?

ANNA Egyáltalán. Elkészönni. Megfordulni és menni, azt már igen. De ami addig van.

KARENIN Hát akkor fordulj meg és menj. Hiszen a búcsú sem szólna másról.

És akkor Anna szembefordul Kareninnal, két tenyér-rel megfogja a tarkóját, s egy szenvedélyesen induló csókot lezárva megharapja az ajkát. A férfi felszisszen vérző szájához kap, s értetlenül, amiben azért egy mosoly is felvillan, néz a távozó Anna után

Nyaraló teraszán. Anna hintaszékben ül, erős tavaszi fényben, és olvasni próbál. Azután nem is próbál, ölébe ejti a könyvet, és csak maga elé bámul. Amikor Dunya belép, összerezzen. Távolabb lódobogás

DUNYA A kúton ül, lóbálja a lábát, és hallgat. Parancsoljam be a szobájába?

ANNA Nem, ebben a napsütésben semmiképpen sem. Vedd el a kardját, és mondd meg neki, hogy ma nem kísérheti el Kuzmát kocsin a faluba.

DUNYA A kardjától, már próbáltuk, nem hajlandó megválni, Kuzmától pedig még legutóbb eltoltottuk, amikor versenyt futott a hintóval, és majdnem elgázolták.

ANNA Igen, igen. Akkor mondd meg neki, hogy nem akarom látni, és este nem lesz mese mindaddig, amíg a virágok, amelyeket lekasabolt, ki nem hajtanak.

DUNYA Már megbocsásson, de ezen Szerjozsa csak mosolyogna. Asszonyom eddig még egyszer sem tudta megállni, hogy este, amikor fürdés után betakarta és megcsókolta a fiát, ne maradjon még vele és mesél-jen. Bármit vétett is.

ANNA De hát mit csináljak?

DUNYA Hát ... Éppen elég van már a rovásán. Tiltsa el a lóversenytől, ma délután. Úgysem gyerekek való látvány. Addig majd németet fog tanulni Festinghoftól.

ANNA Németet? Hát jó. De azt mondd meg neki, hogy este azért lesz mese.

Dunya elmegy, Anna tenyerébe temeti arcát, és hintázik. Amikor hirtelen leejti öléből a könyvét, ijedten felnéz — Vronszkij áll mosolyogva, mozdulatlanul a teraszon, kezében Szerjozsa fakardja

Istenem, Alekszej! Mennyire örülök ... Nem is várta-lak.

VRONSZKIJ Mindenképpen látni akartalak a verseny előtt, Anna.

ANNA Mit szólsz ... Ehhez a tavaszhoz? Eddig minden olyan mozdulatlan volt és komor ... És akkor egy-szerre, és éppen ma, ez a verőfény és madárdal és tébolyító illatok mindenhonnan ... Elszédültem.

VRONSZKIJ Sápadt vagy, Anna. Nem, ne állj fel, ha szédülsz. ANNA Ugyan, csak ez a hülye hintázás. Meg a könyv. Neked mid van?

VRONSZKIJ Szerjozsától kaptam. Igazán különös. Ott lovagolt, a fűzfa alatt, a kút csövén, s ahogy meglátott, elém jött. De nem mosolygott, s tekintetében ismét ott volt az az idegenség, már-már ellenségeség, amellyel gyanakodva szokott fürkészni engem. Vala-mit mondani akart, de csak annyit lett belőle: „Lovagolsz ma?”, és én bölintottam. Akkor pedig szó nél-kül nekem nyújtotta a kardját, szemét elfutotta a könny, és az idegenség mögött megvillant a könnyörgés. Olyan ... Olyan különös.

ANNA Mégiscsak leülök. Es ülj ide te is, Alekszej. Meg kellett büntetnem Szerjozsát, valamiért szinte mindennap meg kell büntetnem. Es mégis, mintha ezzel a szigorral ő büntetne engem. Jaj, olyan nehéz.

VRONSZKIJ Ügy... Elszégyelltem magam, a kardjával a kezemben. És az ő tekintetében ... Valahogy a boldogságunkat is szégyeltem ...

ANNA Nem, Alekszej, nem lehet szégyellni ezt a Rügyezést, zsongást, illatozást ... Napsütést.

VRONSZKIJ Nem tudom, hogy is mondjam, Anna, de először éreztem meg, hogy a szerelmünk nem lehet ... Határtalan.

ANNA Ne mondd, most ne mondd!

VRONSZKIJ Pedig olyan bájos, és olyan ... Kisfiús. És mégis, mintha öntudatlanul, az ártatlanságával tüntet-ne, a büntelenségével árnyékolná be a mi ... Bűneinket.

ANNA Azt mondod : a büntelenségével? Csakhogy mint-ha pusztá létével hamisan ítélkezne rajtunk, mert általa lett visszavonhatatlan, sőt : szeretetre ítélt mind-az, amit egykor szerelemnek és szenvedélynek hittem, de csak az árnyéka volt. Szerjozsa azonban eleven lélek, nagyon is eleven, s mégis, mindig, ha mellettem van, vagy ha vele vagyok, lelki-furdalást érzek a létezése miatt, s mert szeretem, büntudatot ezért az érzésemért. Jaj, nem, most ne beszéljünk erről.

VRONSZKIJ Mi van, Anna? Hirtelen elsápadtál. S mintha lefogytál volna azóta, hogy legutóbb láttalak.

ANNA Pedig annyira ... Annyira örülök ennek a tavasznak. Eddig minden csak várakozott, éppen fel-engedett, pára volt, laza kőd, de még mocsanatlanul, s mára egyszerre mindent előntött a fény, az egész világ tele lett étellel, szinte feszít, szét akar pattanni és eláradni ez a végre feltámadó erő és szépség és tavasz. Olyan jó, hogy eljöttél!

VRONSZKIJ Gyönyörű nap lesz. Felszáradt a pálya is. Kivittem Frufrut, és futottunk pár kört. Érezte a testemen az izgalmat, és hogy kipróbálok a verseny előtt, lazán és könnyen futott, minden rezzenését követtem a nyeregben, és válaszoltam rá, egészen a hátára simultam, rábíztam magam, azután néhány akadályt vettünk, szinte hivalkodva repülte át mindet, én pedig éreztem, hogy feszül, ernyed, ritmust vált, és élvezzi az erejét és hajlékonyságát és ügyességét. El-jössz, ugye?

ANNA Igen. Elmegyünk. Délután Karenin is kijön. Ez eseménynek számít, ott kell lennie.

VRONSZKIJ Ügy. Értem.

ANNA Hidd el, hogy nekem sokkal, de sokkal nehezebb.

VRONSZKIJ „Esemény”! Tudom. Számomra még annyival kockázatosabb is, hogy mindenképpen helyt kell állnom. Csak a versennyel vonhattam ki magam, formálisan persze, az ezredem megbízatása alól. Különben ott kellene hagynom a szolgálatot.

ANNA Szemrehányást teszel?

VRONSZKIJ Anna!

ANNA Jaj, bocsáss meg. Szóval Frufru jól futott. VRONSZKIJ Érted fogunk futni ma délután. Kedvesem. Mi történt?

ANNA Annyira féltetek. Semmi. Enyhe rosszullét. Majd elmúlik.

VRONSZKIJ Olyan különös vagy. Baj van?

ANNA Dehogy! Különös? Lehet.

VRONSZKIJ Miért nem mondod meg, mi van? ANNA

Nem, nem. Tavasz. Szédülés. Aggodalom ... VRONSZKIJ

Kérlek, Anna.

ANNA Most nem. Neked a versenyre kell összpontosítanod.

En meg ...

VRONSZKIJ Hogy tudnék így összpontosítani? ANNA

En meg . . . Nem akarlak próbára tenni. VRONSZKIJ

Próbára? Hogyan?

ANNA Semmi. Már el is múlt. Látod? Fel is tudok állni.

Hopp...

VRONSZKIJ Anna ... Ha nem tartalak meg, elesel. ANNA

Terhes vagyok, Alekszej. Gyerekünk lesz. VRONSZKIJ

Istenem!

ANNA Ezt, ezt nem akartam most, Alekszej. Nem akartam érezni, ahogy hirtelen meglazult a szorításod, ahogy most összehunyorított a szemed, mintha számolnál, ahogy nyelsz egyet, mert kiszáradt a torkod, és csak akkor húzol újra magadhoz, amikor ismét az értelem fénye csillan meg a szemedben, és fedi el a megdöbbenés mélységét.

VRONSZKIJ Gyerekünk? Anna!

ANNA Látod, Alekszej, életre akart kelni mindenáron ez a mi szerelmünk, a testem, amely az öleléseid, a tested által megszületett, hát meg is termékenyült tő-le, most már mindig itt érezlek magamban, mint ölekezéseink végén, a közös és boldog forróságban, ben-nem maradtál, és öröklétet követelsz bennem, lüktet és él és áramlik a testemben ez a közös élet, amely most szolgálatára hajtja az én életemet is, s ezzel megvált mindentől, ami bizonytalan és elmúlt és terméketlen; és metszően élvezem ezt a hirtelen kábulatot, ezt a feszítő, zsongító életet, ezt a méhemből is áradó napsütést.

VRONSZKIJ Tehát eldőlt ... Eldőlt az életünk. Nincs többé bujkálás és hazudozás és csalás, egyszerre magától értetődően lett visszavonhatatlanná minden. Anna!

ANNA Látod : életre keltetted a testemet, de hát nem érte be a saját életével.

VRONSZKIJ És a szerelmünkben sem az van többé, „ami van”. A szenvedély, mert természeténél fogva nem körültekintő, jövőt követelt hát magának. Milyen csodálatos. És mennyivel okosabb minálunk a testünk!

Lentről kocsizörgés

ANNA Korábban érkezett.

VRONSZKIJ Hogyan? Ó, igen, az "esemény"! ANNA

Csak most legyen még erőm!

VRONSZKIJ Mit gondolsz? Megverekszünk?

ANNA Hogy jut most ilyesmi az eszedbe? VRONSZKIJ Ha

párbajra kerülne a sor, a levegőbe fogok lógni.

ANNA Alekszej . . .

VRONSZKIJ Anna, mennyire szeretnék most segíteni. ANNA

Menj el. Most menj el, kérlek.

Belép Karenin

KARENIN Szép jó napot. Maradj csak ülve, Anna. Rossz színben vagy. Ó, százados úr. Tudod, hogy rád fogadtam?

VRONSZKIJ Hogyan?

KARENIN Tizenkét rubel. Befutóra. Csak azt sajnálom, hogy nem tudom, mit jelent. Gondolom, előbb-utóbb mindenki befut.

ANNA Alekszej . . . Éppen indulni készült.

KARENIN Indulni? Hát akkor induljon.

VRONSZKIJ Vizontlátásra.

KARENIN Milyen szigorú. Vagy csak izgul? Ne félj, mi neked drukkolunk. Ugye, Anna?

ANNA Menjen már!

KARENIN Anna, ne légy udvariatlan. A versenyzőket mérkőzés előtt kimélni kell, s a százados úr, ha jól tudom, különben sem a pusztá dicsőségért vágtazik ma délután, hanem főként a feljebbvalói meggyőzéséért.

VRONSZKIJ Tehát... A legjobbakat. *(Elmegy)* KARENIN

Igencsak relatív jókívánság. Anna, aggaszt az állapotod.

ANNA Mit? Micsodám?

KARENIN Rossz színben vagy. Kedvesem. Szórakozott-

nak látszol. Szerjözsa nem jött elő az üdvözlésemre. A személyzet különös, zavart. És akkor a teraszon itt van ez a sportoló ...

ANNA Alekszej . . .

KARENIN Pedig most igazán ritkán látjuk egymást.

Kedvesem?

ANNA Alekszej . . . Olyan nehéz.

KARENIN Nekem is nehéz, Anna. Szomorú az az üres ház, a csendes esték és a dolgozószobából az egész házra áterjedt magány.

ANNA Mondd csak: kint alszol ma este?

KARENIN Nem, kedvesem, nem tehetem. De ha majd te alszol egyszer bent, Péterváron, meglátod, milyen meglepetések várnak. Talán rá sem ismersz már ott semmire. A szalon egyszerűen kicserélődött, a hálószoba . . .

ANNA Nem akarom tudni, Alekszej !

KARENIN Rendben, igazad is van. Maradjon meglepetés. petés.

ANNA Hát hogy nem látsz? Hogy nem értesz? Nem, nem akarok Pétervárra menni!

KARENIN Ahá, ott van Szerjözsa! Látlak! Leselkedik a kis hírszerző ! No, mindjárt lemegyek hozzá. Anna. Nem tudom, mikor látod be, hogy vissza kell térned, de amíg szeretlek, türelemmel leszek, kivárom, bár-meddig tartson is. Mondtam már, s nem csak mondtam, de éreztettem is, hogy az összetartozásunkat fel-tétlennek érzem, olyasminek, ami felülmúlja mind-kettőnk akarátát és képességeit, s éppen ez olyan gyönyörű benne. Nem ijedek meg, nem gyanakszom, nem kombinálok. Szeretlek, olyannak szeretlek, amilyen vagy, és ebből a szeretetből elég erőt merítek bár-minek az elviselésére. Bármeddig. Talán vallomást szebbet is kaptál már, de forróbbat aligha. S ha szavaim bosszantanak, ahogy most tekintetedben látom, akkor pillants a szavak mögé, kedvesem.

ANNA Mintha zsarolnál... A szerelmeddel, Alekszej.

KARENIN Kevés férj kaphat paradoxabb szemrehányást, Anna.

ANNA Olyan fenyegetően hangzik a vallomásod.

KARENIN Vajon Szerjözsa szeretete is megijeszt? Vagy csak az én érzelmeimnek az állhatatossága fenyeget? És az övé, az öntudatlan és feltétlen ragaszkodásával nem gondolkodtat el arról, hogy vannak szenvedélyek, amelyek megváltoztatására nem lehetünk képesek? Amelyek szinte megállnak az időben, míg minden egyéb, az egész világ körülöttünk az érzékek anarchiájába merülhet? Pillants most erre a teraszra Szerjözsa tekintetével, ha már az enyémet osztani nem tudod, és tégy igazságot érzéseid között. Azután pedig . . . Igen, öltözz át, mert indulnunk kell a verseny-re, kedvesem. És most lemegyek a fiunkhoz, Anna.

Pályaudvaron — mely most lóversenypálya. Óra, menet-rend, hangosbeszélő ekként juthat új szerephez, a nyüzsgés azonban más jellegű: izgatott, és mégis protokolláris, a „vágányokra” szegezett figyelemmel: látcsövekkel, tekintetekkel. Sokan vannak, ismerősök és is-meretlenek; Kareninek Betsy Tverszkaja, Tuskevics, Ligyija Ivanovna társaságában sodródni a tömegben, majd helyezkedni el a pálya szélén.

A hangosbeszélő a jelenet egész terjedelmében harsog: előbb a versenyzőket szólítja, a pályák felosztását is-merteti, a távot és akadályokat, majd sportközvetítés-szerűen követi a versenyt; az előtér párbeszédeitől függően halkabban vagy hangosabban

TUSKEVICS Tiszta Anglia! Hát nem? Nézzék! Tiszta Anglia!

BETSY Ha római nő lennék, el nem mulasztanék egyetlen cirkuszt sem.

LIGYIJA Látták, milyen sápadt ma az uralkodó?

SZTREMÓV Nocsak, maga nem indul, Karenin?

KARENIN Az én futamom ennél nehezebb.

SZTREMÓV Vagy csak képviselője által? Fogadott? KARENIN

Kár, hogy magát, Sztremóv, ezen a pályán is csak

akadálynak tudom elképzelni.

SZTREMÓV Tizenkét rubelt tettem Kerenszkijre. ANNA

Miért van a gáton még sövény is?

BETSY Mögötte pedig vízesárok. Ez az angolsánc.

TUSKEVICS Ez igen ! A sánc is angol!

ANNA És éppen ott süt szemükbe a nap.
BETSY Aggódsz, látom. S lehetsz boldog vagy boldogtalan, de élsz. Látom.

KARENIN Pompás barbárság. Ha még vér is fog folyni, a közönség elégedetten térhet haza.

ANNA Milyen meleg van. Fojtó.

LIGYIJA A pálya szélén mennyi mentőkocsi és doktor! Juj, de borzasztó.

TUSKEVICS Igen kérem, olyan ez, mint a korunkat jellemző szabadverseny.

KARENIN Kipirultál, Anna. Menjünk árnyékba? ANNA Nem, nagyon jól látok innen!

BETSY Milyen bájos a kis cárevics!

KARENIN Gondterhelt az uralkodó. Neki sem lehet inyére ez a korlátoltságában tetszelgő, nyers, brutális erő, ez a tébolyult és céltalan vágta mesterkélt veszedelmek között. SZTREMÓV Próbáljon majd egyszer lóra ülni, Karenin.

KARENIN Oroszországot legfőképpen saját bárgyúsága tartja rabságban.

TUSKEVICS De hisz Angliát is a lóverseny tette nagyvá! Meg a kaszinó, az igaz.

LIGYIJA Az uralkodó adja át a serleget a győztesnek.

Felvonultak már az alapvonalra, mindjárt kezdik! ANNA Istenem, könyörülj!

BETSY Jasvin, Vronszkij és Kerenszkij. Ők a legesélyesebbek.

KARENIN Egyszerűbben is megosztozhatnának a serlegen a tiszt urak, megkímélve lovat és lovast.

BETSY Ne higgye, hogy a serleg. Jasvin az adósságaiért fut, tudtommal már kétszázézer; Vronszkij a szolgáltatáért, mert nem ment az ezredével a török határra, Kerenszkij a presztízst állítaná helyre, ami megrendült valami szívügyben, az a sötét hadnagy egy sértést nem torolt meg, most futnia kell, a szélső százados túl sok pénzt fektetett az istállójába, s nem akarja kihasználatlanul...

ANNA Hallgass már! Kezddik!

KARENIN Anna, kérlek.

Pisztolylövés. Paták dobogása, tompán, s a „sportközvetítés” a hangosbeszélőn. Most a közönség félmondatai lesznek háttérre: „Sikerült!”, „Jasvin vezet ...”, „Lemaradt Kerenszkij ...”, „Vronszkij feljön!”, „Ott az első árok ...”, „Nem bírom nézni!”, „Vronszkij vezet ...” stb. Mindenki a pályát figyel, csak Karenin nézi Annát. És az arcán látja meg hirtelen, milyen nagy baj van

ANNA Istenem! Vége!

BETSY Az árok! Nem látta a sánc mögött a vizesárkot!

LIGYIJA Letérdelt a ló... Eldőlt.

ANNA Engedjenek oda! Oda akarok menni!

A hangosbeszélő ismétli: „Orvost és mentőkocsit kérünk az angolsánchoz!”, a közönségben pedig szinte sziszeg a sok „Vronszkij, Vronszkij...” Karenin Annába karol

KARENIN Gyere, elmegyünk.

ANNA Tudtam! Istenem! Engedjenek oda!

KARENIN Anna! Gyere velem.

ANNA Nem, Alekszej. Alekszej!

A hangosbeszélő még ismételteti, hogy orvost és mentőkocsit kér, Kareninek körül pedig mind kínosabb a csend és a zavar

Vége, mindennek vége.

BETSY Gerince tört. Most kivégzik a lovat.

Pisztolylövés. Anna ájultan tántorodik Karenin karjába, aki ijedten, gyengéden és szomorúan viszi ki Annát a nézőtérrel

Teraszon, nyaralóban. Anna a hintaszékben ül, lassan tér magához. Karenin a párkánynak támaszkodva áll, vele szemben. A háttérből — távolból — ideszűrődnek még a lóversenypálya zajai

KARENIN Kérsz még egy pohár citromos vizet?!

ANNA Nem, nem. „Orvost és mentőkocsit...” Hogy szédülök!
KARENIN Ne gondolj semmire, ami felzaklat. ANNA Hogy ne gondoljak?! Értsd meg, Alekszej... KARENIN Nem! Rosszul leszel megint. Különben is...

Minden világos.

ANNA Gerince tört...

KARENIN A lónak tört gerince. Vronszkij felállt még az esés után.

ANNA Hogy hozhattál el? Milyen kegyetlen vagy!

KARENIN Anna.

ANNA Hát nem látod? Hát nem érted?!

KARENIN Dehogynem. Nem szükséges megismételned. A kétségbeesésnél nem lehetne forróbb... Vallomás.

ANNA Felállt? Láttad, hogy felállt? „Orvost és mentő-kocsit...”

KARENIN És hazudnék, ha azt mondanám, hogy váratlanul ért.

ANNA Istenem, mi lesz most?

KARENIN Helyzetünket persze megnehezíti, hogy vallomásod a nyilvánosság előtt történt, s hogy... Hogy ilyen forró szenvedélyekről szólt.

ANNA Miről beszélsz?

KARENIN Rólunk, Anna. Mert nem adom át magam az indulataimnak, az érzéseimnek vagy a szokásjog rutinjának, ugyan mit oldanék meg velem.

ANNA Hogy tudsz így mérlegelni ilyenkor is?

KARENIN Ragadjak fegyvert? Rohanjak ügyvédhez? Küldjem el a segédeimet a bukott zsokéhoz? Már bocsánat. Mert akkor majd újra szeretni fogjuk egy-mást, mint amikor ezen a teraszon, egykor, együtt nem tudtunk betelni a madárdallal?

ANNA Hagyd ezt most!

KARENIN A bizonytalanságnak vége legalább. Szeretni persze nem lesz könnyű ezután, de miért is lenne az. Két dolgot azonban nem lehet elvenni tőlem: a múlt-tat és a reményt.

ANNA Miféle reményt, Alekszej?

KARENIN A szenvedély természete, hogy mulandó. Ezé a szenvedély is, Anna. Ahogy elmúlt a mi számunk-ra. És mégis, van valami, ami megáll az időben. Ami feltétlen és visszavonhatatlan. Ami szerelem.

ANNA Alekszej, terhes vagyok. A „bukott zsokétól”, mint mondtad.

KARENIN Úgy. Értem, Anna. A rosszulletedet is értem.

ANNA És őt szeretem. Nem tudok másra gondolni, csak arra, hogy fekszik a pályán, a tört gerincű lóval. Itt viselem a magzatát, itt, a szívem alatt. Te jó vagy, Alekszej, nagyvonalú vagy és toleráns, szabadelvű és kedves. Csak éppen egyiknek sincs köze a szenvedélyeimhez. Én pedig becstelen vagyok, bűnös, hűtlen, bukott, aljas, hálátlan és erkölcstelen, és elpusztít-hatsz engem, lelőheted Vronszkijt is, és felment téged a bíróság és a közvélemény, de szeretem őt, szerelmes vagyok bele, és ha ezerszer bukott zsoké is, tele van a lelkem, a szívem velem, és már a testem is.

KARENIN Felzgatod magad, Anna... És talán még engem is.

ANNA Nem, megnyugvás sincs már. Vége, Alekszej.

KARENIN Mégsem engedhetem, hogy szenvedélyek határozzák meg az... Életünket. Most persze elmegyek. De hinni most sem tudom, hogy összetartozásunk nem állja ki az érzékek anarchiájának próbáját, bármilyen... Következményekkel járjon is.

ANNA „Következményekkel”?!

KARENIN Most pedig isten veled!

ANNA Alekszej!

Pályaudvaron — amely még kissé lóversenypálya-szerű egyszersmind. Mert hogy Karenin vonaton érkezett, át-szállni készül, s ő nézi ekként a lóversenyről áramló közönséget a vágányok között: versenyzőket, párokat és sportrajongókat — s mintha látná a nézőket is a várakozókban. S hogy víziója teljes legyen, a hangosbeszélő „sportközvetítést” ad az eseményről: „Az első pályán ott fut a gyönyörű Lora Darjalova, Milejev könnyedén és mégis egyértelműen irányítja, most érkeznek az első akadályhoz, a vágta ritmusa lassul, majd Lora kényelmesen lép át a mit sem sejtő férj fölött... Beéri Tus-

kevicset, akit Betsy Tverszkaja sarkantyúz kissé kíméletlenül, de biztonnyal szükségesen, mert így veszi a második akadályt: család és kötelezettségek magasított sáncát, ugrása kecsstelen, de sikeres, igen, fut tovább ... A harmadik pályán, angol stílusban, kissé oldalazva viszi a kétszeresen elvált Paszkugyina grófnő a kissé félénk Karibanovot, a fiatal ember nemigen ura a helyzetnek, a sebesség mintha megrémítene, a társaság akadályánál rosszul választja meg a ritmust, a bukás elkerülhetetlen ... Alekszej Karenin ... Ekkor Karenin fel-pillant, a pályaudvar visszaváltozik pályaudvarrá: valaki a nevét kiáltotta. Kedves, rosszul öltözött, nyüzögött kis asszony: Dolly Oblonszkaja

DOLLY Alekszej ! Karenin!

KARENIN Dolly ... Oblonszkaja . . . Nohát ...

DOLLY Éppen hozzátok indulok. Mehetnének együtt, nem?

KARENIN Elhúzódtam kissé, ide. Nagy itt a nyüzsgés. DOLLY Szyepannak azonnal vissza kellett mennie

Moszkvába, a verseny után. Én pedig majd követem az esti vonattal. Addig pedig, gondoltam, kimegyek hozzátok a nyaralóba. Vagy nincs ott Anna?

KARENIN De, Anna ott van.

DOLLY Meg sem köszöntem neki, amit értünk tett. Hogy az otthonunk újra otthon. Nagyszerű asszony ... No, nem jössz?

KARENIN Én éppen onnan jövök.

DOLLY Ott hagytad?

KARENIN Ez nem pontos kifejezés.

DOLLY Rosszul lett, mondták.

KARENIN Igen, elájult.

DOLLY És te itt támaszkodsz. Mi történt?

KARENIN Már magához tért.

DOLLY És eljöttél. Alekszej, te bizonyosan jobban tudod nálam, micsoda asszony a feleséged, hogy érezni is milyen bölcsen érez, hogy kíméletlenül ismeri ki magát viszonyok és szenvedélyek között, s ha azt mondom, hogy a megértés bajnoka, még mindig nem mondtam eleget.

KARENIN Igen.

DOLLY Most miért hallgatsz?

KARENIN Mit tegyek hozzá? Talán annyit, hogy káprázatosan képes a szerelemre? Hogy egész testével-lelkével-szívével tud szeretni ? Hogy nincs olyan gyönyör, amely érzései magasságára felérne? Vagy azt, hogy ennek a súlyos izzású szerelemnek a tárgya mégsem én vagyok, a férje, akinek nevét viseli, gyermekének apja, hanem Vronszkij százados, akinek bukásába beleájult az imént Anna Karenina?

DOLLY Mit beszélés?

KARENIN Jól értetted.

DOLLY De hiszen ez lehetetlen ! Hogy Annát elcsábítsák, hogy hűtlen legyen ...

KARENIN Nem, ez nem csábítás és nem hűtlenkedés, nem az érzékek sportja és nem is amolyan társasági pikantéria kelléke, amivel szinte mindenki rendelkezik, de amiről, mint teszem azt, a fehérműkről, senki nem beszél; nem, ez egy frissen és forrón megvallott szerelem, s elementárisnak és káprázatosnak érezném, csakugyan, ha történetesen nem szeretném én is, immár nyolc éve, egyre... Alapvetőbben Annát. Így azonban van benne valami ... Gyalázatos.

DOLLY Nem tudom elhinni. Fordulj vissza velem, és tisztázzunk mindent.

KARENIN De hiszen éppen a tisztázás után jöttem el. Dolly, ezen már túl vagyunk.

DOLLY Minden mondatára emlékszem, minden hang-súlyára, amivel szerelemről, házasságról, érzelmek rendjéről és otthonról beszélt. Amelyekkel újra lehet kezdeni mindent, s amire néha vissza kell gondolnom, amikor nem könnyű... Mert nem mindig könnyű. Most pedig ... Ki kell mennem hozzá.

KARENIN Menj hát.

DOLLY Meg akartam köszönni neki, amit mivelünk tett. Meghálálni, csak nem tudtam, hogyan. Hát így fogom, Alekszej. Hogy most majd én segítek rendbe tenni a ti életeteket.

KARENIN Kedves kis Dolly ...

DOLLY Miért nevez engem mindenki „kis” Dollynak?

Igenis, meglátod, mire leszek képes. Isten veled, Alekszej. Es kívánj sikert nekünk. KARENIN Nem, nem tudom, mit kívánjak, Dolly.

Teraszon. Anna és Vronszkij összeölelkezve áll, majd gyengéden szétválnak, s látható, hogy a férfi jobb karja fel van kötve, ajka felrepedt, szeme alatt két folt — igen vigasztalan látvány

ANNA Nem, ne beszélj, ha most nehéz. Majd hallgatunk.

VRONSZKIJ A fogaim... Meglazultak, az esés miatt. De azért . . . Lassan, tudok.

ANNA Istenem, csakhogy itt vagy. Nem éltem volna túl...

VRONSZKIJ A mentőben ... Még mellébeszéltem,

mondták. Jövőtehetetlen, suttogtam : elpusztítottam.

Azután rólad beszéltem ... Hívtalak. És Frufrut. ANNA

Mondd csak: lelőtték?

VRONSZKIJ Akkor vesztettem el az eszméletemet. A lövésre. Addig néztem a hatalmas, okos szemét. Egészen közel volt hozzám. Nincs ... Segítség.

ANNA Mi lesz most?

VRONSZKIJ Vége. Pedig ... Milyen boldogok voltunk. Futás közben... Éreztem Frufrun is az örömét... Hogy erős. Szabad. Száguld ... Ezért lehetünk mindenkinél gyorsabbak. Egyek voltunk, a lélegzetünk-ke, a szívverésünkkel is ... És tudtuk, hogy itt nem következhet más ... Vagy ... Vagy ... En ... Túléltem

ANNA Alekszej ...

VRONSZKIJ Repültünk ... Éppen. Rásimultam, elvesztem benne, itt vétettem. Szemberagyogott a nap. A sánc mögött ... Nem láttam... Elfelejtettem... Az árkot. Ő látta, de én ... Korábban ereszkedtem vissza rá. Még szállt. Elroppantottam a gerincét. Megöltem ... Kedvesem ... Frufru.

ANNA Alekszej!

VRONSZKIJ Vége. Belepusztult. Nekem ... Csak a karom... A fogaim. És ... A karrierem.

ANNA Hallgass. Pihenj egy kicsit. Milyen jó, sós a bőröd.

VRONSZKIJ Jaj, itt fáj. Még a csókok is.

ANNA Szeretlek, Alekszej. Összetörve is. Bukottan is.

VRONSZKIJ Ezért hívtalak, eszméletlenül. Mert nincs másom már ... A szerelmeden kívül.

ANNA Most már nekem sincs.

VRONSZKIJ Megmondtad ... Kareninnek?

ANNA Meg sem kellett mondanom. Egyszerre ájultunk el, Alekszej.

VRONSZKIJ Majd bal kézbe fogom a pisztolyt. ANNA Micsodát?

VRONSZKIJ És mit felelt?

ANNA Szabadok vagyunk.

VRONSZKIJ Ezt mondta?

ANNA Karenin? Dehogy. A szerelméről beszélt, illetve az összetartozásunkról. Mennyire... Kicsinyes ! Ez nem érzelem, nem szenvedély, ez teória ! Undorodom a jóságától, a türelmetől, a végtelen szabadelvűségétől, mert mintha nem egy ember, hanem egy eszme-rendszer lett volna a férjem, amit a magam mulandó érzelmeivel meg nem ingathatok, míg ő meggyőződése birtokában egészen rám telepszik a szerelmével, amely alól ezért nem lehet szabadulnom, mely utánam nyúl, lefog, s bármit tehetek, nem működik, ugyanolyan forrón lobog. Hát létezik ez?

VRONSZKIJ A gyereket is ... Tudja?

ANNA Furcsán kérdezed, Alekszej ! Jaj, ne haragudj. Tudja, igen, megmondtam neki. S mit mondott? „Következmény”, vagy egyéb ilyesmit. Mintha azt mondta volna: szövédmény. Istenem, Szerjzsa hol van? Szerjzsa! Szerjzsa! Talán a kertben.

VRONSZKIJ Tehát: vége? Szabadok vagyunk?

ANNA Alekszej ! De hiszen már akkor vége lett, ami-kor megismertelek ! Most a tudomására hoztam. Mi kell még? A többi formalitás.

VRONSZKIJ Anna, ilyen könnyű ... Csakugyan? ANNA De amikor hozzád tartozom. A gyerekedet viselem. Szeretlek ... Szeretsz ... Alekszej ...

VRONSZKIJ Ne sírj, Anna. Biztosan találunk valami ... Megoldást.

ANNA Megoldást?!

VRONSZKIJ Hogy együtt élhessünk . . .

ANNA Mint a szeretőd? A kitarítottad? Az ágyasod?

VRONSZKIJ Anna ! Nyugodj meg !

ANNA Nyugodjak meg, Karenin is ezt mondta. VRONSZKIJ

Kedvesem! De hiszen szeretlek. És dön-

tött ... A testünk. Nekünk pedig le kell vonni a döntéséből a konzekvenciákat.

ANNA Csak konzekvenciákat? Tévedtem volna? Hogy kettőnk közül csak én vagyok szabad?

VRONSZKIJ Miért nem akarsz érteni, Anna? ANNA

Szerjossa ! Hol van Szerjossa?!

Belép Dunya

DUNYA Szerjossát és a nevelőnőt Pétervárra küldte az úr. Asszonyomnak viszont látogatója érkezett. ANNA Istenem!
Dunya távozik, jön Dolly

DOLLY Ó, Anna, mennyire örülök! Üdvözlöm, százados úr.

ANNA Kedves kis Dolly, milyen régen láttalak ... DOLLY A bálon, legutóbb a bálon. Milyen rosszul nézel ki, Anna.

ANNA Ne higgy a kinézetemnek.

VRONSZKIJ Le kellene pihened. Nem vagy jól. DOLLY

Sápadt vagy, és szinte remegsz. Mint szegény Kitty hügom.

VRONSZKIJ Azt hiszem, távoznom kellene.

ANNA Maradj még, Alekszej. Kérlek.

DOLLY Milyen régen készülök már hozzád ! Annyira, de annyira tele van hálával a szívem ... Szinte boldog vagyok. És így látlak viszont.

ANNA Hálával? Miért?

DOLLY Mindazért, amit értünk tettél. Hogy újra család a családuknak. Hogy ... Ha a szerelem ideje már lejárt is, azért érzem, hogy összetartozom ... Az urammal. Néha esténként is otthon van már. És lehet, képzeld, lehet . . . Hogy ötödik gyerek is lesz . . .

ANNA Hát . . . Dolly . . . Ezért jöttél?

DOLLY Ezért. Rettenetes most belegondolnom, hogy ha azon az éjszakán nem suttoysz az ágyam mellett hajnalig, talán elhagyom az uramat.

VRONSZKIJ Búcsúszom.

ANNA Ne menj el még, Alekszej.

VRONSZKIJ Mennem kell. Vissza a pályára. Nem akarom, hogy Frufrut átadják a vágóhídnak.

ANNA Értem.

VRONSZKIJ Utána pedig még végig kell vonulnom a laktanyán. Így. Fel az ezredirnökságra, hogy elbocsássanak a szolgálatból.

ANNA Itt hagysz.

VRONSZKIJ És ha még át tudok jönni, visszafelé, a nagy, kövezett udvaron, hát akkor leszek teljesen szabad.

ANNA Szabad ? Ha elmész : szabad ? Istenem, Alekszej.

DOLLY Isten áldja.

VRONSZKIJ Anna ...

ANNA Menj, menj már!

Vronszkij meghajol és elmegy

Bocsáss meg, Dolly, könyörgöm, bocsáss meg! DOLLY

Hogyan? Nem értelek. Miért bocsátanék meg? ANNA

Mindenért. Amit tettem. Veled.

DOLLY Velem? Amiért jöttem... Vagy arra célzol, amit Kareninnel? ... Találkoztam vele a pályaudvaron. Mindent elmondott. És ezért ...

ANNA Karenin? Hogy kerül ide Karenin?

DOLLY Neki kellene megbocsátania, és tudom, hogy meg is fog.

ANNA Tévedtem, Dolly. Nem lehet szerelem nélkül.

Elmegy az életünk, és még csak emlékezetessé sem tettük. Minden jobb, mint a lélek elsorvasztásának az a gyalázata, amit most megköszönni jöttél. DOLLY Anna. Nem értelek. Egészen összezavarsz. ANNA Istenem, elment Alekszej.

DOLLY Rajtad múlik, és visszajön.

ANNA Miről beszélsz? Jaj, igen, mindkettő Alekszej . . .

Különös, ugye? Tegnapelőtt azt álmodtam, hogy mindketten a férjem, hogy szerették egymást és engem, és elhalmoztak kedveskedésükkel... Verejték-ben úszva ébredtem.

DOLLY Anna, neked egy férjed van, és a kötés kötöttetek . . . Nem mulandó.

ANNA Igen, ezért volt a verejték, mert egyetlen férfi-hoz tartozom most már, ahhoz, aki elment, s a szerelem úgy ejtett hatalmába, hogy sem az akaratom, sem a tisztességem, sem semmiféle evilági erő nem rendítheti meg.

DOLLY Anna, de hiszen akkor semmi sem érvényes ! . . .

ANNA Minden érvényes ! Csak a hazugságaink nem érvényesek, kedves Dolly, s az ezeket beburkoló okoskodásaink, amelyek úgy foszlanak le a szenvedélyek első fuvallatára, mint ezek a hülye vatták a barkákról itt, a kertben, látod? Jaj, elszédültem.

DOLLY Hogy lehetne hazugság az, amire az életedet építetted? És éppen azzal a remek Kareninnel? S hogy ne lenne százszor inkább család ezé a mosolygós századosé, aki lóversenypályák és báltermek sportolója?

ANNA Nem, ne beszélj, Dolly, most ne beszélj ... Nézd ezeket a barkákat, amint sodródna a szélben ... Imbolyognak, mint ez a terasz ...

DOLLY Anna, mi történt?

ANNA Asszonyok, úgy tudom, még a bűneikért is szeretnek férfiakat, de én Karenintől még a „remeksege” miatt is undorodom. Nagyszerű ember, formátuma van, bölcs és türelmes, csak éppen eleven érzelmeit nem sikerült még megéreznem soha. Bezzeg, ha egyszer Oroszországgal bújhatna ágyba, micsoda szenvedélyek szabadulnának el akkor!

DOLLY Anna!

ANNA Ha megölne, darabokra tépne, megtébolyodna, érezném, hogy szerelem volt egykor, aminek most vége lett, de nem: ő mérlegel, várakozik, szabadulvú gyakorlatokat végez velem, meggyőződését teszi próbára, mert a szíve helyén már réges-rég csak elvek halmazza lüktet! De én, én eleven asszony vagyok, Isten teremtett annak, az én véretem nem gyűjtja fel más, csak ami forró, ami emberi, ami Vronszkij.

DOLLY Ül vissza, Anna ! Mennyire elsápadtál ! Ül le gyorsan, add ide a fejed, ez segített Kittyn is mindig, kedvesem. És most nyomd.

ANNA Rajtad nem segít, ami Kittyn. Jaj, megfájdult. És itt ... Úgy feszül.

DOLLY Anna ... Ez a hirtelen szédülés, ez a különösen fénylő szem ... Fénytelen bőr, kissé megduzzadt arc, feszülő mell... Ugye? Mintha tükörbe néznék.

ANNA És mit látsz, Dolly? Istenem . . .

DOLLY Hogy a csábító diadalmaskodott és távozott. Hogy Isten eltakarja szemét. Hogy jövő szezontól a pétervári társaság nem fogad.

ANNA Nagyon, nagyon fáj. Boldog vagyok, Dolly! DOLLY

Tessék, a zsebkendőm, Anna. Összemaszatosod az arcod.

ANNA Tudom, hogy ennek a szerelemnek, az övének, lényege a csábítás s az állhatatlanság, de ez mégis szerelem, melynek kiváltásában és élvezetében nem csak vétlen nem vagyok, de sorsszerűnek érzem éppen ezt a bűnömet. Jaj, nem múlik ... És így nem utálhatja Isten sem, de legalábbis el kell fogadnia, ha már eltúrte, hogy halandók az ő színe előtt folytassanak adásvételi viszonyt mulandó érzelmeikkel: mióta már ! Akik pedig a háta mögött üzletelnek boldogtalan érzelmeikkel, a Tverszkaják és Tuskevicsek és az egész pétervári Babilon, hát rekesszenek csak ki, és kövessenek meg, hiszen méltán tartják megbocsáthatatlanabbnak az én szabadságomat, mint a maguk csalásait! Istenem . . . Fáj.

DOLLY Gyere, Anna, itt, a vállamon ... Sírj csak nyugodtan ...

ANNA Dolly ... Nagyon fáj. És én tényleg ... Boldog vagyok ...

DOLLY Nyugodj meg, Anna. Elmúlik.

III.

Teraszon, Olaszországban. A következő év nyarán

ANNA A hatvankettedik. Nem, nem, a hatvanharmadik.

VRONSZKIJ Mit számolsz, Anna?

ANNA Ha a két felhőset nem számítom, a hatvanharmadik. Igen. A naplementék, Alekszej. Kislány koromban úgy képzeltem, hogy sisteregnie kell, ahogy a tengerbe merül.

VRONSZKIJ És most?

ANNA Most már tudom, hogy sistereg, csak nem hal-latszik idáig.

VRONSZKIJ Kedvesem!

ANNA Olyan gyönyörűek erről a teraszról! Ilyenkor, látod, kiöntik a tintásüveget az égen, s mégis a tengerben oldódik fele löbb az egész, s a Vénusz is a vizen jelenik meg először, s utána tükröződik odafent.

VRONSZKIJ Kimenjünk holnap Herculaneumba?

ANNA Menjünk, ha akarsz. Látod, Alekszej, ha szülés közben mégis meghalok, s az angyalok, dacára mindennek, magukhoz vittek volna fel, hát ők is ezt a teraszt bérelnék ki nekem.

VRONSZKIJ És hozzá ezt a „plazzót”, ahogy itt nevezik.

ANNA És téged. Mi az a Herculaneum?

VRONSZKIJ Egy ókori város, itt a közelben. Igen, engem pedig, ha akkor pontosabban célzok, akkor már tényleg csak az angyaloktól vehettél volna kölcsön.

ANNA Csakhogy ők nem mondtak volna le rólad, ha egy csepp eszük van. Ott, ott a Vénusz! Ilyenkor már várhatom a holnapi naplementét, azután pedig a hol-naputánit. És így tovább. Mondd csak, mit keresünk mi abban az antik városban?

VRONSZKIJ Az áll az útikönyvben, hogy olyan, mint Pompeji, csak méltóságtelesebb. Most kezdik kiásni. ANNA Engem kicsit megijeszt ez a megtorpantott, megkövült pillanat, amely azonban mégsem állhat meg az időben. És akkor pusztulni kezd.

VRONSZKIJ Nem, akkor nem megyünk, kedvesem. Olyan . . . Olyan gyönyörű vagy ezzel a kurta hajjal. Úgy megszépültél. Mint egy kisfiú.

ANNA De, menjünk, ha akarnál. Tetszem? VRONSZKIJ Nem tudom megszokni a szépségedet. Mindig zavarba ejt, elkábit.

ANNA Pedig ez mind csak következmény. Hogy olyan megbocsáthatatlanul boldog vagyok.

VRONSZKIJ Azt mondd: megbocsáthatatlanul? Hogy boldog — mindazok után. Én néha úgy érzem, van valami borzalmas a mi boldogságunkban.

ANNA Az ára. Amit megfizettünk . . . volna. De egy részét elengedték.

VRONSZKIJ Egy részét? Hiszen élünk!

ANNA Nagyobb részét. Tudod, amikor Annie született, s utána a lázból csak egy-egy pillanatra tisztultam ki, de akkor élesen és fájdalmasan; majd pedig elsodortak és maguk alá temettek ismét a forróság és fájdalom hullámai, akkor egyszer újra hallottam a mondatot, valami hangosbeszélőből, ami olyan iszonyatosan tűnt ismerősnek, hogy „Enyém a bosszúállás, és én megfizetek”. Tudom, hogy az orvosok már nem adtak sokat az életemért, de most mégis itt ülök, nézem a tengert, illatoznak a pálmák, távol dallamosan ordítanak az olaszok, minden áttetsző és színes, és én úgy érzem, hogy igen: megfizettem, levezekeltem a hosszú agóniával, amit kellett, lezártam, rettenetesen, a vétkeim listáját; meghalt az a másik test, az egykori, a pusztulásra ítélt, és én itt vagyok, élek, mert a lázban azt is megpillantottam, hogy ez mit jelent.

VRONSZKIJ Igen, Anna, tudjuk már, hogy mit jelent, és én mégis valahogy . . . Szégyellem. Talán az ügyet-len öngyilkosságomat, hogy átlukasztottam a testemet anélkül, hogy bármit összeroncaltam volna, ami maradandó, mert mintha a kétségbeesésem ironizálna: hogy igen, elveszik tőlem a legdrágábbat, aki nélkül már semmit nem ér az életem, akiért az életemből már mindent odaadtam, ami fontos; de nem tudom le-vonni a konzekvenciákat mégsem, a volt katonatiszt, két centiről, mellélő.

ANNA Mondtam már, hogy vonzóbb vagy így, civilben?

A hullámos, hosszú hajjaddal, a művésznykkendődel, a gálásabb, hajlékonyabb tartásoddal, a mazurkánál voltál ilyen.

VRONSZKIJ Mert én a szerelmünket láttam át hirtelen akkor, élesen és fájdalmasan, amikor hűlni éreztem a kezedet.

ANNA De most, érzed, újra meleg. És megtalálja a golyó ütötte lukat.

VRONSZKIJ Diverzáltunk, igen, mindketten a halál elől, de el is jöttünk ide, a naplemente és a palazzo közé, a szerelmünk végre csak kettőnkre tartozik, s nem hittem volna, hogy lehetek még ennyire boldog. És mégis, valahogy nagyon olasznak érzem ezt a boldogságot.

ANNA Olasznak?

VRONSZKIJ Igen. Mintha ez nem is boldogság lenne, hanem „felicita”.

ANNA Milyen gyönyörű szó.

VRONSZKIJ Gyönyörű. Dallamos. Szinte forró és érzéki, mint itt minden. A bor nagyon vörös, az ég nagyon kék, az öröm nagyon hangos, a harag azonnal kiordítható; igazi operaszínpad, rendezett és átlátható, és bizonyosan az én lélkem homályos és rendezetlen, mint a kvász, az olcsó vodka vagy a kód a Néva fölött, de mégiscsak az enyém, és ezeket a díszleteket még boldogságunk körül sem tudom valóságosnak hinni.

ANNA Értem, Alekszej. És azt hiszem, tényleg jobb, ha kimegyünk Herculaneumba. Te majd nézed azokat az épületeket, embereket, amelyeket megdermesztett a hirtelen végtelenre tágitott tragikus pillanat, amely azért az ő latin életüknek némi méltóságot adott, én pedig majd nagyon fogom érezni magamon a napsugarakat, élvezni a bőrömet simogató tengeri szelet, szagolgatni a romokból kinövő virágokat, és nézni téged, ahogy nyugodtan, magabiztosan mozogsz, izmosan és mégis kecsesen, az alkonyatra gondolok és az éjszakára, s nem kérdezem, hogy szabadság-e az, hogy szabadon szerethetjük egymást, s hogy amit élvezek, az éppenséggel a haláltól bitorolt, no meg tör-vényen kívüli.

VRONSZKIJ Bocsáss meg, Anna. Néha elfelejtem, hogy . . . És nem megyünk Herculaneumba.

ANNA Mit bocsássak meg? Hogy boldog vagyok? Nekünk ez a boldogság jutott. Némi . . . Térészonnyal. A terasz magasabb a szokásosnál, lejt kissé, és korlát nélküli. No meg olasz. De terasz. Mivel mennénk? Hajóval?

VRONSZKIJ A bárkával. Amivel az Azur Barlangba a múltkor.

ANNA Ó, akkor ragaszkodom hozzá, hogy menjünk. VRONSZKIJ Hallgass csak . . . Annie felébredt, nem? ANNA Lehet. Én nem hallok. Maddalena odabent van, ugye?

VRONSZKIJ Biztosan. De mégiscsak, úgy tűnik: sir. ANNA

Látod, ő is milyen életrevaló, milyen erőszakos, milyen vaskos, milyen lány? Hiszen abból a mélységből szállt fel mindenáron, amiből mi is, s az ő életéről is szó volt. Olyan kis . . . Elpusztíthatatlan.

VRONSZKIJ Bemész hozzá?

ANNA Jó, megyek, megyek.

VRONSZKIJ A kis Anna Karenina.

ANNA Alekszej . . . Tudom, hogy rettenetes, de ha meglesz a válás, kérvényezni fogjuk, hogy a te nevedet viselhesse . . .

VRONSZKIJ Menj, kérlek. Igen. Kérvényezzük.

Pályaudvaron, Péterváron. Karenin rendkívül elegánsan, frakkban, fehér kesztyűben keresgél a tömegben, s így „botlik bele” Oblonszkijba, aki csomagjaival meg-rakodva siet

OBLONSKIJ Alekszej! Ez aztán meglepetés!

KARENIN Mégpedig a javából. Utazol.

OBLONSKIJ Utaznék. Ha megtalálom a vonatomban. KARENIN

Várj, segíték. Add ide. És azt hiszem, ott van a római gyors.

OBLONSKIJ Micsoda telepátia! Csakugyan azt kerestem!

Ne, hagyd csak, túl elegáns vagy a cipeléshez. KARENIN

Nem, nem, ragaszkodom hozzá.

OBLONSKIJ Frakkban?

KARENIN Muszaj. Tudod, ma „Üdvözlés” lesz ... Nyevszkij kapok.

OBLONSKIJ Nyevszkij! Gratulálok, Alekszej ! Ezt megünnepelnék, ha nem indulna mindjárt a vonatom.

KARENIN Nincs ezen mit ünnepelni. Te is tudod, a Nyevszkij az „elfekvő-rend”.

OBLONSKIJ Örülnék én egy ilyen elfekvésnek ! Negyvenezzerrel jár?

KARENIN Ötvennél. De tudod, hogy ... Egy éve. Milyen rendkívüli termékenység tört rám. Soha még nem éreztem, hogy ilyen világosan és átláthatóan áll-nak előttem a problémák, s hogy ennyi energiám és kitartásom van a megoldásukra. A boldogtalanságom a végtelenségig megihletett, s olyan erőket szabadított fel bennem, amilyeneknek a létezéséről fogalmam sem volt.

OBLONSKIJ Hogyne, Moszkvában is sorra alakultak a tanácsbizottságok, a reformkörök, és ott is kötelezővé tették ezt az új gondolkodásmódot.

KARENIN Most erre gyere. És éreztem, hogy Oroszországot csak így lehet megmenteni a birodalmi mámortól, és így lehetne lefejtetni beteg testéről a készülődő forradalom polipkarjait. Pályám, de hiszen ezt te is érezted a saját karrieredben, csakugyan felívelt, bánatomért, ha kárpótlást nem is, de vigaszt nyújtott a „közélet”.

OBLONSKIJ És most még a kitüntetés is ! Az uralkodó szeret!

KARENIN Egyszer Pál apostolt idézte nekem : „Aki házasság nélkül van, arra visel gondot, ami az uré, aki pedig feleséget vett, a világiakra visel gondot, mi módon kedveskedhessék a feleségének”.

OBLONSKIJ Ő idézte? Személyesen a cár?

KARENIN Én pedig gyötrelmesen szégyenkeztem. Hogy tehát ennyire sűt rólam a boldogtalanságom, a szegyenletes és undorító kétségbeesésem. Hogy még ő-előtte is. És ezt látom azóta szinte mindenütt. Az irodafőnököm tekintetében, a kollégákéban . . . A tiedben is. És talán ezért, hogy még egyetlen tervemet sem sikerült valóságosan végrehajtanom. Mindent, ami bürokrácia és felső utasítás, azt igen, de semmiféle további lépést már nem, hát ki követne engem ugyan, ki akarná levonni egy ilyen szerencsétlen flótás el-képzéseinek következtetéseit? És ennek lezárása a Nyevszkij. Hogy tehát már a titkos tanács sem.

OBLONSKIJ Itt vagyunk. Nos, Alekszej . . .

KARENIN És ezt a bánatot nem csak megosztani, de szinte közölni sem lehet, s bármiféle méltóság helyett enyhe neveltségesség burkolja be a szenvedőt, hiszen tudod.

OBLONSKIJ Kérem a bóröndömet, Alekszej.

KARENIN Ja, tessék.

OBLONSKIJ És köszönöm, hogy segítettél. Mindjárt csengetnek, indulunk.

KARENIN Nézd . . . Nem akarom azt hazudni, hogy véletlenül jártam erre. Láttam a szabadságolókérlemedet az irodában, s benne, hogy Itáliába készülsz. Reggel még nem gondoltam, hogy kijövök, aztán egy-szerre felálltam a tanácsülésről és kijöttem.

Csengetés

OBLONSKIJ Jól tetted, Alekszej. Örülök, hogy láttalak.

KARENIN Nézd. Tegnap egész nap intézkednem kel-lett, amolyan ház körüli dolgokban : személyzet, ne-velő, számlák. És én, aki egy egész birodalom ügyeit is viselni tudnám, egyszerre elvesztettem az erőmet, elárvultnak, kétségbeesettnek, végleg magányosnak éreztem magam az új, a nagyobb, a teljesen átrendezett házban, amelybe rettegek hazamenni, mert minden szöglet ... Eh ! Nem értesz, ugye? Az ebéd-től tegnap majdnem felálltam, nem tudtam elviselni, ahogy rám nézett a fiam. Nem kérdezett semmit, csak nézett, kérdezni akart; s én tudom, hogy egymás magányát feloldani ketten már végképp nem tudhatjuk, ezért szeretni sem tudom, de lemondani sem tudok róla. Éjszakánként a hálószobánkban Isten tekintetét

keresem : hogy létezik az, hogy ennyire magunkra hagyott minket a rajtunk túlnövő szenvedélyeinkkel, míg jelenléte mindebben nem vitatható?!

OBLONSKIJ Alekszej, hallgatnálak még, de . . .

KARENIN Nem csengettek még másodszor, hallgass végig, kérlek. Tudom, hogy Annához is mérsz, és tudom, hogy ő is várja, hogy a választ megindítsam.

OBLONSKIJ Meglátogatom őket is, igen. A válasz pedig megindult, ha jól tudom.

KARENIN Igen, a tevékenység mámorában arra is ki-dolgoztam egy tervezetet, de félbemaradt. Nem tudom folytatni. Sztyeapan. Nem tudok lemondani róla.

OBLONSKIJ De ha szereted ...

Második csengetés

KARENIN Igen, szeretem, és éppen azért, mert szeretem. Ha akkor meghal, iszonyatos lett volna a csapás, de végleges is. Így a kín végleges. Ha Isten veszi el tőlem Annát, bele kell nyugodnom. De Vronszkij vette el.

OBLONSKIJ De hiszen így Anna helyzete végképp megoldhatatlan marad !

KARENIN Szeretem Annát. Mindennek dacára szeretem, s bízom a bocsánatában. Egy vigaszom van, mint abban az imádságban, amit mindig úgy csodáltam: ne az érdemeimért bocsáss meg, hanem könyörületből.

OBLONSKIJ De hát mit bocsáthatna meg neked Anna?

KARENIN A szerelmemet. Hogy nem válok. Hogy szeretem.

OBLONSKIJ Végképp nem értelek.

KARENIN Ha válok, lemondok róla. De nem tudok lemondani, mert szeretem és féltöm, s ha Vronszkijjal egyesül, egy-két év után még mélyebb szakadék szélére jut, melyen már nem léphet át. Hozzájárulnék a pusztulásához, s minthogy a szeretetemnek semmiféle más hatalma már nincs rajta, csak ez a közjogi, hát ezáltal próbálom megmenteni.

OBLONSKIJ Bocsáss meg, de ez így nagyon furcsán hangzik.

KARENIN Összetartozásunk fényében még sincs más választásunk. Vagy a bukás, amit erkölcsileg előlegez az ő törvénytelen s ezáltal Péterváron elfogad-hatatlan együttélése a szeretőjével, s ennek minden konzekvenciája, vagy pedig az a kapcsolat, melyet, látod?, meg sem rendíthetett ez az elnyúló intermezzo, s nem rendít meg bennem, bármeddig tartson is!

OBLONSKIJ Indul a vonat! Alekszej ... Ez képtelenség !

És ... Gratulálok ! Alekszej ! ... Gondolkozz!

Oblonszkij a vonat után fut, Karenin áll, diadalmasan és magányosan a peronon. Amikor meghallja a Don Giovanniból Don Ottavio áriáját, a pályaudvar különös, hirtelen megváltozó fényei között

Terazon, Olaszországban. Alkonyatkor

ANNA A hatvanötödik. Talán még soha nem volt ilyen gyönyörű.

VRONSKIJ Vihar lehet valahol. Különöse a fények.

ANNA Nem tudom, miért, de olyan ... Olyan boldog vagyok. Mindenütt ez a különös ragyogás, a vissza-verődött sugarak tükröződése, a gyengéden feltámadó szél, a homályosuló tenger ... Szeretlek, Alekszej.

VRONSKIJ Kedvesem. Láttad, ma Annie is egész nap nevetett. A kis fáradhatatlan, pufók angyal.

ANNA Angyal? Éjszaka nyugtalanul aludtam, talán érezted, hajnal-tájt kijöttem ide, a Bibliát találtam az ágyam mellett, hát azzal. Ezékielt olvastam. Rettenetese az angyalok. Azt írta.

VRONSKIJ Megkérem Maddalenát, hozza ki Annie-t a kertbe, itt szoptassa, s maradjon vele azután is a ciprus árnyékában, én pedig folytathatnám a Ma-donna-tanulmányaimat. Olyan lágyak, mélyek a fények. Lejössz velünk?

ANNA Tudod, hogy a festményeden jócskán ... Meg-szépítetted azt a dajkát?

VRONSZKIJ De hiszen tudod, hogy én nem vagyok realista.
ANNA Néha arra gondolok, jobb lett volna, ha én táplálom Annie-t.

VRONSZKIJ De hiszen olyan gyenge voltál. Jobb így.
ANNA És Maddalena nem félti a ... Alakját. Pedig ma, szoptatás után szerettem volna, ha megtanít arra a táncra, ami tegnap úgy tetszett neked, a mulatságon ...

VRONSZKIJ Igen, ez a rendkívüli mozgékonyosság le-nyűgözőtt. Csak a déliek képesek ilyesmire.

ANNA Állítólag egy pókot utánoznak. Meg akartalak lepni vele.

VRONSZKIJ Meglepetés nélkül is nagyon szeretlek, Anna. Talán nem is való neked.

ANNA Igazad van, tévedtem, kedvesem. Nem való már nekem.
VRONSZKIJ Félreéretsz. Utána gyakorolsz majd a lánnyal, de én most, ezek között a fények között akarom festeni. Rendben?

ANNA Alekszej, néha annyira félek ... Éjszaka felriadok, átfordulok hozzád, érezlek, a függöny lassan hintázik a befújó tengeri szélben, s mégsem tudom elhinni, hogy mindez így maradhat, hogy ez a gyönyörű álom voltaképpen nem iszonyatos-e, mint az angyalok.

VRONSZKIJ Kedvesem, nyugtalan vagy.

ANNA És akkor még ez az utánunk érdeklődő, ismeretlen orosz herceg.

VRONSZKIJ Lemegek festeni, mielőtt megváltoznak a fények.

ANNA Persze. Menj csak.

VRONSZKIJ Engem is felzaklat minden, ami otthonról jön. Ezért sem rendeltem meg az újságokat. Kerüljük az itteni oroszokat. Csak európai könyveket olvasunk. Jó így. És tudod, hogy itt nincsenek kötelezettségeink. Hogy csak azt kell fogadnunk, akit akarunk.

ANNA Tudom. És ezért is vagyok boldog. Csókolj meg, mielőtt lemész. De tudod ... Hátha üzenet, hát-ha a helyzetünk ... Rendezése. Hogy ne csak, mint mondtad, olaszul lehessünk boldogok.

Odalent kocszörgés, majd olasz dialógus

VRONSZKIJ De hiszen tudod, hogy nekem ez a boldogság is

...

ANNA Ezért vagyok nyugtalan. Valaki jött.

VRONSZKIJ Mi lesz a fényeimmal?

ANNA Mondd, nagyon kócos vagyok? És ez a gallér ... Nem gyűrött?

VRONSZKIJ Csodálatos vagy, Anna. Nem láttalak még ilyen szépnek.

ANNA A fényeidben? Tudod, hogy ezek a fények fő-ként a tekintetedből származnak?

Belép Oblonszkij

OBLONSKIJ Ché cazzo facciamo? Ez valami üdvözlésféle, ugye? Mindenki ezt mondja itt. Kedveseim! ANNA Sztjepan ! Ó, mennyire örülök ! Sztjepan! VRONSZKIJ A titokzatos orosz herceg ! Csakhogy itt vagy!

OBLONSKIJ Meg akartam lepni a szerelem emigránsait, nem hagytam itt a névjegyemet.

ANNA A meglepetés sikerült.

VRONSZKIJ Az emigránsok már tovább akartak szökni.

OBLONSKIJ Szókjünk együtt, rendben?

ANNA Ezek szerint otthonról jössz.

OBLONSKIJ És vissza is térek, sajnos. Pedig mi-csoda terasz ! Micsoda tenger ! Micsoda nép ! Moszkvában már Uljanovnál sincs friss osztriga. Itt meg hegyekben áll a piacon. Eh, nem is akarok arra gondolni.

VRONSZKIJ „Moszkva”.

OBLONSKIJ Télen már igazi angol kódunk volt. Fojtó. Egyébként a sár még hamisítatlanul orosz, csak a hivatali főnökeim ostobábbak, és a társaság unalmasabb, mint azelőtt. Mostanáig a német közgazdaság volt divatban, persze pétervári módra, csak fe-

cegések témájaként, mostantól valami francia misztika vezet, meg a vasútépítkezés, meg az új gondolkodásmód. És persze a háborús készülődés, ha csak az utóbbi le nem fékezi. Tudod, Alekszej, hogy az ezrededet ...

VRONSZKIJ Bocssás meg, már nem az ezredem.

OBLONSKIJ Mindegy. Valami nagy hősiességükkel voltak tele a lapok. Egy fiatal tábornok vezetésével.

Szerpuhovszkoj.

VRONSZKIJ Sztjyiva?

ANNA Mi van Dollyval? És a gyerekekkel? OBLONSKIJ Jól vannak, köszönöm. De hogy ilyen-

kor is Moszkvától zúg a fejem, amikor nézhelném

a régi palazzókat, verőfényes síkatorokat és a még azoknál is karcsúbb nőket?

ANNA Szóval minden rendben?

OBLONSKIJ A rendben nincs hiány. Rendesen meg-született az ötödik gyerek, nem rendetlenkednek a nagyobbak sem, rendesen működik a ház, én rendesen otthon alszom, rendes asszony a feleségem, mit is akarhatnék még az élettől, nem igaz?

VRONSZKIJ Éppen festeni készültem, látod, milyen különösek a fények? Lejöhethetnek ti is a kertbe.

OBLONSKIJ Te festesz? Milyen romantikus ! Palota, szerelem, Itália, és a szolgálaton kívüli allovászmes-

ter és földesúr fest! Legalább romantikusat festesz?

VRONSZKIJ Nem, történelmivel kezdtem, azután élet-

képeztem egy kicsit, most vallási témákra váltottam. ANNA Alekszej igazán tehetséges. És ezt nem csak én

mondom.

VRONSZKIJ Ugyan, ez csak amolyan időmúlato mű-kedvelés.

Te, jól értettem, hogy Sztjyiva tábornok lett?

ANNA Csakugyan, elmúlnak a fényeid, Alekszej. Men jél, mi pedig rövidesen követünk.

OBLONSKIJ Jól értetted. Istenem, micsoda idill! Dollynak ilyen picit maradt a leandere, cserépben, itt meg ...

VRONSZKIJ Szólok Maddalénának, hogy hozza Annie-t, s megyek. És várlak benneteket. *(Elmegy)* OBLONSKIJ Úgy, szóval látni fogom a kislányt. Te-hát boldog vagy, Anna.

ANNA Nagyon.

Muzsika

OBLONSKIJ Mit hallok? Miféle zene ez?

ANNA Egy zenélő óra. Alekszej ajándéka. Minden óra-kor eljátssza egyszer a Don Giovanni mandolinszerenádját.

OBLONSKIJ Milyen kedves ! Itt minden olyan kedves. Szép. Harmonikus.

ANNA Csakugyan. Gyönyörű vidék. Bár ... Nemigen járunk ki. Elbűvölő emberek, ritkán találkozunk ugyan velük, de elbűvölők. Alekszej sokat olvasott, most fest.

OBLONSKIJ És ami a fő, szeretitek egymást. ANNA

Sztjepan ... Igen.

OBLONSKIJ Tudod, hogy én sem tudtam kiheverni azt a kis francia nevelőnőt? Azóta úgy érzem, mint-ha büntetésből a családomra ítélték volna. Az én művem, tudom, az én egykori szenvedélyem, viseljem; Dolly nagyszerű asszony, a gyerekeim kedvesek, és mégis, látni a ti ragyogásokat, hát egyszerűen lelkifurdalásom, sőt: büntudatom támad. A boldogtalanságom miatt. Kicsit utállak is ezért titeket.

ANNA Nem, ezzel nem lehet betelni. Néha talán túlzottan is ... Habzsolom. Mondják, ez így van mindig betegségek után.

Hát nekem nem múlt el a fel-épülésemmel. Hála istennek. Ha átjössz ide, látod a lányunkat.

OBLONSKIJ Annie? Milyen bájos.

ANNA Bájos? Inkább olyan kis tökéletes. OBLONSKIJ Nem mondom ... A dajka is. A kis Ma-donna. Ót festi Alekszej?

ANNA Maddalena. Igen, őt. Ülünk le itt, innen látjuk őket.

OBLONSKIJ Szemmel tartjuk? Nem mondom, azt a nőt én is meg ... Mintáznám.

ANNA Sztjepan ! Különös, máskor nem szokta enynyire . Kigombolni az ingét. A fények is tompulnak egyébként.

OBLONSKIJ Magdalénából Madonna? Szépen hangzik.

ANNA Láttad Szerjocsát?

OBLONSKIJ Tavasszal utoljára. A születésnapján. ANNA

Milyen? Mi van vele? Istenem ... OBLONSKIJ Megnyúlt...

Ekkorák a szemei. Nem

mosolyog már olyan sokat, s van valami különös kifejezés az arcán. Talán a nagy szemei miatt is. ANNA Itt

van az albumom. Mindig ... Egy éve nincs

benne újabb kép. Megmaradt kicsinek.

OBLONSKIJ Csupa férfi volt körülötte az uzsonnán. Furcsa volt, mint egy szeminárium. A nevelője, az apja, a tanárai, az inas ... Mondták, hogy már nem sír. Hogy egyáltalán nem.

ANNA Nem, ne folytasd. Nem akarok szomorú lenni. És a bánat csúfit is, tudom.

OBLONSKIJ Gyönyörű a lányod.

ANNA Lehet. De őt nézem, és Szerjocsát látom, akit még én táplálhattam, csendes volt, gyenge is kissé, de elragadó. Annie . Kedves.

OBLONSKIJ Szerelmes vagy.

ANNA Igen, és boldog. És ezért vezekelnem kell, ezért fel kell áldoznom azt, aki nélkül viszont igazán nem lehetek boldog, s mégsem tudok attól a gondolattól szabadulni, hogy ő csak tűsz az apja kezében, akit még betakarni sem tud rendesen, és vacsora után biztosan érdekes dolgokról beszélnek, de a haja illatát nem érezheti, amikor megcsókolja a feje búb-ját...

OBLONSKIJ Anna ...

ANNA Nem sírok, tudom, nem szabad.

OBLONSKIJ A pályaudvarra kijött Karenin ... ANNA Tehát?

OBLONSKIJ Válni sem akar, nemhogy Szerjocsát ...

ANNA Nem. ne mondd, mert a haragtól eltorzul az arcom, a sírástól pedig felpuffad kissé, és az orrom is kivörösödik, Alekszej mindjárt feljön a kertből értünk, de hát mit akar akkor, mondd?

OBLONSKIJ Hülye dolog ... Nem tudom, hogy mondjam.

Szeret.

ANNA Nem ! Az övé egy nagyon progresszív érzelmi viszony, de a szenvedélyekhez semmi köze!

OBLONSKIJ Én mégis úgy látom, belerokkant a boldogtalanságába. Nyilvánvaló, már Moszkvából is lát-ni, hogy a karrierjének vége. Ezáltal persze mind-annak, amit ő képviselt.

ANNA És miért mondd most ezt nekem? Viszonozni akarod, amit én tettem veletek?!

OBLONSKIJ Anna!

ANNA Igen, igen ... Tudom, hogy ő százszor ... Hasznosabb ember, mint Alekszej, hogy ha Oroszországot meg lehetne menteni, ő képes lenne rá, vagy inkább: lehetett volna; de én akkor is Alekszejt szeretem, és ha nyilvánosan és véglegesen készül összeomlani is Karenin, akkor sem tudom elfelejteni a zihálását, a füleit, a testét, az átrendezett hálószoza nyomorúságát ... Tudom, semmi különös, csak éppen az egész volt elviselhetetlen ! Egyszer azt álmodtam, hogy együtt fuldoklom vele, és mielőtt végleg lehúz, lerúgom magamról; jaj, rettenetes volt. Elmerült, még tisztán láttam.

OBLONSKIJ S magával húzta Szerjocsát. És téged öbenne szeret a víz alatt. Azt hiszem, nekünk intett Alekszej.

ANNA Igen, Látod a mozdulatát, a mosolyát? Benne mindent szeretek. Szeretem a megnövesztett haját, szeretem, ahogy az ujját ropogtatja ilyenkor, festés közben, szeretem a szagát, a súlyát, a lihegését ...

OBLONSKIJ Értem, Anna, és mégis egészen tanácstalan vagyok.

ANNA Miért lennél tanácstalan?

OBLONSKIJ Most még lehettek a szerelem emigránsai, jól áll nektek, és jól cseng otthon is, de húsz év múlva ez kissé ... Különös lesz.

ANNA Ó, igen, ez már most is különös.

OBLONSKIJ Most csak, mert idilli. Mert szokatlan.

ANNA Nem, Sztjepan. Ennek a boldogságnak nincs kiterjedése. Ez a pillanat megmerevedett, megállt.

Gyönyörű, de mozdulatlan. De az idő felette még-sem maradhat mozdulatlan. Koptatja. Megyünk, Alekszej ! OBLONSKIJ De tudod, ugye, Anna, hogy az sem len-ne kevésbé különös, ha most így ... Hazajönnének. Mielőtt elrendeződne a dolgok.

ANNA Tudom, merő törvénytelenység az életünk. De mégis jobb, mint törvényen kívül élni. Így, sehol. Én a szemébe tudok nézni akárkinek. És amíg boldog vagyok, nem történhet velem semmi rossz. Ha pedig már nem lennék boldog, akkor pedig úgyis mindegy.

OBLONSKIJ Anna, ez nagyszerűen hangzik, de kissé mégis ... Kétségbeesetten.

ANNA Várj, mielőtt lemennénk, egy kis püdert és krémet hadd tegyek magamra.

OBLONSKIJ Talán jobb, ha most előremegyek. Istenem, Anna.

És vidám nevetések, dallamos olasz beszéd a kertből

Pályaudvaron, Péterváron. Érkezők sodródása a vágányok felől, egy irányban. Majd gyérül a sokaság, végül szinte elapad, s akkor érkezik Vronszkij, széles karimájú kalapban, felhajtott gallérral, s mellette Anna, sűrűn lefátyolozva. Kuzma taligát tol szembe velük

KUZMA Micsoda eső, nagyságos uram, micsoda eső! VRONSKIJ Siess már, Kuzma, ott vannak a csomagok a dajkánál, a kislánnyal együtt, ti jöttetek a fogattal, mi bérkocsiba szállunk.

KUZMA Értettem.

ANNA Mi szükség erre, Alekszej?

VRONSKIJ Legyünk körültekintők, egyelőre. Péter-vár mégiscsak ...

ANNA Mit vétettünk mi Pétervárnak?

VRONSKIJ Siessünk. Kedvesem, már kértelek ... ANNA Olyan különös ... Idegen most itt minden. VRONSKIJ Nekem túlzottan is ismerősnek tűnik.

Na, gyerünk.

Vronszkij szalonjában, Péterváron

Egészen elbűvölő vagy a fekete ruhádban. Hozzá még a sápadtságod is jól áll.

ANNA Nocsak, a százados úr még emlékszik, mikor viseltem?

VRONSKIJ Az a százados már nem létezik. Szeretem, ha itthon is ilyen elegáns vagy.

ANNA Itthon? Ó, igen.

VRONSKIJ Elpirultál, kedvesem. Mostanában sokat pirulsz.

ANNA Így pótolom a napfényt. Mert a terasz mégis-csak hiányzik.

VRONSKIJ Látod, azt is Olaszországban hagytuk. ANNA És a naplementéket. Hova készülsz, Alekszej? VRONSKIJ Tudod ... Meg kell látogatnom a nővéremet. A fiának van születésnapja. De nem maradok ott a fogadásra.

ANNA Ó sem válaszolt.

VRONSKIJ De, válaszolt.

ANNA Miért nem mondtad? Ó sem fogad, ugye? VRONSKIJ

Nem teheti meg, azt írja. Hogy ő, egy-maga nem rehabilitálhat. Hogy nőnek a lányai, és az ura kedvéért is társasági életet kell élnie. ANNA De te azért igazán elmehetsz. Ugye. VRONSKIJ Ha pedig úgy rendezné, hogy ne talál-

kozz azokkal, akik „másként nézik a dolgokat”, mint írja, akkor ezzel téged bántana meg.

ANNA Ó, a tapintatos.

VRONSKIJ Anna, kérlek.

ANNA Bocsáss meg, kedvesem. És tényleg menj el. Hiszen te nem vagy bűnös. Téged fogadnak. És a kis-fiú is vár.

VRONSKIJ Anna, senki sem bűnös. Hiszen mondtam már. Várni kell.

ANNA Igen, egyelőre az üzeneteket várjuk. A küldőcöt, a titkárt vagy a portást. „Nem tehetik meg”, „elutaztak”, „mostanában nem fogadnak”, vagy egyszerűen felbontatlanul küldik vissza a levelemet. VRONSKIJ Ők is meg fognak változni, meglátod. Ugyanez volt, amikor Birjuzovszkij és Avenyeva ...

Vagy Nyikandrov és Liza Nyeptunova élt együtt így ...
ANNA Hogyan? Mondd csak ki.
VRONSZKIJ Es a végén mindenki fogadta őket. ANNA
Es ha én ezt nem tudom kívárni?
VRONSZKIJ Mi a baj, Anna?
ANNA Miért lettél más hozzám, Alekszej? VRONSZKIJ Nem
értelek. Tudtuk, mi vár ránk, vagy legalábbis sejtettük.
ANNA Ezt? Keveset járunk az utcán, rendben van.
Elkerüljük a sétatutakat a Nyikityinszkaján, korai misére
megyünk, házhoz hivatjuk a divatáru-kereskedőt és a
szabót, lemondunk a színházról. De eddig legalább . . .
Együtt . . .

VRONSZKIJ Igazad van, kedvesem. Mégsem megyek el.
ANNA De hiszen ez képtelenség ! Itt élünk egy óriási mocsár
közepén, ketten, tisztán és szerelmesen, s akkor, ha a
lábunkat belemártanánk az iszapba, hát pőfőgni és forrni
és bugyborékolni kezd az egész, s a korruptak és üzekedők
és formátumtalan kis bűnözők, bürokraták és titkos
kéjvelők kikérik maguk-nak ezt a gyalázatot. Hát el lehet
ezt viselni józan ésszel?

VRONSZKIJ De hiszen te mondtad, még az itáliai kertben,
amikor olyan hirtelen elment Szytepan bátyád, hogy nem
tudják megbocsátani a boldogságunkat azok, akik olyan
természetesen és következetesen boldogtalanok. Most
látod, hogy tényleg nem.

ANNA De mi sem tudjuk magunknak megbocsátani?!
Istenem!

VRONSZKIJ Ne sírj, Anna. Mondd meg, hogy mi a baj.
ANNA Ezt te nem érted, Alekszej, nem értheted, és bántana,
hogy nem.

VRONSZKIJ Gyere ide, kérlek. A fiad, ugye? ANNA Itt élek,
egy városban vele, és nem is láthatom. VRONSZKIJ A férjed?
ANNA Még „szeret”. És ennek a boldogságomnak, azt írta, én
választottam meg így az árát. A becsületesem és a fiam.

VRONSZKIJ Ez nehezen vitatható.

ANNA Mit mondasz?!

VRONSZKIJ Hogy ... Hogy aljas.

ANNA Ki akar éheztetni ... Hogy ezáltal újra meg-kívánjam ...
Őt!

VRONSZKIJ Szegény, szegény Anna!

ANNA Es tudod, hogy már ... Felmerült? De nem, de nem,
úgy szeretlek, Alekszej !

VRONSZKIJ Csodálatos vagy szomorúan is, Anna! ANNA
Szomorúan? Ez tébolyító!

VRONSZKIJ Majd kitalálunk valamit. Vannak remek
ügyvédek . . . Vagy összeköttetéssel . . .

ANNA Ezek az ő fegyverei, Alekszej. Én viszont el-határoztam
valamit.

VRONSZKIJ A te fegyvereiddel, kedvesem?

ANNA Nem, nem ezekkel. Arra akarom kényszeríteni, érted?
kényszeríteni a társaságot, hogy rehabilitáljon, s akkor
Karenin sem teheti meg ezt tovább velem. Csak most, így,
kirekesztetten.

VRONSZKIJ El akarsz jönni a nővéremhez?

ANNA Nem, ne félj, Alekszej.

VRONSZKIJ Hogy tudsz kényszeríteni egy ... Várost?

ANNA Elmegyek, és a szemükbe nézek. Akkor, amikor nem
fordíthatják el a tekintetüket. És amikor egy „nagy ügy”
általános feloldozást ad mindenre, az össznépi
lelkesezésben.

VRONSZKIJ Még mindig nem értek mást, mint hogy kétségbe
vagy esve.

ANNA Tudod, hogy megkezdődött a háború a törökök ellen.
Küldik az önkénteseket. Tverszkaja, az egyet-len, aki eljön
hozzám és fogad, bár nem minden rosszmájúság nélkül,
elmondta, hogy ünnepélyes bü-csúztatásuk lesz. A
pályaudvaron, zászlódíszszel, virágcsokrokkal, zenével. Ott
lesz egész Pétervár. Eb-ben csak szabad nekem is
osztanom?

VRONSZKIJ Anna, ez képtelenség!

ANNA Én nem akarhatom megszorítani a kezüket? Én nem
nyújthatom oda nekik a virágomat? Én nem tapsolhatok a
beszédnek? Együtt, az összes ismerőssel ? A „fiainkért”?!

VRONSZKIJ Ez a kétségbeesésed terve, Anna. Tudod, hogy
lehetetlen.

ANNA Nem akarom tudni.

VRONSZKIJ Egyszerre rád fog mosolyogni Pétervár, azt
hiszed? Meg fognak alázni.

ANNA Megalázni? Ennek a szónak számomra már nincs
értelme. Attól a naptól kezdve, hogy megszerettelek,
minden megváltozott. Csak egy dolog létezik: a szerelmed,
s amíg az az enyém, semmi sem alázhat meg.

Csengetés

VRONSZKIJ Nem tudom megszokni az elektromos csengőt,
mindig megijeszt. Ki lehet?

ANNA Tverszkaja.

VRONSZKIJ Tehát ... Máris?

ANNA Meg kell értened, Alekszej.

VRONSZKIJ Ezért tehát a fekete ruha.

ANNA Meg kell bocsátanod!

*Pályaudvaron. Most minden virág- és zászlódíszben
„pompázik”, a hangosbeszélőből pattogó indulók száll-nak,
jelszavak és ünnepi beszédek. A közönség a peronon tolong,
mindenki virágot vagy zászlót szorongat, integet,
hangoskodik, zsebkendőt lobogtat stb. Ott van szinte
valamennyi ismerős, a löversenyközönség, a péterváriak.*

*Amikor megérkezik Anna. Nála is virág, sápadt és „egyenes
tartású”, mellette a gyanús mosollyal jobbra-balra köszöngető
Betsy Tverszkaja. Ekkor azonban szinte minden megváltozik.
Annának „utat enged”, vagyis feltűnően elhúzódik tőle a
közönség, ám ő mégsem juthat a vágányokhoz, a katonákhoz,
látcsövek szegeződnek rá, jelentős pillantások és
összesúgások következnek, míg a hangosbeszélőből az
ünnepi beszédet el-nyomja a neki címzett megszólásáradat:*

*„Ó, Krisztus soha nem mondta volna azokat a szavakat, ha
tudja, hogy ennyire visszaélnék majd vele. Az egész evan-
géliumból csak ezeket a szavakat ismerik.” „Aki ki-hívja a
világot maga ellen, az le is mond róla, egyszersmind.” „Bukott
nő nem jó jel útközlet előtt, nem gondolja?” „Milyen jól néz ki.
Jót tett neki, hogy ki-élhette az ösztöneit.” „Karenin jobban
járt a Nyevszkijjel.” „Egy nő sokféleképpen csalhat, csak
éppen így nem.” „Én úgy érzem magam az ő helyében,
mintha meztelenül jelennék meg az udvarnál.” „Távolítsák
már el, mit képzél?” „Van Grimmnek egy meséje, az ár-nyék
nélküli ember. Valami büntetés miatt fosztották meg az
árnyékától. Most már értem, mi benne a büntetés.” „Nem
Grimmtől van, hanem Chamissótól.” „Nem gondolja, hercegnő,
hogy itt az arcunkba van köpve?” „Peckes egy liba.” „Nem
látják, hogy van az ő szabadságában valami gyalázatos?” A
zaj egyre nő, zakatolást hallani, indul a vonat. Anna már
valószínűtlenül sápadt, Tverszkaja eltűnt mellőle, s még
mindig nem tudta átadni a virágját — már csak nála van
csokor. Amikor egy kétségbeesett lendülettel áttör az intege-
tőkön, s a katonák felé nyújtana virágait, karját erősen
megragadják, s mintha csak övnák, tartják távol a sze-
relvénytől. És most szólnak hozzá először*

TUSKEVICS Vigyázzon, asszonyom, még a kerek alá kerül
!

Egyre hangosodó zakatolás

Teraszon, Vronszkij birtokán. Fél évvel később

ANNA Pihenjünk le itt egy kicsit, úgy megizzadtam.
Elfárasztott a teniszezés.

VRONSZKIJ Igazán, milyen hajlékony, milyen ruganyos
vagy! És ahogy ebben a rövid szoknyában mozogsz . . .

ANNA Meglep, hogy még ... ?

VRONSZKIJ Utána kilovagolunk, délután pedig ki-
evezhetünk a tóra.

ANNA És ha sétálnánk egyet lovaglás helyett? Csak
átöltözöm, és kissé rendbe hozom magam. Találtam
ugyanis neked valamit.

VRONSZKIJ Este sétálhatnánk inkább, amikor a német mérnökkel úgyis kimegyünk az építkezéshez. ANNA A pályaudvarhoz? Csakhogy ez a másik irányban van.

VRONSZKIJ Arra? Hiszen ott semmi sincs, csak a kert meg a pusztaság. Kedvesem. Ez viszont a kertből való. Neked.

ANNA Ó, kicsoda körték. És mennyi! Kár, hogy most rá se tudok nézni.

VRONSZKIJ Megérkezett az új angol kávéfőzőgép is. ANNA De hiszen ez remek! Mondd csak, Alekszej, ki-nek lehetett az az ötlete, hogy egy terasz északra nézzen? Pedig olyan jó ... Tágas.

VRONSZKIJ Amikor a ház épült, itt körben még mocsár volt. Ahol most a kert van. Csak északra nem. Azután áthúzódott oda a mocsár. De már vannak terveim a lecsapolására. Anna ... Mit találtál nekem?

ANNA Tudod, sokat bolyongok a kertben. Hajnalon-ként mindig felébredek, és mert nem akarok hunyt szemmel gondolkodni, hát sétálok. Egy régi filagória. Befutotta a borostyán, magas körülötte a fű, és éppen rásüt a nap. Ha süt. Remek műterem válhatna belőle.

VRONSZKIJ Műterem? De hiszen utoljára Itáliában volt ecset a kezemben.

ANNA Hát akkor most újra kezdedbe vennéd.

VRONSZKIJ Nincs már olyasmire időm. Tudod, a birtok, a gazdaság, a pályaudvar-építés, azután a szak-könyvek, meg most ... Szóval valószínűleg megveszem mégis a fekete csödört. És még kettőről tárgyalok.

ANNA Újra ... Versenyistállót akarsz? Tehát ezért mennék lovagolni.

VRONSZKIJ De hiszen te is szereted a lovakat ... ANNA Mindent szeretek, amiben ... Örömd telik. VRONSZKIJ Egy híres angol zsokét is szerződtetnék.

Csak kicsit messze vagyunk Pétervártól, alkudozik.

De azért lejön.

ANNA Alekszej, ha most minden kezdődne előlről... Én újra csak ezt tenném. Nekem csak az a fontos, szeretjük-e egymást. A többin nincs mit gondolkodni, ugye, nincs.

VRONSZKIJ Persze hogy nincs. Kedvesem. De olyan furcsa vagy, hogy így hadarsz, és hunyorítasz hozzá.

ANNA Hunyorítok. Nekem az a furcsa, hogy nem nézel rám. Ahogy ezt mondod. Pedig úgy szeretem a szemed.

VRONSZKIJ És ha így, egészen belenézek, akkor jó? ANNA Nem, ne ilyen közelről.

VRONSZKIJ Miért? Ha este megölellek, akkor is mindig lámpát oltasz. Eddig pedig nem tetted.

ANNA A mai lapok ... Megérkeztek már?

VRONSZKIJ Nem volt levél.

ANNA Nem, nem azért kérdeztem. Gondoltam különben is, hogy nem lesz.

VRONSZKIJ Ez a háború pedig, egészen ... Felkavaró. ANNA Már el is olvastad?

VRONSZKIJ Csak meg akartam nézni, közlik-e a meséidet.

ANNA Ugyan, az én meséim! Kár volt elküldeni. Hajnalban egyébként újra kigondoltam egyet. Az emberről, akit azzal büntet a gonosz szellem, hogy egyáltalán nem felejthet. Mindenre és mindig emlékeznie kell.

VRONSZKIJ Olyan különös, Anna. Meséket gondolsz ki mindig, és már egy egész könyvnyit le is írtál. De még egyszer sem meséltél Annie-nak.

ANNA Nem meséltem volna? Kipihentem magam. Mehetünk.

VRONSZKIJ Pedig már biztosan értené. De ha nem érti is ... Azt biztosan, hogy ott ülsz mellette. A hangod. Hogy betakargatod, és fogod a kezét.

ANNA De hiszen Maddalena mindig vele van. Ragaszkodnak egymáshoz. Az ő hangja sokkal... Dallamosabb. Olasz. A kezét is fogja.

VRONSZKIJ Öltözz át, menjünk. Sok a dolgunk még mara.

ANNA Alekszej ... Alekszej, ha akarod, persze mesélek neki. Akarod? Az egész könyvemet elmondom!

VRONSZKIJ Látom, hogy nehezedre esik. Inkább megkíméllek tőle.

ANNA Nem, ne kímélj, Alekszej. Attól úgy megijedek. Csak Annie olyan ... Más. Ő szétszedni szeret, fel-mászni, birkózni, hemperegni. És az én meséim amúgy is ... Szomorú gyerekeknek valók.

VRONSZKIJ Hogy még szomorúbbak legyenek? ANNA Nem. Hogy összemérhessék bánatukat az igazi fájdalommal. Az a legtisztább vigasz.

VRONSZKIJ Anna, ha nem akarsz lovagolni, akkor lemehetünk mindjárt a tóra.

ANNA De ha egyszer annyira szereted a lovakat! Életed legfőbb szenvedélye mégiscsak Frufru volt. VRONSZKIJ Anna!

ANNA Igen, igen, olyan gyönyörűen beszélsz róla. Meg arról, mennyire szabad és érzéki egy ilyen vágatás. Hát persze hogy ebben is veled akarok lenni. Miért ne tanulhatnám ki ezt is, mint a pályaudvar-tervezést, vagy a birtokügyeket, vagy a meseírást, nem? Járhatnánk együtt a versenyekre ... Mit is beszéllek. Igen, bemegyek, s elkészülök azonnal.

Szalokban, Vronszkij birtokán. Este. Kisebb társaság: jelentéktelen arcok, szamovár

Ezeket a korai (sötétedéseket nem tudom itt meg-szokni. Hogy van az, mondja, hogy városban tovább van világos, még ősszel is?

FOMIN Ó, én kétversztányira lakom innen, a városban, s ott is csak így sötétedik.

ANNA Bocssásson meg, de én a fővárosainkra gondoltam.

STOLZ Villanyvilágítás kérdése. Kérem. Előbb a pályaudvaron és a kastélyban, majd mindenütt. Vége a sötétedésnek. Kérem.

ANNA Ronald úr, kérem, nem nyújtom oda a teáját, félek, hogy kiöntöm. Kissé remeg a kezem. Alekszej, nem is sejtet, ki érkezett?

VRONSZKIJ Egy szomorú arcú idősebb hölgy. Csak ennyit mondott Kuzma, de rövidesen kiderül. ANNA Ha Tverszkaja lenne, hát én ...

VRONSZKIJ Ne is gondolj erre, kedvesem. Ilyenkor annyira megváltozik az arcod. Szinte ijesztő.

RONALD Uram, a tea után indulnunk kellene.

ANNA Mária? Igen, hogyné, menjetek csak.

STOLZ Én azt kérném, még a tea előtt tekintse meg a vágányszerkezetet, mert összeillesztés után már késő lesz. Kérem.

VRONSZKIJ Majd útba ejtjük a pályaudvart is, mérnök úr. Csakhogy az istállóban percre pontosan ott kell lennünk, most érnek ide a lovakkal, s azonnal kezdődik a próbafuttatás.

ANNA Alekszej, kérlek, várd meg, ki érkezett. Félek, hogy nem lesz elég erőm.

VRONSZKIJ Nem szeretem, ha ennyire elhagyod magad, Anna. Bárki is az, nincs okunk semmiféle ... Pánikra.

ANNA Igazad van. Csakhogy már majd egy éve, hogy nem szoktam ... Társasághoz.

FOMIN A helybeli intelligencia nevében megsértődöm, nagyságos asszonyom.

Belép Dolly

ANNA Ó, Dolly! Te áldott, drága lélek! El sem tudom mondani, mennyire örülök neked!

VRONSZKIJ Nocsak, Kuzma jellemzése ... Üdvözlöm, nagyságos asszonyom. Látod, Anna, így elrendeződnek a dolgok.

ANNA Édes, édes kis Dolly, remélem, sokáig maradsz. Milyen ... Komoly lettél. Mennyire asszonyos. Istenem!

VRONSZKIJ Most már nem csak itt merlek hagyni, Anna, de érzem, hogy itt is kell hogy hagyjalak, hadd beszélgethessetek nyugodtan a ti női titkaitokról.

ANNA Látod, Dolly, ez itt a mi kis társaságunk. Fomin úr, a helybeli vasárnapi újság gyerekvonatának vezetője, Stolz báró, híres vasúti és pályaudvarmérnök, és Ronald, a zsoké. Angol. Te pedig a királynőnk le-szel.

DOLLY Ugyan, Anna, csak pár napra jöttem.

ANNA Ó, majd meglátod, mi minden fog itt tartóztatni téged ! Tessék, iszol teát, ugye? Cukorral, meg is kavaram. Édes, édes kis Dolly!

VRONSZKIJ Anna.

ANNA Menj csak, Alekszej, én már boldog vagyok. FOMIN

Mi hír Péterváron?

DOLLY Moszkvából jöttem.

FOMIN Ja.

VRONSZKIJ Sztjepan?

DOLLY Mint mindig. Moszkva unalmas. Most már drága is, egyre több a gond. A múlt pénteken viszont a rakpartról léghajót eresztettek fel.

STOLZ Léghajót, kérem, vagy Zeppelin?

DOLLY Így nem is tudom ... Kosárban vitt fel embereket.

ANNA Mindent, mindent el kell mesélned, részletesen! És meglátod, nem fogunk unatkozni ! Tenisz, csónak, lovaglás, hatalmas séták, Alekszej könyvtára igazán modern, Fomin úrral vacsora előtt filozofálni szoktunk, no meg megmutatom a birtokot, és főleg, ugye, kérem, Stolz úr, főképpen a pályaudvart, Alekszej zseniális elgondolását! Meglátod, Dolly, egy hónap múlva táviratozni fogsz, és lehívod Sztjepant meg a gyerekeket!

VRONSZKIJ Anna, kérek. Kicsit ... Lassabban. Hátha nem ezért utazott ilyen sokáig Dolly.

DOLLY De. Ezért. Is. És, mert ... Anna, megint nagy a baj.

Az épülő pályaudvaron, sötétben. Hatalmas szerkezetek, üres terek, befejezetlenség, melynek még különösebb ki-terjedést ad a két nő kezében imbolygó villogó, erős fényű vasutaslámpa

ANNA Gyere utánam, Dolly, és nézd ezeket a gyönyörű, karcsú szerkezeteket, a könnyed átívelést a hatalmas tér felett, nézd az üvegtetőt! Néha, amikor félhomályban átjövök, hajnal felé, letérdelek és imádkozom. Ha a középkor legforróbb vallomása a katedrális volt a mi korunké bizonyosan. pályaudvar.

DOLLY Milyen ... Különös. Milyen nagy. Üres és kicsit hideg.

ANNA Minden szöglete a képzeletünkben született meg először. Alekszejében, s én dédelgettem, továbbámodtam, s a mérnökkel megvitattuk. Szerettem. Előbb azért akartam ezt Alekszejnek, hogy csak imádhassa tovább a száguldást ... A vágatát, rohanást, amely eb-ben a csarnokban mégis véget ér. Megpihen, és az-után újra száguldhat tovább, síneken persze, és váltókkal szabályozva, de sebesebben, mint a lovai. Alekszej pedig úgy képzelte, hogy a birtok és a gazdaság felvirágzik, ha a közlekedés ... De hát tévedett.

DOLLY Nem túl nagy... Ehhez a városhoz?

ANNA Nem ! Utánanótt volna a város is. Legalábbis úgy képzeltük.

DOLLY Most hova ment Alekszej?

ANNA Lovakért. Újra versenyezni akar. Végül is ... Társaság kell neki, szórakozás, és én örülök ... Ne vágyakozzon másra. És gondold csak el: rólam nevezné el ezt az állomást, mint a Victoriát Londonban, vagy az Orsay-t Párizsban ! Bár az talán nem is nő volt.

DOLLY Anna Karenina pályaudvar?

ANNA Mert mégiscsak a szerelmünk akar megformálódni ekként. Olyan, de olyan boldog vagyok, ha el-képzelem. Lesz valami ebből a lángolásból, ami örök, ami túlél minket, ami több, mint mi ketten együtt, de ami mégis belőlünk nőtt ki .Már nem csak az van a szerelmünkben, ami van". Egyszerre újra tárgyat kaphattak az érzéseink, forróbban kötnek egy-máshoz minket magunkat is. És: ideje is volt.

DOLLY Anna ... Hiszen tudod, miről beszélsz ...

ANNA Igen, erről az univerzumról, amely egyszerre a világba helyez minket, míg távol vagyunk, ahol az érkezőket várhatjuk, és bámulhatjuk az elmenőket ...

DOLLY Anna. Gyerek.

ANNA Nem, ne mondd.

DOLLY De ha egyszer olyan bájos a kis Annie is. ANNA

Nem lesz több.

DOLLY Hogyhogy? Hisz még fiatal vagy.

ANNA Védekezem, nehogy teherbe essem. Csodálatos minden ölekezés, de éppen annyi, amennyi. Ne is, legyen több. Értsd meg, én nem vagyok a felesége, engem addig szeret, amíg szeret. S mivel tartsam ébren a szerelmét? A nagy hasammal, a pelenkaszagú hálószobával?

DOLLY Anna ... Ez nem méltó a ... Szerelmedhez. Le-jöttem, hogy közelebről bámulhassam a szabadságodat, az erőt és merészségedet, s pillantsak akkor a praktikáidra, amelyekkel megöled magadban a termékenységet, s egy ... Pályaudvarba fojtod?

ANNA Nem, Dolly, a szerelmünk természete más. Nem férne össze vele. A rajongás és bódulat és szenvedély előterében olyan kiábrándító minden ... Sejtosztódás. És tudod, Alekszej nevét sem viselhetné. Hiszen én még Karenina vagyok. És minek szüljek neki kis Karenineket? Amikor az egyetlen Karenint, akit szeretni tudok, el kellene felednem az ő ölelésében, míg persze egyre kevésbé feledhetem?

DOLLY Anna ... Én úgy, de úgy áhitoztam a boldogságod után!

ANNA Csodálatos is a boldogságom, Dolly ! Nézz körül!

DOLLY Először nem értettelek, tudod, a szavaidnak hittem, ott, Moszkvában, s akkor megtanultam a tekintetedből, majd a viselkedésedből érteni. Nehezen ment, és sokat tétováztam, már-már haragudtam is, de amikor az önkéntesek búcsúztatásáról hallottam ...

ANNA Dolly, kérek. Hallgass ...

DOLLY Bocssáss meg, Anna, de úgy fáj minden, mint-ha nekem okozták volna. Rettenetesen elgondolkodtatott. És azután Kitty esküvőjén tört föl minden .... Tudod, a húgom, akinek Vronszkij is ...

ANNA Azt hiszem, visszamehetnénk.

DOLLY Ne oltsd el a lámpádat, Anna!

ANNA Ki vette el azt a ... Lányt?

DOLLY Levin, de hiszen tudod. Kedves, korlátolt fiú. De az egész idő alatt, míg húgom a nászra készült, vele voltam. Ó pedig teljes kis szívével átélt mindent, mindent, ami előtte állt, s ezért nekem is, majd egy évized után, vele kellett átelnem újra ezt a reménykedő, őszinte, romlatlan vágyakozást. Rettenetes volt.

ANNA Oltsd el te is a lámpádat. És nézd, ahogy az üvegtetőn átsütnek a csillagok. Hallgathatnánk egy kicsit.

DOLLY Az esküvőn azután végképp kicsordult a pohár, ahogy mondani szokták. Minden volt, amit hagyomány előírt, minden szertartás : narancsvirág-koszorú, szőnyeg, korona; de ettől a naiv ragyogástól egyszerre valóságos értelméhez jutott minden : az eskü, az imádság, az áldás és főként a könnyek, pirulás és az a szenvedély, amely valahogy ... Itt akarta megtalálni a maga formáját.

ANNA Dolly, hiszen ezen te is átestél. És átestem én is.

DOLLY Csakhogy akkor még hiányzott belőlem ez a keserűség vagy tapasztalat. Vagy éppen az a korlátoltság, amely felizzította és teljes értelmével ruházta fel a rituális szavakat. És megbocsáthatatlannak érzem, ami azóta történt velem.

ANNA Az öt gyerek? Sztjepan?

DOLLY Hogy megszegtem az eskümet a házasságommal.

ANNA Hogyhogy?

DOLLY Rád gondoltam, hogy te hűséges maradtál. És át merted szakítani a hazugságok és csalások összes ... Emlékszel a barkákra?!

ANNA Nem emlékszem, Dolly.

DOLLY És ezért maradtál gyönyörű és fiatal. Ott van az arcodon a szerelem szépsége, amely egyébként oly-annyira tűnékeny és varázslatos, de rajtad nem mulandó, számodra megállt az idő, te nem lettél idősebb, te megtorpantottad az életedet, a te hajad nem fakul meg, mint az enyém, rólad hiányozni fognak a ráncok, neked a szenvedély nem csak emlék vagy pletyka, a te testedet most is végig lehet csókolni, és pusztán azért, mert a lelked, érted, a lelked nem öregedett bele a csalásba és csalódásba.

ANNA Dolly, én ennek a szépségnek a foglya vagyok. DOLLY

Nem, Anna, a te szabadságod vált itt szépséggé.

ANNA Elborzasztott, hogy arra gondoltál, miféle praktikákkal ölöm meg magamban a szerelmünktől termékenyülni készülő életet, hát ne tudd meg, miféle fortélyokkal maradok „szabad”! Menjünk!

DOLLY Anna! Arra gondoltam, Anna... Az én regényemre. Hát megszerethetne még engem is valaki?

ANNA Értsd meg, hogy én nem öregedhetek, mint te, egy picit sem, nekem nem fakulhat meg a bőröm, nem ereszkedhet meg a mellem, nem hülhet ki a combom, nekem elbűvölőnek kell maradnom, mert a szépségem tartja életben ezt a szerelmet, nem fordítva, kis Dolly! Ne tudd meg, mit kell fűzőkkel és krémekkel varázsolnom, hányféle hajlást és mosolyt és megvilágítást kell kipróbálnom, hányszor kell át-öltözöm, s miként kell ügyelnem arra, hogy mindez ne tűnjék meredt figyelemnek a legapróbb részletekre is, mert ha Alekszej vonzalma lanyhulni kezdene, azonnal összeomlana itt minden! Érted? Ezeket a traverzeteket egy megfoghatatlan tűnékenység tartja fenn, aminek pedig lényege lenne, hogy tűnékeny lehessen! Én megtorpanítottam az életet, és ezért fiatal maradtam, de az élet természete ^{hogyan}

műljék, s ha nem leszek képes arra, hogy elviseljem, márpedig szerelmünk természete miatt erre képes nem lehetek, hát az életre sem leszek képes, Dolly!

DOLLY Anna, ismét összezavartál. De hiszen a remény...

ANNA Iszonyatos dolog a remény!

IV.

Teraszon, Vronszkij birtokán, másnap reggel

ANNA Jó reggelt, kedvesem. Ugye, milyen nagyszerűen lehet aludni nálunk? Itt a reggelid, emlékszem még, mennyire szeretted a sonkás pirogot.

DOLLY Anna...

ANNA Mi itt tejjel isszuk a teát, angolosan. Azonnal itt lesz Fomin, ilyenkor szokott beszámolni a szellemi életéről, mert ő figyelemmel kíséri az összes fővárosi folyóiratot. Utána evezni mehetünk, ebéd a tónál... Miért nem ülsz le?

DOLLY Anna, nem kérek teát.

ANNA Stolz báró pedig megvár minket a vágányelemek beemelésével, egy német daru fogja helyére illeszteni... Mi van?

DOLLY Anna... Nem is tudom, hogy mondjam. Alekszej?

ANNA Csak este jön vissza. Tudod, a próba-futtatás. De lehet, hogy csak holnap. Addig... Szabad vagyok, és... De hiszen ez az útiruhád.

DOLLY Elmegegyek, Anna.

ANNA A reggelid...

DOLLY Összecsomagoltam, levitettem már a holmimat. ANNA Tegnap... Néhány napot értettem.

DOLLY Olyan hirtelen jöttem el otthonról... Másának még hőemelkedése volt, nem tudom, lement-e. Sztjepan egészen elveszett lesz, ha egy napig nem úgy működik minden, mint máskor, szegény. És el is felejtettem, hogy ilyenkor van kiárusítás Löwingernél, s nekünk tapétázatni kellene, olcsón...

ANNA Annyi tervem volt...

DOLLY És... Neked itt mindened megvan... ANNA

Dolly!

DOLLY Estére... Igen, estére már otthon leszek. ANNA

Dolly... Legalább reggelizz velem.

Pályaudvaron. Zsúfoltság, zaj, nyüzsgés, Moszkva. Kisebb csődület közepén hangoskodik a némiképp megváltozott Karenin

KARENIN Nem, uram, ebben nem alkuszom. Ha nem küldték már ki a kormányzósági kocsi, mégpedig elvből nem, akkor én nem szállok be a maga hivatali fogatába, akkor vagy visszafordulok Pétervárra a következő szerelvényvel, vagy pedig... Ó, micsoda öröm! Egy régi ismerős!

DOLLY Alekszej, milyen különös... Gyere, beviszünk a mi kocsinkkal!

KARENIN Kedves kis Dolly! Ó, nem, én Oblonszkij fogatába sem szállhatok, nyilván tudod, hogy szavazott legutóbb Sztjepan a tanácsok átalakításáról...

DOLLY Nem tudom, Alekszej, de be akarsz jönni a városba, nem?

KARENIN Be kell mennem, igen, mert ami Péterváron elveszett, Moszkvában talán még megmenthető; és gyalog! fogok bemenni, Dolly, megalázom ezt a várost a lépteimmel, a pályaudvartól a kormányzó-sági palotáig! Igen, feltétlenül. No, isten veled...

DOLLY Alekszej...

KARENIN Talán fel is teszem a Nyevszkij szalagját, és meglátod majd, miként fogok én még itt vonulni a Vlagyimir szalagjával... Vagy az Andrej Pervozvannijéval! Szegény Moszkva.

DOLLY Legalább bérkocsit.

KARENIN Nem alkuszom. Az kapitulációt jelentene, márpedig én nem kapitulálok. Tudom, Dolly, hogy az embernek nem lehet igaza a történelemmel szemben, csak hogy a mi történelmünk a végéhez közeledik, Dolly, ha nem akadályozzuk meg valahogy.

DOLLY Alekszej, olyan zaklatott vagy... Iszol nálunk egy kávét, és aztán... A történelmet is...

KARENIN Kávét? Nyilván te is tudod, Dolly, hogy az általam kiépített tanácselgondolást miként alakították át Péterváron, a háborúra való tekintettel vezér-kari tanácsokká... Hogy ennek Moszkvában is többsége kezd lenni, s a férjed is a többséggel szavazott... A reform és az új gondolkodásmód legfőbb és legméltóbb konkluziójának ezt a szerencsétlen és méltatlan török ellenségeskedést tüntetik fel, a Krim-ben... Hát milyen kávéról beszélsz?

DOLLY Alekszej... Másról is szó lenne.

KARENIN Mi másról? Oroszország a vesztébe rohan, a szabadelvűség csak arra kellett Sztremovéknak, hogy megjesszék vele az uralkodót: ha Oroszország szabad, hát széthullik. Azt akarják, hogy a sorsára hagyjam a hazámat, már kisebbségem sincs a tanácsban, tisztségeim sorra elolvadtak, helyenként már összekötötést sem találok, és én mégsem hagyom erre a sorsára!

DOLLY Figyelj rám, Alekszej. Annáról lenne szó. KARENIN Nem, nem, nem. Én nem asszisztálok sem-

miféle tragédiához, semmiféle erkölcsi megfontolás

nem menthet fel az alól, hogy elkárkozásában felelősnek ne érezzem magam. Akár Oroszország... DOLLY Meg kell mentened, Alekszej. Hiszen szeretted. KARENIN Igen, Dolly, tudom.

DOLLY Válg el tőle. Add vissza ezzel a fiát és a becsületét.

KARENIN Hogyan? Mentsem meg azzal, hogy a sorsára hagyom, amikor éppen a sorsától akarom meg-menteni?

DOLLY Anna addig nem lehet boldog, és nem lehet szabad...

A válás voltaképpen úgymint megtörtént, már csak ki kéne mondani. Ezt meg kell még tenned neki, Alekszej.

KARENIN Kedves kis Dolly, te is tudod, hogy boldogok és szabadok mi csak együtt lehetünk, s ha a válást kihirdetnénk, azzal épp erről mondanánk le: Anna megmentéséről, ahogy fogalmaztad.

DOLLY Alekszej, hát nem látsz?

KARENIN Áh, Sztremov szavai ezek! Vagyis... Látok, Dolly, csak éppen nem a felszint és nem a habját annak a hatalmas folyamnak, amely, ha szétsodort is most minket egymástól, csak azért, hogy annál erő-sebben vigyen majd egy irányba...

DOLLY Alekszej, a körmondataid mögül nézz ki Szerjozsára...

KARENIN Én csak rá gondolok, Dolly. Az ő szomorúsága van előttem, a kihűlt otthon és a kettőnk súlyától csak sokszorozódó magány. Neki sem tudtam azt mondani, mint tanácsolták: hogy meghalt az anyja. És nem akarom azzal vigasztalni, hogy él, csak elhagyott bennünket. Szerettem, tehát a visszatéréséről ábrándozunk. Minden este másképp, de mindig erről szól a mese. Pedig már nagy fiú, és mégsem tud le-mondani róluk.

Teraszon, Vronszkij birtokán

FOMIN Csodálom a termékenységet, asszonyom. Évek-re előre ellátta lapunkat a meseivel. És most újra ez a köteg ... ANNA Ugyan, az én írásaim csak afféle faragott kosárka, amelyet Liza Merkhalova szokott nekem a börtönökből eladogatni. Azok a szerencsétlenek a türelem csodáit művelik.

FOMIN Tehát ne csak a termékenységet csodáljam, ha-nem a türelmét is?

ANNA De miért csodálni?

FOMIN Ó, nincs más választásom. Illetve ... A szerkesztőségben megosztlanak persze a vélemények. De bízom benne, hogy csodálatom végül diadalmaskodik.

Belép Vronszkij

VRONSZKIJ Anna, mi történt?

ANNA Beszélgetünk Fomin úrral. Gondold el : csodál ...

VRONSZKIJ Anna!

FOMIN Bocsássanak meg, elfelejtkeztem magamról. Már régen a szerkesztőségben kellene lennem. Köszönöm a teát, asszonyom. Ajánlom magamat. *(Elmegy)* VRONSZKIJ Mi van veled, Anna? Úgy megjedtem. ANNA Rettenetes volt, kedvesem. Azt hittem, nem bírom ki. Amikor Dolly elment, és egyedül maradtam ...

VRONSZKIJ De hát mi történt?

ANNA Hát nem érted?

VRONSZKIJ Nem értem, miért hívtál vissza. Egészen megrémültem, a próbafuttatáson ért utol az üzeneted, meg sem vártam, hogy megcsináljuk a szerződést, jöttem. És akkor te ...

ANNA Jaj, ne nézz így rám, Alekszej. Nem tudom, mi történt velem, de egészen kétségbeesem.

VRONSZKIJ De hát mitől, mitől? S a szerződés még hagyján, de ígért mondtam régi ... Barátainknak is, akik a „közelben utaznak át, s most hiába várnak rám. Anna.

ANNA És amíg vártalak, mindvégig egy mazurkát dúdoltam. Azután befutott Fomin. Fecsegett, segített ki-bírni ...

VRONSZKIJ Mit kellett kibírni?

ANNA A magányt, Alekszej. Ezt az egyedüllétet, amitől rácsokat látok az ablakon, amiért a legszebb séta is szédült keringéssé változik, s amelyben minden dialógusom mintha „beszélőn” keresztül folya.

VRONSZKIJ De hiszen igazán eleget vagyunk együtt, Anna. És annyi mindent csinálunk közösen. Kedve-sem. Az pedig máskor is előfordulhat, hogy kötelezettségeim elszólítanak.

ANNA Lóvásárlás?

VRONSZKIJ Hogyan?

ANNA Nem, nem akarok veszekedni, persze hogy előfordulhatnak, Alekszej. Kedvesem. Nem tudom, mi történt velem, amikor üzentem.

VRONSZKIJ Lóvásárlás is. Találkozások, ügyek a városban. Hogyan élhetnék itt egészen bezárva? ANNA

Alekszej ... Én, én hogyan élhetek? VRONSZKIJ Nem

értelek, Anna. Megint hadarsz és

hunyorogsz.

ANNA Tudom, igen, hogy te szabad vagy. Jogod van elmenni, itt hagyni engem, és ... Hangsúlyozni a szabadságodat. De szabad-e ezt így hangsúlyoznod, előttem?

VRONSZKIJ Félreértesz, Anna. Jól tudod, hogy nem élhetek

nélküled.

ANNA De hát tudom-e?

VRONSZKIJ Amikor szeretlek!

ANNA Jaj, ezt ne ilyen hangon.

VRONSZKIJ Mit akarsz voltaképpen?

ANNA Mit? Szeretetet. Gyengédséget. Törődést. Nem tudom, mi van velem. Olyan felindult vagyok egész nap ... És a mazurka is megijesztett. Emlékeztem a kézzsoritásodra, a tekintetedre, ott, a táncban, ami-kor egyszerre éreztük meg mindketten, hogy ... Hogy az élet nem hagyja a jogait.

VRONSZKIJ Végképp nem értem. Ez ijesztett meg? ANNA

Igen. Ez.

VRONSZKIJ De amikor ennek köszönhetjük ... Egy-mást.

ANNA Igen, tudom. És olyan csodálatos. Amikor itt vagy, nincsenek is kérdések. Akkor öröm van, és benned ... Az egész világ. De amikor nem vagy itt ... Akkor az egész világ hiányzik.

VRONSZKIJ Ez, ilyen ... Anna. De mégsem kívánhatod...

ANNA Nem kívánom ! Csak éppen a szerelmed . Egészen a hatalmában tart. Érted? Hogy nem csak a lelkemet, míg persze főleg azt.

VRONSZKIJ Emlékszel, amikor leforráztál? Hogy mi-

ként fenyegettél a szerelemmel? És én nem akartam elhinni, hogy a szerelem nem szenvedély, hanem sors?

ANNA Igen. Neked megmaradt szenvedélynek. Nekem

lett sorsom.

Kopogás, majd megjelenik Szerpuhovszkij

VRONSZKIJ Sztjiva! Hát mégis eljöttél!

SZERPUHOVSZKOJ Adjon isten!

ANNA Ez aztán a meglepetés ! A legendás Sztjiva tábornok ...

SZERPUHOVSZKOJ Nem tudtam megtenni, hogy a

birtokodtól nyolcversztányira elszárguljak, némán.

Üzentem azután, de nyilván nem kaptad meg. VRONSZKIJ

Nem, nem kaptam. Vagyis, igen, válaszol-

tam, de rosszkor ...

SZERPUHOVSZKOJ Nem érdekel. Egyszerűen látni

akartalak.

ANNA No és mit szól az új Alekszejhez? És ha tudná, mi

mindent ...

VRONSZKIJ Mennyire lefogytál, Sztjiva. És az unifor-

misod, már megbocsáss, nem kifogástalan.

SZERPUHOVSZKOJ Ajándékot is hoztam. Nesze.

ANNA Istenem, mi ez a fekete ragacs?

VRONSZKIJ Ó, a hamisítatlan penész. Dohos rozs szaga.

Kedves, kedves Sztjiva!

SZERPUHOVSZKOJ Egy hete rothasztjuk neked, fel-váltva.

Iszákban, ahogy kell. Asszonyom, ez a mi ka-

tonakenyerünk.

ANNA Alekszej, képes vagy beleharapni? Tábornok úr, egy

teát?

SZERPUHOVSZKOJ Örömmel. Kicsit meggörnyedtél,

Alekszej. S ez, ez itt, csak nem pocak?

ANNA Tessék a teája, kedves hős. És ne a pocakját nézze a

volt bajtársának, hanem inkább a festményeit a szalomban,

vagy a birtokra vonatkozó terveit és a pályaudvart ...

VRONSZKIJ Anna, kérlek.

ANNA De ha egyszer olyan büszke vagyok rá ! Hogy mi

mindent szabadított fel benned ez az ... Élet. Tejet?

SZERPUHOVSZKOJ Semmiképpen ! Csak így, oroszosan,

csészealjából, ha megbocsátja.

VRONSZKIJ Anna, adj nekem is.

SZERPUHOVSZKOJ Ahogy jöttem visszafelé a Krimből,

néztem a vonatablakon keresztül, hogy milyen gyönyörű és

milyen rettenetes is a mi hatalmas orosz pusztaságunk.

Hogy nincs a világon még egy ekkora temető.

ANNA Különös, amit mond. A csataterőről jövet.

SZERPUHOVSZKOJ Éppen onnan. Mert ami itt meg-

hal, asszonyom, az magányosan és céltalanul pusztul

el, aki pedig ott elesik, abból történelem lesz, és egy

ezred siratja meg.

VRONSZKIJ Sokat vesztettetek?

SZERPUHOVSZKOJ Nem értem a kérdéset. Minden-ki sok.

VRONSZKIJ A régiek közül.

SZERPUHOVSZKOJ Alfjorov. Lityinszkij. Krijavszkij.

VRONSZKIJ Istenem ! Az ötösfogatból három ...

SZERPUHOVSZKOJ De megsiratni csak téged tudtalak.

ANNA Kegyetlen, amit mond.

SZERPUHOVSZKOJ Mert ha ott pusztul el az ifjú orosz elit,

az egy logikának, elismerem, asszonyom iszonyú logikának

a következménye. De ami ezen a pusztán sorvad el, annak

logikához nincs köze, csak sorshoz, melynek tragikuma

sokszorosan felülmúlja a mi vérontásunkét.

ANNA Egyszer majd gondolkodjon el a boldogságról, tábornok

úr. Kívánom, hogy segítse hozzá valaki.

SZERPUHOVSZKOJ Azt, amit egy haldokló hazában boldogságnak neveznek, azt én másnak nevezném, de most nem teszem. Ahhoz pedig, hogy ezt a haldoklást késleltetni tudjuk, vagy éppen egy újjászületés alkalmává teheszük, éppen arra az ifjú katonai elitre len-ne szükség, melyet oly könnyörtelen törvényszerűséggel pusztít sors és török.
VRONSZKIJ Tudsz még mosolyogni, Sztjiva?
SZERPUHOVSZKOJ Természetes környezetemben, mint a vadak, én is természetesen viselkedem. Mennem kell, öregem. Arra gondoltam, hogy visszakisérsz a vonathoz, Alekszej.
VRONSZKIJ Én is arra gondoltam. Anna, ugye most nem fogsz aggódni?
ANNA Feltéve, ha időben leszállsz a frontra induló vonatról.
SZERPUHOVSZKOJ Csak nem a csábítástól félsz, aszszonyom?
ANNA Nem. Csak ha a csábítás vége halál.

A közeli pályaudvaron. Némi zászlódsz, némi katona-zene. Jövő-menő uniformisok, egyszerű utazóközönség, báméskodók

VRONSZKIJ Nem, nem megyek tovább.
SZERPUHOVSZKOJ Értem, Alekszej.
VRONSZKIJ Dehogy érted, tudom, hogy nem.
SZERPUHOVSZKOJ Ott már érezni a bakancszsír szagát, hallani a mi „markotányosnőink” nevetését, meg kell kóstolni a kantine olcsó vodkáját, és belenézni régi szempárokba.
VRONSZKIJ Tudod, amikor Moszkvából utánautaztam, rettenetes volt a vágyakozás, és ezt boldogtalanságnak hittem. S mégis, tudom, ha akartam volna, ki-téphettem volna szívemből ezt a szerelmet. Most pedig, amikor a számunkra elérhető legnagyobb boldogságot talán Itáliában hagytuk, nem tudom elképzelni, hogy széjjeltéphető legyen a kötelékünk.
SZERPUHOVSZKOJ Hát akkor, Alekszej ..
VRONSZKIJ Hát akkor, Sztjiva ..
SZERPUHOVSZKOJ Tehát: ennyi.
VRONSZKIJ Hosszú . . . Lesz az út.
SZERPUHOVSZKOJ Hosszú.
VRONSZKIJ És egyszer ..
SZERPUHOVSZKOJ Az már volt. Az az egyszer. Isten áldjon.
VRONSZKIJ Csak így?
SZERPUHOVSZKOJ Így. *(És elmegy)*
Teraszon, éjjel

VRONSZKIJ Anna, még itt vagy? Hiszen késő van. ANNA Késő lenne? Csakhogy megjöttél.
VRONSZKIJ Elment Sztjiva. De hiszen itt hideg van. ANNA Nem éreztem. Szép ez a sötét.
VRONSZKIJ Anna ... Ugye nem szemrehányás ez az üdölgélés? Mi ez a kezekben? Add ide.
ANNA Tessék. Elment az idő. Milyen jó meleg a kezed. Ne vedd el.
VRONSZKIJ Itt a másik kezem is. Kitől kaptad? ANNA Fomintól. Enyhe morfium. Ha nem tudnék el-aludni. Mindig segít.
VRONSZKIJ Egészen átfáztál. Anna ... Be kellene mennünk.
ANNA Nem, most a karodban akarok maradni. Itt. Most jó. Most nincs baj. Elvonatoztak a katonák? VRONSZKIJ Nem tudom.
ANNA Enyhülnek majd az emlékek ... Fájdalmai? VRONSZKIJ Miért ilyen hangon? Nem vártam meg az indulást.
ANNA Azért jócskán elmaradtál. Jaj, nem, nem ezt akartam mondani. Szoríts, kérlek, szoríts.
VRONSZKIJ Kedvesem!
ANNA Maradjunk így, Alekszej.
VRONSZKIJ Ilyen közel olyan forró a tested, szinte perzsel.
ANNA Ne beszélj most, Alekszej.
VRONSZKIJ És ha megkívánlak?
ANNA Akkor végképp ne beszélj.
VRONSZKIJ Látod, az ölelés nem elégszik meg önmagával.

ANNA Jó. Jó. Jó.
VRONSZKIJ Egyre tébolyítóbb ... Egyre melegebb ... A tested ..
ANNA Ez csak visszasugárzott meleg, Alekszej. Kihűlöben volt.
VRONSZKIJ Mert nem mentél be a hűvösről.
ANNA Mert nem volt kiért bemenni.
VRONSZKIJ Volt viszont ez a patikai mámor.
ANNA A bőröd illatát érzem a morfiumban. És a gyengeségedet. Az erődöt, s hogy még létezik forróság közöttünk. Csak ébredni nem szabad utána. VRONSZKIJ Anna, kedvesem.
ANNA Mi az, mondd, Alekszej, amit a testünk tud, és mi néha már el tudnánk felejteni? Ami ilyenkor, a karodban oly természetes, de máskor észre sem vesszük, hogy hiányzik? Hogy most tudom: nincs baj, nem lehet baj, mert a testünk végre megtalálta egy-mást, és amíg rájuk bízunk magunkat, nem ébredhetünk?
VRONSZKIJ Megzavarodom a szépségedtől, Anna, még mindig elkábulok, és élvezem a kábulatot is.
ANNA Ne így simogass, Alekszej, ezek olyan üres mozdulatok. S az én testem, hiszen tudod, a te, csak nekem szóló simogatásaidból született.
VRONSZKIJ Gyönyörűnek mégpedig.
ANNA A mazurkánál is, Alekszej, a tested csábítani próbált, amúgy rutinosan, míg egészen zavart és meg-lepett volt a tekinteted. Én a tekintetedet szerettem meg akkor.
VRONSZKIJ Hát akkor ismét higgy a tekintetemnek. ANNA Abban most vonatok mennek, egyenruhás testekkel rakottan. A simogatásaid sem engem találtak még meg, csak az asszonyt. De ha forróbban és szorosabban öleljük egymást, a mélyén talán ott leszünk mi magunk is.
VRONSZKIJ Szeretlek, Anna!
ANNA Nem, most már nem lehet mit mondani. Minden szó már csak lehelet és pára, mely hűti vagy melegíti a bőrömet. Nincs más vallomás és igazság, csak a szívdobogás és a lihegés és a verejték és a lassan kigyúló fények, a szemhéjam alatt, melyeket engedj sokáig ragyogni, Alekszej! Istenem!
VRONSZKIJ Anna! Mi történt?
ANNA Fáj. Jaj, nagyon fáj, Alekszej.

Teraszon, reggel

RONALD Nem javaslom, hogy a fekete csődört is ide szállíttassa.
VRONSZKIJ Rendben van, azt küldjük Peterhofba. És maga elkíséri a vonaton.
RONALD A két fakónak persze az itteni istálló is meg-teszi. Egyelőre.
VRONSZKIJ Némi gyakorlás után azonban azokat is versenyistállóba állítom.
RONALD Az őszi futtatásokon már megbámulhatják ..
Micsoda egy állat!
VRONSZKIJ Engem is elbűvölt. Ma délután átmegegyek, s megcsináljuk a szerződést. Ebéd után indulunk. RONALD Csak el ne vigyék előlünk addig. Korábban kellene, uram.

Anna belép, Vronszkij vállat von, a zsoke elmegy

VRONSZKIJ Kihűl a teád.
ANNA Ez üdvözlés volt?
VRONSZKIJ Kedvesem! De tényleg kihűl.
ANNA Ó, igen, igen. Csak . . . Egy ilyen éjszaka után .. *Úgy* felzaklatott. Olyan régen nem voltál már hozzám ilyen ..
VRONSZKIJ Pedig fáradtnak látszol.
ANNA Kimegyünk a tóra? Ebédelhetnénk is kint. Utána elheverünk a fűbe. Vagy ellovagolunk egészen messzire . . . Emlékszel? Mint a szerelmünk . . . Elején. VRONSZKIJ Hűvös van már ahhoz.
ANNA Igazad van. Hűvös. Csak bennem forró és eleven még minden.
VRONSZKIJ Milyen kár, hogy ez az időjárást ... Nem befolyásolhatja.
ANNA Még kettőnk között sem.

VRONSZKIJ Nem értelek.

ANNA Tényleg kihűlt a teám.

VRONSZKIJ Fáradt vagy. Rossz a kedved.

ANNA Igazán hamar magadhoz tértél az éjszakai mámorból.

En még másnapos vagyok.

VRONSZKIJ Akkor viszont pihened kell.

ANNA Tehát elmész?

VRONSZKIJ Dehogyan ... Illetve, csak ebéd után. Ide, Szorokinék birtokára.

ANNA „Ide.” Jó. Nem, nem kell mondanod, most nem küldök utánad üzenetet. Jó leszek. Legalább majd meglátom én is azt a híres fekete csödört.

VRONSZKIJ A két fakót hozom csak haza.

ANNA Mégsem veszed meg?

VRONSZKIJ A feketét, a feketét . . . Egyenesen a peterhofi istállóba küldetem.

ANNA És te . . . Utánamész.

VRONSZKIJ Anna! Ronald kiséri. Én legfeljebb . . . Később.

ANNA Nem kérem ezt a teát. Micsoda ronda idő van, csakugyan.

VRONSZKIJ Látod, nem jó ilyenkor a tavon ... A mezőn ...

ANNA Persze. Egyszerűen kibírhatatlan. Szorokinéknál azonban ... Szebb. Jaj, nem kezdem. De mondd csak: miért cseng olyan ismerősen a nevük?

VRONSZKIJ Régi családi ismeretség. Szomszédság. Biztosan beszéltem már róluk.

ANNA Úgy van! Az ő lányukat szánta neked az édes-anyád?

ANNA No és ... Sok lovuk van még Szorokinéknak?

VRONSZKIJ A legjobb istálló a környéken ... Anna! Miért kezdod?

ANNA Kezdem? Tudod, Alekszej, minden csókodat érzem még a testemen, szinte óvatosan mozdulok, mint-ha égne, zsongana, hogy kíméljem a bőröm, és mi-nél tovább érezhessem. Vajon mások is így vannak-e a csókjaiddal?

VRONSZKIJ Anna!

ANNA Csak érdeklődés, nem kell felelned. Nem tudom ugyanis, hogy az én bőröm érzékenyebb, vagy a csókjaid ilyenek. Úgy látszik, ezt soha nem fogom megtudni.

VRONSZKIJ Kedvesem, ez nem áll jól neked. Ízetlen.

ANNA Ugyan miért? Ha jól meggondolom, én is Kitty Scserbackájától csábitottalak el téged egykor. No és a kis francia Thérése-edet is elhagytad értem. Lassanként átélhetem a történetedet a hölgyek oldaláról is.

VRONSZKIJ Mivel adtam okot, kedvesem erre a ... Hangra? Amikor a pirkadat fényei között még emlékszem az ölekezésektől kitágult pupilláidra?

ANNA Igen, Alekszej, talán éppen azzal. Hogy nem tudunk vagy hogy talán nem is lehet mindent ilyen kitágult pupillával nézni.

VRONSZKIJ És minden közös, a szenvedélyünk, érzésünk, forróságunk, csak éppen egyedül én vagyok az oka mindig az ... Összehúzott szemeknek'?

ANNA Tudom, egyre önzőbb vagyok ebben a szerelemben, egyre többet akarok belőled, tőled, és nem tudom, azért-e, mert érzem, hogy szabadulni próbálsz, vagy éppen ezért próbálsz szabadulni.

VRONSZKIJ Ezt nevezed szabadulásnak, hogy itt élek veled a pusztán, távol az emberektől? Hogy berendeztem neked és magamnak ezt a ... Birtokot, minden álmodat ennek méretére szabtam, s hogy senkivel nem találkozunk már vagy levelezünk ...

ANNA Alekszej, folytatod, kérlek.

VRONSZKIJ Igen, Anna, ezt a szerelmet hittük szabadulásnak, s ezért volt könnyű lemondani minden-ről, de ha a szabadságunkat egyszerre kötelességgé, szemrehányássá és számonkérésé változtatod, kedvesem, akkor sokkal keservesebben lesznek nyilvánvalókká ezeknek az álmodnak a határai ...

ANNA Nem, a szabadságnak nincsenek határai, Alekszej. A szerelemnek, a te szerelmednek vannak ... Istenem!

VRONSZKIJ Igaza van Ronaldának. Nem akarok el-késni. Most elmegyek, Anna.

Az épülő pályaudvaron, éjszaka

Anna! Anna, hol vagy? ... Anna! Istenem, felelj ... Anna! De hiszen ... Miért nem válaszolsz? Mit csinálsz?

ANNA Mit csinálnék? Várom a vonatot.

VRONSZKIJ Anna.

ANNA És nézegetem közben ezt a különös építményt.

VRONSZKIJ Mi lenne különös egy épülő pályaudvaron?

Menjünk haza.

ANNA Épülő? Félbehagyott. A változása egészen különös.

Nézd, Alekszej, mi lett belőle: az oszlop: oszlop, az üvegtető : üvegtető, a traverz, traverz és sem-mi több.

VRONSZKIJ Mindig így lesz ezután, hogy büntetni fogsz a távollétemért?

ANNA Látod? Ott vannak a vágányelemek. Akkor kel-lett volna beemelni, azon a napon, amikor Szerpuhovszkoj itt volt. A beemelés távollétedben nem történt meg, azóta Stolz mérnök felmondott, a munkások elszéledtek, az épület, mert befejezetlen maradt, lassan kopni kezdett az időben.

VRONSZKIJ Éjszaka van, Anna. És már az egész kertet bejártam érted. Gyere haza.

ANNA Menj csak. Én még követni akarom ezt a változást, bármilyen rettenetes is.

VRONSZKIJ Én csak benned látok változást.

ANNA Lehet. Hiszen a mi szerelmünk akart megformálódni ebben a kecses és modern szerkezetben, eb-ben a száguldást megtorpanító és befogadó építmény-ben, de most már nem akar megformálódni. És egy-szerre meg kell látnom, hogy a vastraverz nem egy szenvedély allegóriája, hanem szerkezeti, statikai elem, s minthogy rá már nem épül semmi, felesleges is. Hogy az üvegtető nem a csillagokat hozza közel, hanem eső elől védene, feltéve, ha összeillesztették és bebádogozták volna; így nem. És hát lassan kezd összeroppanni minden.

VRONSZKIJ Anna, beszélünk még a pályaudvarról.. Most gyere. Ne tedd próbára a türelmemet.

ANNA A türelmedet? Ez a szó a szerelemnek valami-féle színimája? Vajon ugyanígy fog visszaváltozni az egész világ, mint ez a pályaudvar, mint ez a szerelem, mint te? Egyszerre kihunynak fölötte a fények, s ahogy várakozás közben báméskodom, meg-látom : minden csak az, ami ? Jól tudtam volna én, hogy a tánc: tánc?

VRONSZKIJ Anna, nem szolgálhatok most forróbb vallomásokkal, kérlek, gyere vissza. Hűvös van, későre jár, ingerültek vagyunk, csak megsértjük egy-mást. Hidd el, hogy szeretlek, így szeretlek, így tud-lak szeretni, aggódva, néha eltávozva, más kötelezettségeknek, terveknek is engedve, de őszintén és komolyan. Miért nem elég ez neked?

ANNA Mert szeretlek, Alekszej, és nem tudok más lenni, mint a szeretőd, aki a becézésedre, az ölelésed-re, a szenvedélyedre vágyik, mert nincs másom, mint ez a szerelem, mert nem csak a testemet tartja élet-ben, de egész létezésem alapja is ez; és a hangod, a tekinteted s a félmozdulatod, amivel itt hagyni készülsz, arra utal, hogy mindezzel már magamra maradtam, jobban teszem hát, ha tovább maradok, és megvárom a vonatot.

VRONSZKIJ Anna, ez ... Zsarolás!

ANNA Van nálam kiszolgáltatottabb zsaroló? VRONSZKIJ De hiszen épp a kiszolgáltatottságoddal zsarolsz!

ANNA Alekszej, hát miféle szavakkal írod le most a szerelmünket?

VRONSZKIJ Mit vétettem, Anna? Miért nem tudsz kegyelmezni nekem? Talán mert magadban is érzed, hogy szenvedélyünk lendülete megcsappant, de mert ezt sem elfogadni nem tudod, sem szerelmünknek ezzel a másféle lendülettel új távlatot adni nem akarsz, hát egyszerűen nekem szegezed : felelős vagyok ezért a hűvösért?

ANNA Értem. A hangodat értem, és a tekintetedet értem, a szavaidat nem. És látom, hogy az én magányos szenvedélyem mivé változtatott téged. Vonjuk le a következtetéseket.

VRONSZKIJ Anna, fáradt vagyok. És semmi kedvem ehhez a dühödte teatralitáshoz itt, az építkezés közepén. Gyere. Holnap utaznom is kell.

ANNA Akkor talán végképp jó, ha maradok. Utazásaidból hozod a legtöbb fertőzést ebbe a ... Szerelmi karanténba. Csak nincs konkurenciája a szép Szorokinának?

VRONSZKIJ Anna! Kérlek ... Pétervárra kell mennem.

ANNA Értem. *(Elmegy)*

VRONSZKIJ Anna, hova indulsz? Állj meg! Nem megyek utánad. Fordulj vissza, hallod? Hideg van! Éj-szaka! Anna! Pétervár miatt?! Hallasz? Anna! De hiszen ... Menjünk együtt?! Hallasz? Menjünk?! Mehetünk...

Teraszon

Lent vannak a csomagok, induljunk, Anna.

ANNA Még a téám. És egy utolsó pillantás. Végül is szép volt itt.

VRONSZKIJ Ráérsz búcsúzni. Lekéssük a vonatot. ANNA Tetszik a frizurám? Utánanyírtam. És viszem a fekete ruhámat is. Hátha ...

VRONSZKIJ Szép vagy, Anna, mindenhogyan. De inkább meleg holmit hoz.

ANNA Rendben. Azonnal kipakolom a fekete ruhámat...

VRONSZKIJ Ne húzd már azzal az időt.

ANNA Tverszkáját azért meglátogatom. Hadd örüljön, hogy mégsem kell annyira irigyelnie. Nem gondolod?

VRONSZKIJ Jobb lenne, ha inkább elkerülnél mindent, ami felizgathat. Nem tudom, egyáltalán jól tesszük-e, hogy megyünk.

ANNA De hiszen a fekete csődör ...

VRONSZKIJ Ha ezt tudom, nem küldetem Peterhofba Ronalddal.

ANNA Ha mit tudsz?

VRONSZKIJ Ne köss bele a szavaimba, kérlek. ANNA Annie-től elbúcsúszom még.

VRONSZKIJ Nocsak, eszedbe jutott, hogy lányod is van? Nyilván a fiad miatt, akit véletlenül megpillanthatsz Péterváron.

ANNA Alekszej, hogy lehetsz ilyen kicsinyes? Miért akarod, hogy nyomorultul fejeződjön be ez a mi drámánk?

VRONSZKIJ Hogyan is gondolhatnék befejezésre? ANNA

Vigyázz, Alekszej, te szabad vagy. Te azt tehetesz, amit akarsz, csak nekem vannak megszabva a cselekedeteim.

VRONSZKIJ És mivel szabhatnám meg azt, hogy abba-hagyd a teázást?

ANNA Ezzel! A cserepeket összeszedi majd a személyzet.

VRONSZKIJ Elcsúfít a harag. És azt jobban sajnálnám, mint a csészét. Noha kínai volt.

ANNA Mehetünk. Nem búcsúszom el sem Annie-től, sem a pályaudvartól, egyszerűen csak itt hagyom őket. Mint a történetemet: éltem nyomorultul és öntudatlanul, azután szerelmes lettem, hogy még nyomorultabban élhessek, de már tudatosan. Igazán gazdag élet. Istenem!

VRONSZKIJ Még a hangulataidban is igazságtalan vagy. De ne kezdj most sírni, kérlek.

ANNA Miért is akarnék még csúnyább lenni ... Nem igaz? Menjünk már!

Pályaudvaron, Péterváron. Közepes nyüzsgés

Nem is értem, hogy hagyhattam a fátylat odalent. De csak menj előre nyugodtan, ha akarsz.

VRONSZKIJ Siessünk. Vádjunk át erre.

ANNA Nézd már ennek a pályaudvarnak a szerkezetét?

VRONSZKIJ Hamisan cseng a hangod, Anna.

ANNA Kifinomult a hallásod. Különösen pályaudvarok kapcsán.

VRONSZKIJ Ezért jöttünk? Hogy itt folytatódjék ... ANNA Ó, milyen ismerős az a keménykalapos fiatal-ember. Vajon ideköszön-e?

VRONSZKIJ Anna, nem vagy jól?

ANNA Elsápadtam volna? És ez sem áll jól?

VRONSZKIJ Karolj belém.

ANNA Megállhatunk itt egy pillanatra?

VRONSZKIJ Tessék. Csődületet is óhajtasz?

ANNA Akkor is karonfogva jöttem. De mintha hóvihár fújt volna keresztül a csarnokon. Emlékszel?

VRONSZKIJ Eső esett. Amikor Itáliából jöttünk vissza.

ANNA Nem, korábban. Akkor ez még Karenin karja volt.

VRONSZKIJ Az enyém?

ANNA Igen. Amiben meg kellett kapaszkodnom. És mégsem volt bennünk elég erő. Álltam, fogtam a karját, köznapi kulcsolódnak megszokottan a könyöke fölé, hogy semmiféle ereje ennek a mozdulatnak nincs már, pusztán kép, két ember közös megtévesztésének eszköze, de ha erősebb maradhat a közöny a bánatnál, akkor halálunkig ki-bírjuk ezt a szorítás nélküli kapaszkodást. De hát nem bírtuk.

VRONSZKIJ Tudsz jönni? Vagy óhajtod, hogy még többen

bámuljanak?

ANNA Alekszej, mégiscsak menj előre. Én nem tudok menni, amíg végig nem gondolom innen, attól a téli szélről kezdve, a történetünket.

VRONSZKIJ Anna, vigyázz, tényleg elmegyek.

Vronszkij szalonjában, Péterváron

KUZMA A csomagokat a nappaliba óhajtja, asszonyom?

ANNA Ó, nem, hagyd csak itt. Az úr nem hagyott üzenetet?

KUZMA De igen, hagyott. A versenypályára ment, azt mondta.

Es majd jön. Valamikor.

ANNA A versenypályára? Valamikor?

KUZMA Elmehetnek, asszonyom?

ANNA Nem! A fogat még itt van?

KUZMA Most készül az induláshoz.

ANNA Ne engedd el! Vágtass vele az úr után a pályára az üzenetemmel. „Én vagyok a hibás, Alekszej. Könyörgök, gyere vissza. Minden megmagyarázok.” Érted?

KUZMA Igen. Én vagyok a hibás, Alekszej. Könyörgök, gyere vissza. Minden megmagyarázok.

ANNA Istenem, várj, inkább leírom.

KUZMA Remélem, ott ériük az urat.

ANNA Vágtassatok, ahogy csak bírtok. És ... Küldd be Dunyát!

Kuzma elmegy. A zenélő órán megszólal a mandolin-szerenád. Anna összerезzen. Dunya belép

DUNYA Nem kaptam fátylat sem Globunovnál, sem Löwéné.

ANNA Akkor kölcsön kell kérnem egyet ... Tverszkaja grófnótól! Nem, tőle semmiképpen. Segíts átöltözni. A fekete ruhámat akarom.

DUNYA Hol csomagolhatok ki, asszonyom?

ANNA Nem, nem csomagolunk ki. Csak a ruhát vedd elő, add rám. Gyönyörűnek kell lennem, érted, Dunya?

DUNYA Értem, asszonyom.

ANNA Istenem, mennyire gyűlölöm! Dunya! Siess már! Jaj, mennyire vágyom ... Mindjárt jön! Úgy, de úgy szeretem! Dunya!

DUNYA De hiszen csak most indultak érte.

ANNA Nyiss ablakot, kérlek. Vagy majd inkább én, hiszen itt sétálhat el ... Szerjózsa akár. Nézd csak ... Mennyi ember!

DUNYA Nem jól van, asszonyom?

ANNA Nagyon is jól vagyok, túlzottan jól. Olyan ...

Tisztán látok mindent... A cégtáblákat például ...

Tyutykin, fodrász ... Filippov, kalácsos ... Fogorvos ...

Iroda és raktár. Schilfmühle. Keresztélyevics és fia. DUNYA

Az ablakban óhajt öltözni, asszonyom? ANNA Miért, miért

ilyen rettenetes ez, Dunya? DUNYA De hiszen előfordul

ilyesmi. Elmúlik majd

ez is.

ANNA Becsítetd a bőrömet, trampli ! Nem tudsz vigyázni?!
Jaj, ne haragudj ! A fésűmet kérem. A krémekeket. Istenem,
milyen ez a tükör?

DUNYA Azonnal letörölöm.

ANNA Egy táviratot, Kareninnek ! „Vronszkij gróf és én, mi
sem találtuk meg a gyönyört. Stop. Pedig sokat vártunk
tőle. Stop. Anna.” Haha!

DUNYA Óhajt még valamit, asszonyom?

ANNA Kocsit! Szólj Kuzmának!

DUNYA De hiszen most küldte el.

ANNA Utolérjük!

*Az üres pályaudvaron, mely most lóversenypálya. Vronszkij
Szorokinékkal áll, látcsóvéval a kezében, s nézi a lovakat.
Amikor megérkezik Kuzma*

KUZMA Könyörgök, gyere vissza. Én vagyok a hibás,
Alekszej. Mindent megmagyarázok!

Vronszkij szalonjában

DUNYA Nagyon nyugtalan volt. Nem tudott várni.
VRONSZKIJ Hát én sem tudok várni. Szorokinék oda-
lent vannak a kocsiban. Ha megjött, ne menjen már
sehova. Határozottan kérem.

DUNYA Uram... Aggódok érte.

VRONSZKIJ És egyelőre több levelet se írjon. Dél-után
visszamegyünk a birtokra.

*Háttérben, az üres pályaudvaron — mely lóverseny-pálya --
végigsétál Anna. Es rettenetes mazurka szól valahonnan*

Vronszkij szalonjában

ANNA Szóval ne írjak több levelet? Értem. Szorokinék vártak
rá? Ó, igen, igen. Vissza akar vinni a birtokra? Micsoda
kitűnő tervek!

DUNYA Aggódott, asszonyom. Láttam rajta.

ANNA Szóval láttad rajta.

Megszólal a zenélő óra

DUNYA Pihenjen le, asszonyom.

ANNA Hallod? Te is hallod? Csomagolunk, Dunya.

DUNYA De hiszen még ki sem csomagoltunk.

ANNA Hogyne, még ki sem... Hogy mehet el három élet, így
egymás mellett, mondd, Dunya? Három szerelem... Karenin
feltétlenül hitte, amolyan morális parancsnak... Vronszkij
a szépségét szerette, a szinte művészi élvezetet benne...
Nekem... Nekem volt vallásom.

DUNYA Asszonyom, közel jár a káromláshoz.

ANNA Vallás, amelyből mindvégig hiányzott az Isten. Nem
nevetséges, Dunya?

DUNYA Elmehek, asszonyom?

ANNA Nem ! Csomagolunk, mondtam ! Nem maradunk itt
tovább ...

DUNYA Beküldöm inkább Kuzmát. Ó is hallotta az
üzenetet...

ANNA Dunyecska, velem jössz a nagynénémhez? Visz-
szaköltözöm hozzá, tudod, ő nevelt... Nem! Dolly-hoz! Szólj
Kuzmának, kocsit akarok, Moszkvába megyünk... Most
hova indulsz?

DUNYA Kuzmának szólok.

ANNA Maradj ! Dolly micsoda elégtételt érezne... Ó nem, ezt
nem adjuk meg neki. Külföldre megyünk, Dunya. Jártál
már külföldön? Egy német fürdőhelyet választunk. Séták a
parkban, szopogatjuk a kénes vizet a tölgyek alatt, tέρzene,
flörtök, reggeli a szabadban... Hogy süllyedhettem idáig !
Szólj Kuzmának! Kocsit ! Megyünk a pályaudvarra!

DUNYA Megyek, szólok, asszonyom! *(Elmegy)*

ANNA Gyere vissza hamar ! Ne hagj egyedül ! Itt vár-lak az
ablaknál. Krizantémovics, játékkereskedő .. . Török félhold,
kávéház. Svarcovics és Svarcovics, kegyesárulás . . .
Tyutykin . . . Kalácsos . . . Tisztító .. . Kohlhofer,
gyógyszerész ... Dunya ! Dunya!

Megszólal a zenélő óra. Dunya belép

DUNYA Asszonyom ...

ANNA Hol maradsz ilyen sokáig?

DUNYA Kuzma azonnal kocsit szerez... De az úr .. .

ANNA Az úr? Nos, majd keresni fog. Vágyni utánam. Kicsit
megbűntetjük az urat. Enyém a bosszúállás ... Emlékszel,
Dunya, amikor beteg voltam? Olyan közel volt hozzám a
halál, mint most te, nyújtotta értem a karját, és az ígérte,
megszabadít a szegyéntől... Mit gondolsz? Megszabadít?

DUNYA Jobb lenne, ha itthon maradna, és megvárná az urat.

ANNA Szóval ezt gondolod? Én itt a halálról beszélek neked,
te pedig kioktatsz engem? De hiszen nem is uram az úr,
miért kellene megvárnom? Engedelmes asszony legyek,
Dunya? Amikor a halálnak sem engedelmeskedtem, pedig
hívott? Milyen kisszerű is lett volna, gyermekági lázban,
egy szerelemgyerekért ... Szerjossa pedig... Nagy fiú! Meg
kellene nézni, hogy nincs-e véletlenül a gyerekzobában. Ó,
hiszen itt gyerekzoba sincs ! Látod, Dunya, mennyire
elkalandozom? Csomagold össze, csukd be a bőröndöt, és
megyünk... Ne húzd az időt! A halál ugye meg-szabadított
volna minden szegyéntől... Az életemmel együtt...

DUNYA Ez káromlás, asszonyom.

ANNA Igazad van, Dunya, csak élni, élni ! Ó, mennyire
szeretek élni, Dunya ! A kis ragacsos levelek tavasszal, a
napsütés, az ölelés ... Az én szerelmemből vezetnek utak a
halálba... Kareninéből és Vronszkijéből nem...

Belép Kuzma

KUZMA Asszonyom, megérkezett a kocsi.

ANNA Mária? Istenem!

Megszólal a zenélő óra

DUNYA Elküldjük, asszonyom?

ANNA Nem ! Nem ! Gyerünk!

Pályaudvaron, Péterváron

Kuzma elment jegyért? Mégsem vislek magammal,
Dunyecska. Ez a nyizsegorodi vonat? Elbűcsűzünk, isten
veled, igazítsd meg a hajad, így nem fog megszeretni senki.
Milyen sokan vannak! Látod, Dunyecska, a ló meghal, ha
eltörik a gerince, a vonat viszont nem siklik ki, ha eltör egy
gerincet, különös, ugye, Nyizsegorodban átszállok, sinek,
váltók, pályaudvarok, ez a szabadság, látod? A vonatok a
legszabadabbak, Dunya !

*Vronszkij szalonjában, Kuzma, Dunya és Vronszkij. Megszólal
a zenélő óra. Vronszkij hirtelen, kétségbe-esetten kirohan a
szalonból*

Pályaudvaron, Péterváron.

Vronszkij rohan keresztül a tömegen, a nyizsegorodi vonat felé

Pályaudvaron, Nyizsegorodban

Anna áll, fekete ruhájában, kibontott hajjal a vágány mellett.

Sokan állnak körülötte, nézik.

*A hangosbeszélőből előbb mazurka szól, majd semmi. Majd
újra hallani: „Enyém a bosszúállás, és én meg-fizetek.” Utána
felhangosított szívdobogás. Majd realisabban: katonazene. Az
emberek integetni kezdenek, a zakatolás erősödik.*

Mintha hóvihar fújna keresztül a csarnokon.

*Most pályaudvar az egész színpad. Hangosabb zakatolás.
Anna keresztet vet, majd lelép a peronról — az ágyhoz;
feltérdel és lehajol, mint egykor.*

*Megjelenik a vagon hatalmas, magas, öntöttvas kereke, s a
láncok, csavarok a kocsi alján. És akkor sodorja el a
„hatalmasabb erő” Annát.*

Az ágy fölött kialszik a fény.

*És a vonaton ott vannak a felvirágzott önkéntesek. És a
vonaton ott van Vronszkij*

VÉGE

Felelős kiadó: Siklósi Norbert a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója 80 5007

Pátria Nyomda — Felelős vezető : Vass Sándor vezérigazgató